
LOKALIZACJA:

Gmina Siedliszcze

TYTUŁ

**Opracowanie ekofizjograficzne
podstawowe dla gminy Siedliszcze na
potrzeby zmiany studium uwarunkowań
i kierunków zagospodarowania gminy
oraz miejscowych planów
zagospodarowania przestrzennego**

Multiconsult

SPIS TREŚCI

1	Wstęp	5
1.1	Cel opracowania.....	5
1.2	Podstawa prawna i zawartość opracowania.....	5
1.3	Wykorzystane materiały.....	5
2	Charakterystyka i diagnoza stanu środowiska	8
2.1	Informacje ogólne.....	8
2.2	Położenie fizyczno-geograficzne i ukształtowanie terenu.....	11
2.3	Budowa geologiczna, w tym udokumentowane złoża kopalin.....	12
2.4	Warunki geologiczno-inżynierskie.....	15
2.5	Gleby.....	16
2.6	Wody powierzchniowe.....	17
2.7	Wody podziemne i warunki hydrogeologiczne.....	23
2.8	Warunki klimatyczne i stan jakości powietrza.....	31
2.9	Klimat akustyczny.....	33
2.10	Struktura przyrodnicza – bioróżnorodność.....	34
2.10.1	Ogólna charakterystyka przyrodnicza gminy i powiązania przyrodnicze z szerszym otoczeniem.....	34
2.10.2	Szata roślinna.....	36
2.10.3	Świat zwierzęcy.....	36
2.10.4	Zasoby przyrodnicze i ich ochrona prawna.....	36
2.11	Dziedzictwo kulturowe.....	46
2.12	Walory krajobrazowe.....	51
3	Ocena funkcjonowania środowiska i barier ekofizjograficznych	52
3.1	Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi.....	52
3.2	Ocena zmian w środowisku i sposobie użytkowania terenu gminy.....	52
3.3	Zagrożenia występujące na terenie gminy.....	53
3.4	Ocena odporności środowiska na degradację oraz zdolność do regeneracji.....	54
3.5	Ocena zasięgu barier fizjograficznych i prawnych.....	54
4	Wstępna prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku	55
5	Ocena uwarunkowań ekofizjograficznych – wskazania do dokumentów planistycznych	57

ZAŁĄCZNIKI

Załącznik nr 1 Mapa uwarunkowań ekofizjograficznych

RYSUNKI

Rysunek 2.1 Lokalizacja gminy Siedliszcze na tle innych jednostek administracyjnych.....	9
Rysunek 2.2 Rozkład przestrzenny poszczególnych elementów użytkowania gruntów na terenie gminy Siedliszcze	10
Rysunek 2.3 Ukształtowanie powierzchni gminy Siedliszcze	12
Rysunek 2.4 Zasoby złóż na terenie gminy Siedliszcze	13
Rysunek 2.5 Potencjalne warunki budowlane na terenie gminy Siedliszcze	15
Rysunek 2.6 Występowanie gleb o najwyższej przydatności rolniczej	16
Rysunek 2.7 Sieć hydrograficzna oraz rozmieszczenie JCWP na terenie gminy Siedliszcze	18
Rysunek 2.8 Mogielnica w Woli Korybutowej (zdjęcie z 09.08.2015 r., zasoby własne)	19
Rysunek 2.9 Gmina Siedliszcze na tle granic Jednolitych Części Wód Podziemnych	30
Rysunek 2.10 Warunki hydrogeologiczne na terenie gminy Siedliszcze	31
Rysunek 2.11 Obszarowe formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne na terenie gminy Siedliszcze oraz w jej otoczeniu	35
Rysunek 2.12 Zespół dworsko-parkowy w Chojnie Nowym (karty zabytków, zasoby UG)	47
Rysunek 2.13 Zespół dworsko-parkowy w Brzezinach (karty zabytków, zasoby UG)	47
Rysunek 2.14 Zespół dworsko-parkowy w Kuliku (karty zabytków, zasoby UG)	48
Rysunek 2.15 Zespół dworsko-parkowy w Siedliszczu (karty zabytków, zasoby UG)	48
Rysunek 3.1 Mapa Kwatermistrzostwa, gmina Siedliszcze, XIX wiek	52

TABELE

Tabela 2.1 Struktura użytkowania gruntów gminy Siedliszcze.....	10
Tabela 2.2 Wykaz złóż na terenie gminy Siedliszcze.....	14
Tabela 2.3 Wykaz JCWP na terenie gminy Siedliszcze	21
Tabela 2.4 Wykaz JCWPd na terenie gminy Siedliszcze	24
Tabela 2.5 Zestawienie przedmiotów ochrony w ramach obszaru Natura 2000 PLH 060033 Dobromyśl	38
Tabela 2.6 Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar PLH 060065 Pawłów.....	43

WYKAZ STOSOWANYCH SKRÓTÓW

Skrót	Rozwinięcie
CODGIK	Centralny Ośrodek Dokumentacji Geodezyjnej i Kartograficznej
Dyrektywa Siedliskowa	Dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. UE L 206 z dnia 22 lipca 1992 r. z późn. zm.)
GIOŚ	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
GUS	Główny Urząd Statystyczny
GZWP	Główny Zbiornik Wód Podziemnych
JCWP	Jednolita część wód powierzchniowych
JCWpd	Jednolita część wód podziemnych
LZW	Lubelskie Zagłębie Węglowe
mpzp	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego
OChK	Obszar chronionego krajobrazu
PIG	Państwowy Instytut Geologiczny
PK	Park krajobrazowy
PN	Park narodowy
PR	Rezerwat przyrody
PZO	Plan zadań ochronnych
PZP	Plan zagospodarowania przestrzennego (województwa)
SDF	Standardowy Formularz Danych
SOO	Specjalny Obszary Ochrony (siedlisk)
UG	Urząd gminy
Ustawa OOŚ	Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.)
WN	Wysokie napięcie

1 Wstęp

1.1 Cel opracowania

Niniejsze opracowanie ekofizjograficzne zostało sporządzone na potrzeby zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Siedliszcze oraz wprowadzenia zmian do miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1.2 Podstawa prawna i zawartość opracowania

Obowiązek sporządzenia opracowania ekofizjograficznego wynika z art. 72 ust. 4 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska.

Opracowanie ekofizjograficzne zawiera informacje wymagane Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych. Składa się ono z części tekstowej, której integralną częścią są załączniki mapowe. Są to:

- Załącznik nr 1 - Mapa uwarunkowań ekofizjograficznych, na której przedstawiono podstawowe czynniki warunkujące sposób zagospodarowania,
- Załącznik nr 2 - Mapa terenów przydatnych do pełnienia różnych funkcji, które stanowią wskazania do wykorzystania przy opracowaniu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

1.3 Wykorzystane materiały

Spis publikacji:

1. Opracowanie ekofizjograficzne do Planu zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Biuro planowania Przestrzennego w Lublinie (<http://www.bpp.lublin.pl/pzpwl/2015/ekofizjografia.html>)
2. Aktualizacja Planu zagospodarowania wodami dla obszaru dorzecza Wisły z grudnia 2014 r., (<http://www.apgw.kzgw.gov.pl/pl/dorzecze-wisly>)
3. Gminna Ewidencja Zabytków, Załącznik do Zarządzenia nr 8/2013 Wójta Gminy Siedliszcze z dnia 8 lutego 2013 r.
4. Kistowski M. „Procedura sporządzania opracowań ekofizjograficznych w świetle najnowszych uregulowań prawnych”, Uniwersytet Gdański, 2003 r., (http://www.kgfiks.oig.ug.edu.pl/mk/kistowski_a_3_40.pdf)
5. Michalczyk Z., Wilgat T. 1998: Stosunki wodne Lubelszczyzny. Wyd. UMCS, Lublin; strona 1-167
6. Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze pod lokalizację ropociągu przesyłowego, Arcadis Sp. z o. o., Warszawa, 2012 r.
7. Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze w zakresie lokalizacji ropociągu oraz jego strefy bezpieczeństwa, Arcadis Sp. z o. o., Warszawa, 2012 r.
8. Prognoza oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, dr Lidia Michalak, Chełm, 2003 r.
9. Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.
10. Program Ochrony Powietrza dla strefy lubelskiej został przyjęty Uchwałą z dnia 25 listopada 2013 r. Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXXVII/607/2013

- (http://edziennik.lublin.uw.gov.pl/WDU_L/2013/5187/akt.pdf)
11. Zarządzenie RDOŚ w Lublinie z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dobromyśl PLH060033, Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 30.12.2014 r. poz. 4684
 12. Rejestry form ochrony przyrody Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska
 13. Strategia Rozwoju Gminy Siedliszcze
(<http://www.siedliszcze.pl/ftp/Strategia%20Rozwoju%20Gminy%20Siedliszcze.pdf>)
 14. Studium programowo-przestrzenne rozwoju obszaru funkcjonalnego Kanału Wieprz - Krzna z elementami strategii, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2013 r.
 15. Soszyński D. „Ochrona i kształtowanie krajobrazu wzniesień Pagórów Chełmskich w świetle gminnych dokumentów planistycznych”, człowiek i Środowisko 35 (3-4) 2011, s. 51-66
 16. Śleszyński P., 2007, Ocena atrakcyjności wizualnej mezoregionów Polski, w: „Znaczenie badań krajobrazowych dla zrównoważonego rozwoju. Profesorowi Andrzejowi Richlingowi w 70. rocznicę urodzin i 45-lecia pracy naukowej” Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa 2007, s. 697-714.
 17. SDF'y - Standardowe Formularze Danych (<http://natura2000.gdos.gov.pl/natura2000>)
 18. Wyniki oceny jakości powietrza województwa lubelskiego za 2014 r., WIOŚ w Lublinie
(http://www.wios.lublin.pl/wp-content/uploads/strona-1/ocena-jakosci-powietrza/WIOS_Lublin_jakosc_powietrza_2014.pdf)
 19. Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm – Zamość), 1996. (oprac. H. Zezula, W. Pietruszka, M. Kopacz). Przech. Geol. POLGEOL w Warszawie. Zakład w Lublinie, Lublin

Spis dokumentów planistycznych:

1. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XLV/597/02 w dniu 29 lipca 2002 r. (opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 107, poz. 2449), zmieniony uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego: XXXI/546/09 z dnia 27 kwietnia 2009 r., VII/85/2011 z dnia 28 marca 2011 r., XXIII/393/2012 z dnia 25 czerwca 2012 r., XI/162/2015 z dnia 30 października 2015 r.
(<http://umwl.bip.lubelskie.pl/index.php?id=56&p1=szczegoly&p2=1002592>)
2. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Siedliszcze przyjęte uchwałą nr II/7/02 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 11 grudnia 2002 roku, zmienione uchwałą nr XIX/120/08 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 15 października 2008 roku, zmienione uchwałą nr XXI/127/2012 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 14 listopada 2012 roku, zmienione uchwałą nr V/18/15 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 12 marca 2015 roku
3. Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Siedliszcze zatwierdzony uchwałą Nr XIII/69/04 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 25 lutego 2004 r. ogłoszonego w Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 15 kwietnia 2004r., Nr 69, poz. 1240.
4. Zmiana mpzp Gminy Siedliszcze dla obszaru w miejscowości Siedliszcze zatwierdzona uchwałą Nr XXXIII/247/10 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 9 czerwca 2010r. ogłoszonego w Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 16 września 2010r., Nr 100, poz. 1883 (dla obszaru położonego w miejscowości Siedliszcze obejmującego przeznaczenie terenu pod drogę publiczną oraz pod zabudowę mieszkaniową i zabudowę zagrodową)
5. Zmiana mpzp Gminy Siedliszcze dla obszaru w miejscowości Lechówka zatwierdzona uchwałą Nr XXXIII/244/10 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 9 czerwca 2010r. ogłoszonego w Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 16 września 2010r., Nr 100, poz. 1880 (dla obszaru w miejscowości Lechówka obejmującego przeznaczenie terenu pod obszary górnicze)

6. Zmiana mpzp Gminy Siedliszcze dla obszaru w miejscowości Majdan Zahorodyński zatwierdzona uchwałą Nr XXXIII/245/10 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 9 czerwca 2010r. ogłoszonego w Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 16 września 2010r., Nr 100, poz. 1881 (dla obszaru położonego w miejscowości Majdan Zahorodyński terenu pod zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną, zabudowę letniskową, usługi oraz obszar przestrzeni publicznej)
7. Zmiana mpzp Gminy Siedliszcze dla obszaru w miejscowościach Siedliszcze i Marynin zatwierdzona uchwałą Nr XXXIII/246/10 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 9 czerwca 2010r. ogłoszonego w Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 16 września 2010r., Nr 100, poz. 1882 (dla obszaru położonego w miejscowościach Siedliszcze i Marynin, obejmującego przeznaczenie terenu pod zabudowę zagrodową, zabudowę mieszkaniową jednorodzinną i usługi)
8. Zmiana mpzp Gminy Siedliszcze zatwierdzona uchwałą Nr XXII/137/12 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 15 listopada 2012r. ogłoszonego w Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 13 lutego 2013r., poz. 904. (w zakresie lokalizacji ropociągu oraz jego strefy bezpieczeństwa)
9. Zmiana mpzp Gminy Siedliszcze zatwierdzona uchwałą Nr VII/28/15 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 21 kwietnia 2015r. ogłoszonego w Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 22 maja 2015r., Nr 84, poz. 1750. (dla obszaru przy ul. Spacerowej w miejscowości Siedliszcze)

Spis aktów prawnych:

1. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity: Dz. U. z 2013 r. Nr 0 poz. 1232 z późn. zm.)
2. Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2013 r. poz. 1235, z późn. zm.)
3. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1153 z późn. zm.)
4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1651)
5. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 196)
6. Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1713 z późn. zm.)
7. Ustawa z dnia z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 909 z późn. zm.)
8. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu (Dz. U. Nr 0 poz. 774)
9. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1446)
10. Dyrektywa 2000/60/WE Rady i Parlamentu Europejskiego z dnia 23 października 2000 r. (Dz. Urz. UE L 327 z 22.12.2000 r.), (Ramowa Dyrektywa Wodna)
11. Dyrektywa 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz. Urz. UE L 206 z dnia 22 lipca 1992 r. z późn. zm.)
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia jako obszary Natura 2000 (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 1713)
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie opracowań ekofizjograficznych (Dz. U. Nr 155 poz. 1298)

14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych (Dz. U. Nr 0 poz. 1482)
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. Nr 0 poz. 1031)
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (t.j. Dz. U. z 2014 r. poz. 112)
17. Rozporządzenie Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze (Dz. U. Nr 52 poz. 315)
18. Rozporządzenie Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. w sprawie Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Chełmskiego Nr 10 poz. 88)
19. Rozporządzeniem Nr 51 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 4 kwietnia 2006 r. Nr 69 poz. 1289)
20. Rozporządzenie Nr 50 Wojewody Chełmskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. w sprawie Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu
21. Rozporządzenie Nr 49 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu (Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 4 kwietnia 2006 r. Nr 69 poz. 1287)

2 Charakterystyka i diagnoza stanu środowiska

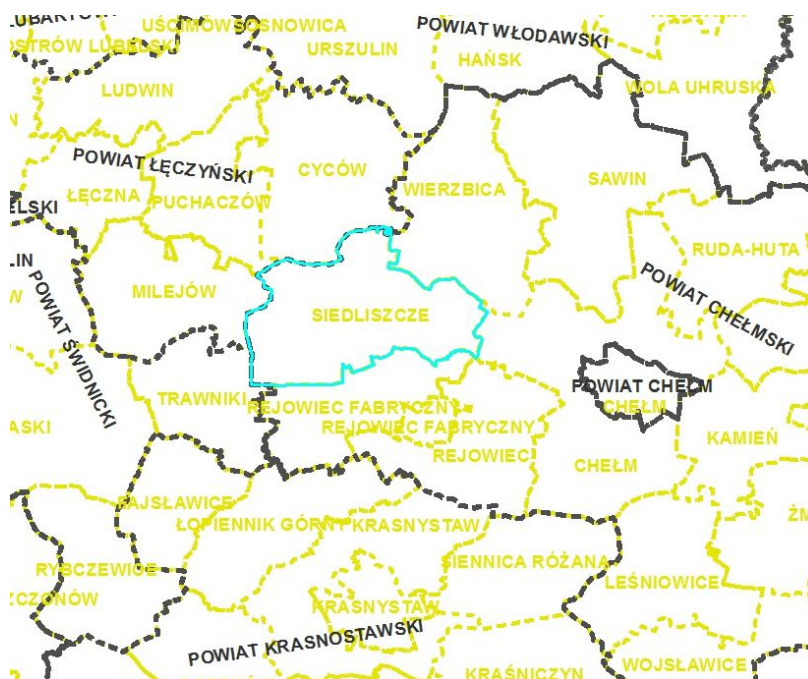
2.1 Informacje ogólne

2.1.1. Położenie terenu objętego opracowaniem

Obszar niniejszego opracowania ekofizjograficznego obejmuje gminę Siedliszcze.

Jest to gmina miejsko-wiejska, zlokalizowana w centralnej części województwa lubelskiego, w powiecie chełmskim, w jego zachodniej części. Sąsiednie gminy kierując się od zachodu to: Milejów (pow. łęczyński), Puchaczów (pow. łęczyński), Cyców (pow. łęczyński), Wierzbica (pow. chełmski), Chełm (pow. chełmski), Rejowiec Fabryczny (pow. chełmski) oraz Trawniki (pow. świdnicki). Lokalizację gminy Siedliszcze na tle sąsiednich gmin przedstawiono na rysunku 2.1.

Rysunek 2.1 Lokalizacja gminy Siedliszcze na tle innych jednostek administracyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Państwowego rejestru granic i powierzchni jednostek podziałów terytorialnych kraju (CODGiK)

2.1.2. Charakterystyka zagospodarowania i użytkowania terenu objętego opracowaniem

Gmina Siedliszcze zajmuje powierzchnię 15 410 ha¹. Jest to gmina o charakterze rolniczym.

Budownictwo mieszkaniowe w gminie realizowane jest w następujących formach: zabudowa zagrodowa, zabudowa jednorodzinna, zabudowa wielorodzinna. Przeważającą formą jest zabudowa zagrodowa występująca we wszystkich miejscowościach gminy. Zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna koncentruje się w Siedliszczu oraz w: Bezku, Kolonii Bezek i Mogielnicy. Osadnictwo wiejskie rozwija się w zabudowie wiejskiej głównie o charakterze ulicówek. Jedynie miejscowość gminna posiada układ wielodrożnicowy. Większość zabudowy ma charakter rozproszony co jest związane z warunkami fizjograficznymi².

W strukturze użytkowania gruntów zdecydowanie dominują użytki rolne, stanowiące około 91,1 % powierzchni terenu gminy. Porozdzielane są one płaskimi, podmokłymi i zatorfionymi dolinami cieków. Lasy i grunty leśne zajmują tylko około 6,5 % powierzchni gminy i są zlokalizowane przede wszystkim w pasie od wsi Janowica w kierunku północnym. Pozostały obszar to tereny zurbanizowane. Największym ośrodkiem osadniczym jest miasto Siedliszcze³ położone w centralnej części gminy. Niewielki obszar zajmują także torfowiska (1,3 % terenu gminy), w rejonie wsi Mogielnica w północno – wschodniej części gminy oraz wzdłuż Rowu Mokrego. Na terenie gminy, w jej północnej części znajduje się zbiornik retencyjny Majdan Zahorodyński.

Przez południową część gminy przebiega droga krajowa nr 12 łącząca Lublin z miejscowością Chełm. W jej rejonie planowana jest budowa nowej drogi ekspresowej S12.

W tabeli 2.1 przedstawiono podstawowe wydzielenia struktury użytkowania gruntów na terenie gminy Siedliszcze⁴.

¹ GUS, Podregiony, powiaty, gminy. Województwo Lubelskie, Lublin 2014 r. (<http://lublin.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/roczniki-statystyczne/województwo-lubelskie-podregiony-powiaty-gminy-2014,1,11.html>)

² Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

³ Status obowiązujący od 1 stycznia 2016 r.

⁴ Dane na podstawie CORINE 2012 r.

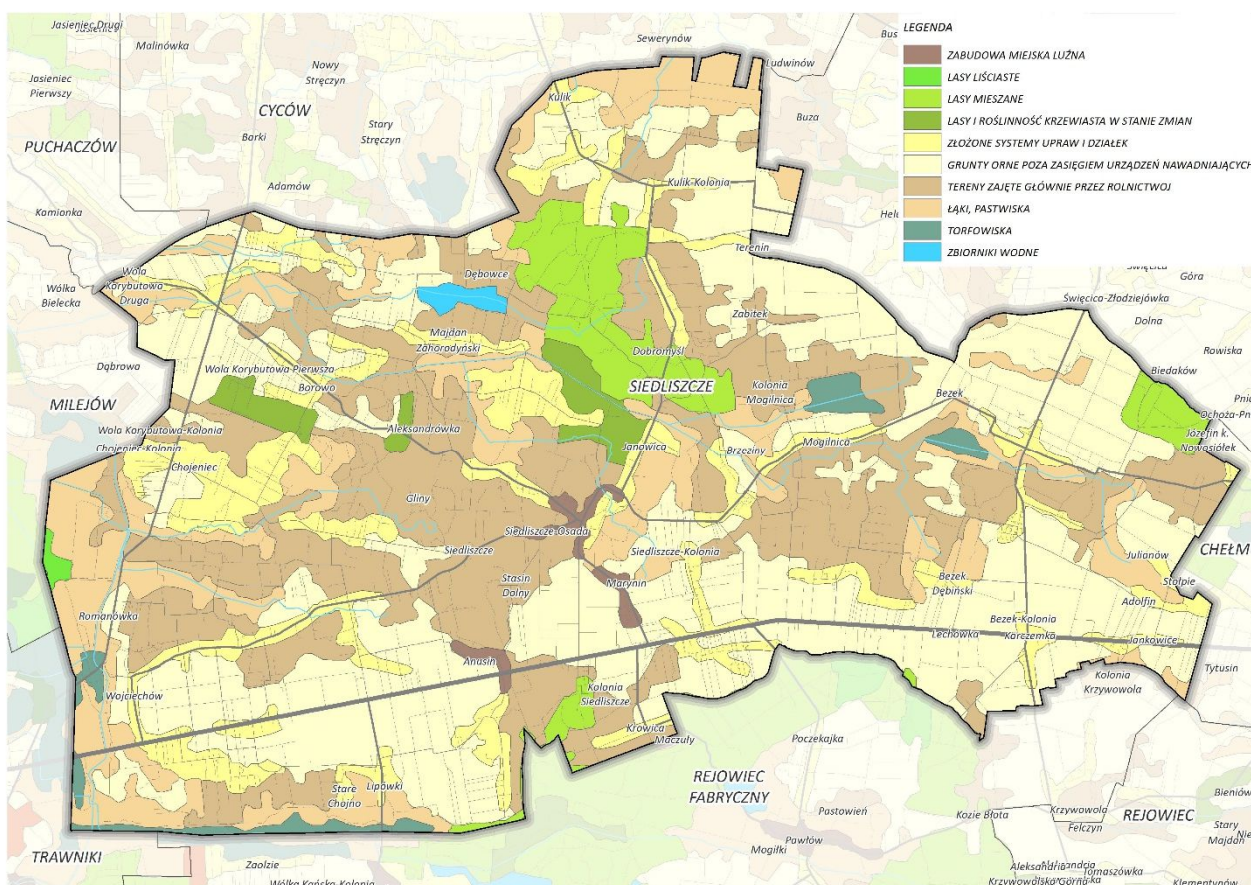
Tabela 2.1 Struktura użytkowania gruntów gminy Siedliszcze

Struktura użytkowania gruntów gminy Siedliszcze	Udział procentowy [%]
Zabudowa miejska luźna	0,7
Grunty orne poza zasięgiem urządzeń nawadniających	36,5
Łąki, pastwiska	14,0
Złożone systemy upraw i działek	12,9
Tereny zajęte głównie przez rolnictwo z dużym udziałem roślinności naturalnej	27,8
Lasy liściaste	0,2
Lasy mieszane	4,7
Lasy i roślinność krzewiasta w stanie zmian	1,7
Torfowiska	1,3
Zbiorniki wodne	0,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z CORINE 2012 r.

Rozkład przestrzenny poszczególnych elementów użytkowania gruntów na terenie gminy Siedliszcze przedstawiono na rysunku 2.2.

Rysunek 2.2 Rozkład przestrzenny poszczególnych elementów użytkowania gruntów na terenie gminy Siedliszcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z CORINE 2012 r.

2.2 Położenie fizyczno-geograficzne i ukształtowanie terenu

Według podziału fizyczno-geograficznego J. Kondrackiego teren gminy Siedliszcze położony jest w obrębie:

- Prowincji: Niżu Wschodniobałtycko - Białoruskiego
- Podprowincji: Polesie
- Makroregionu: Polesie Wołyńskie
- Mezoregionu: Obniżenie Dorohuckie i Pagóry Chełmskie

Gmina Siedliszcze położona jest na Polesiu Wołyńskim, w obrębie dwóch mniejszych jednostek geograficznych zwanych mezoregionami, tj. Obniżenia Dorohuckiego i Pagórów Chełmskich. Zachodnia jej część znajdująca się w obrębie Obniżenia Dorohuckiego charakteryzuje się typowym dla nizin równinnym krajobrazem. Miejscami rzeźba terenu urozmaicana jest niewielkimi wzniesieniami o wysokości dochodzącej do 182 m n.p.m. Bardziej urozmaicona pod względem krajobrazowym jest część wschodnia, zaliczana do Pagórów Chełmskich. Występują tu liczne wzgórza kredowe o zróżnicowanej wysokości od 180 do 233 m n.p.m. oraz zagłębienia wypełnione torfami.

Obniżenie Dorohuskie to teren równinny o przejściowym charakterze z licznymi i rozległymi torfowiskami i ubogimi glebami typu bielcowego, wykazujący cechy Polesia (liczne i rozległe podmokłości i torfowiska) oraz terenów wyżynnych (zjawiska krasowe, budowa geologiczna).

Pagóry Chełmskie to wyspowe wzniesienia o wysokości do 290 m n.p.m., zbudowane z margli kredowych z czapami piaskowców trzeciorzędowych. W obniżeniach między wzgórzami występują równiny torfowe. Są specyficznym obszarem, gdzie niewysokie, kopulaste, wyspowe wzgórza wcinają się w rozległe, płaskie i często zabagnione obniżenia Polesia. Jest to obszar w przeważającej części użytkowany rolniczo, podczas gdy w obniżeniach dominują lasy i użytki zielone. Wiele wzgórz, z zachowanym do dziś użytkowaniem rolniczym, cechuje się doskonałymi walorami widokowymi⁵.

Głównymi czynnikami rzeźbotwórczymi w gminie były procesy glacialne, krasowe i fluwialne. Dzięki nim powstały między innymi następujące formy geomorfologiczne⁶:

- ostańce kredowe, stanowiące kulminację terenu sięgające od 217 – 255 m n.p.m. o wysokościach względnych od 20 – 40 m,
- wyżyna denudacyjna z licznymi formami krasowymi i deniwelacyjnymi do około 10 m,
- plejstocenijski poziom akumulacji jeziorzyskowo – rzecznej o wysokości od 170 – 190 m n.p.m.,
- płaski holocenijski poziom akumulacji bagiennej.

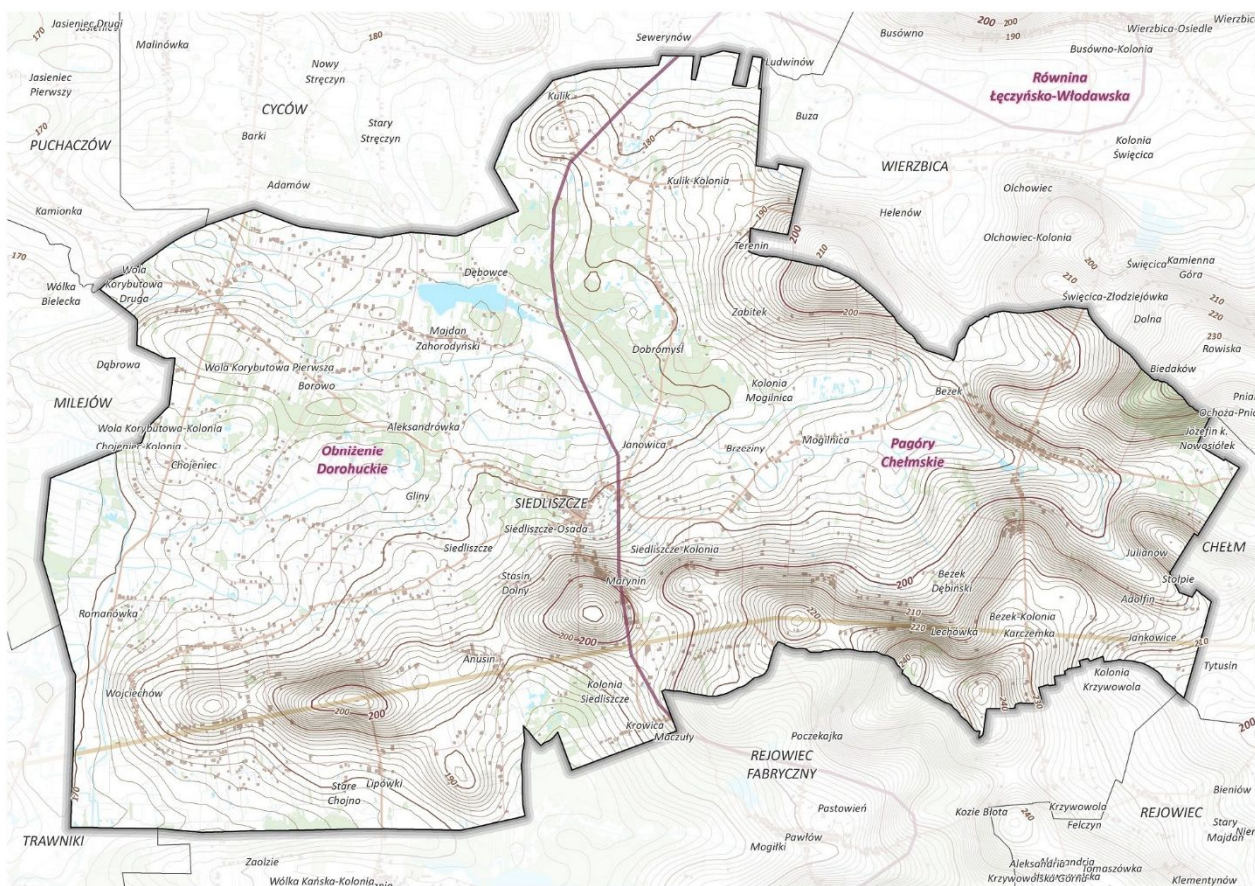
Charakterystyczną cechą rzeźby obszaru gminy jest brak wyraźnych form dolinnych.

Na rysunku 2.3 przedstawiono ukształtowanie powierzchni gminy Siedliszcze.

⁵ Soszyński D. „Ochrona i kształtowanie krajobrazu wzniesień Pagórów Chełmskich w świetle gminnych dokumentów planistycznych”, *człowiek i Środowisko* 35 (3-4) 2011, s. 51-66.

⁶ Prognoza oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, dr Lidia Michalak, Chełm, 2003 r.

Rysunek 2.3 Ukształtowanie powierzchni gminy Siedliszcze

Źródło: Opracowanie własne

2.3 Budowa geologiczna, w tym udokumentowane złoża kopalin

Obszar objęty opracowaniem położony jest w peryferyjnej części platformy wschodnioeuropejskiej, w granicach Niecki Lubelskiej (nadbużańskiej), łagodnej struktury paleozoicznej, utworzonej ze skał karbońskich. Najstarsze utwory w podłożu to kambryjskie piaskowce (miąższość > 700 m). Powyżej występują margle i wapień ordowiku, których miąższość to maksymalnie 50 m, sylurskie iłowce i mułowce wapniste z soczewkami i laminami wapieni o miąższości 950 m oraz utwory dewonu dolnego - piaskowce, mułowce i iłowce, środkowego i górnego - wapień i dolomity. Miąższość węglonośnych osadów karbońskich (iłowce, mułowce, piaskowce z wkładkami węgla) to przedział od 600 m do 1600 m.

Powyżej utworów paleozoicznych zalegają utwory mezozoiczne - jurajskie, wykształcone w postaci wapieni i dolomitów o miąższość około 100 m. Występujące nad nimi utwory kredy są reprezentowane przez osady węglanowe: kredy piaszczyste, margli, wapieni marglistych, opok i opok marglistych. Miąższość osadów kredy to 400 - 600 m.

Utwory trzeciorzędowe (miocen) są reprezentowane przez piaskowce i inne skały okruczowe.

Obniżenia podłoża kredowego wypełniają utwory czwartorzędowe, plejstocenyjskie osiągające miąższość około 20 m⁷.

Gmina Siedliszcze położona jest w centralnej części Lubelskiego Zagłębia Węglowego (LZW). Na jej terenie występują udokumentowane złoża:

- węgla kamiennego,

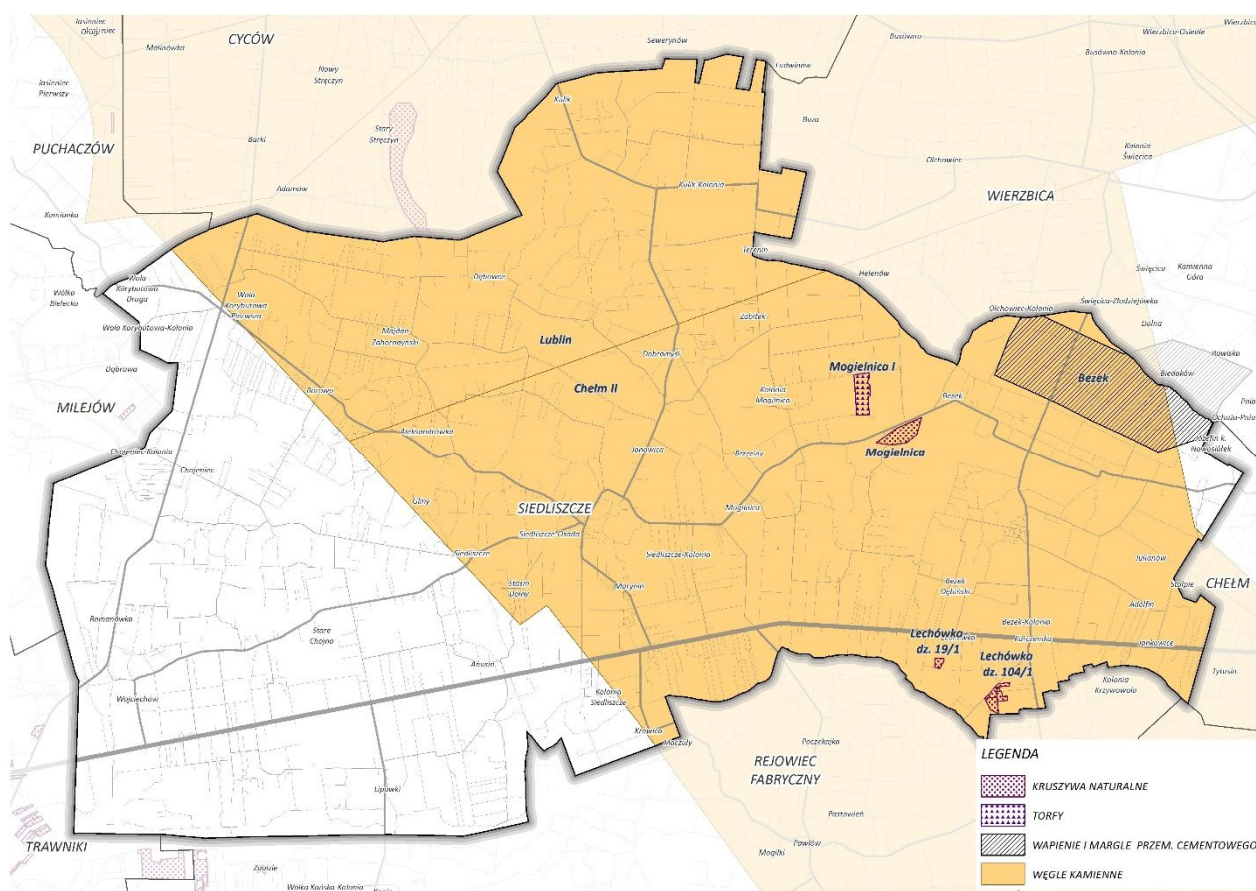
⁷ Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze pod lokalizację ropociągu przesyłowego, Arcadis Sp. z o. o., Warszawa, 2012 r.

- torfów,
- kruszyw naturalnych,
- wapieni i margli,
- ziemi krzemionkowych,
- surowców ilastych.

Zasięgi ww. złóż przedstawiono na poniższym rysunku.

Złoże węgla kamiennego obejmuje swoim zasięgiem ponad połowę powierzchni gminy (część środkowa i wschodnia). Granice udokumentowanych złóż na terenie gminy przedstawia rysunek 2.4. Zostały one także wskazane w Załączniku 1 do opracowania.

Rysunek 2.4 Zasoby złóż na terenie gminy Siedliszcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MIDAS (PIG)

Poniżej przedstawiono charakterystykę złóż węgla kamiennego występujących na terenie gminy Siedliszcze.

Na terenie gminy Siedliszcze znajduje się południowa część złoża Lublin oraz północna część złoża Chełm II. Złoże te należą do Lubelskiego Zagłębia Węglowego. W obrębie Lubelskiego Zagłębia Węglowego wydzielono (stan na 31.12.2014 r.) 11 udokumentowanych złóż węgla kamiennego o łącznych zasobach bilansowych 9 565 mln ton. Złoże Lublin posiada geologiczne zasoby bilansowe 2 277 850 tys. ton. Złoże Chełm II ma zasoby geologiczne bilansowe 1 034 514 tys. ton.

Produktywne pokłady węgla kamiennego zalegają w kompleksie skał górnego karbonu i związane są z tzw. warstwami lubelskimi. Strop warstw lubelskich zalega średnio na głębokości 700 m, a spąg ponad 1000 m.

Pokłady węgla mają miąższość około 0,8-2,4 m, sporadycznie do 3,4 m. Pod względem jakości są to węgle typu 31-33 (płomienne, gazowo-płomienne, gazowe), które stanowią około 84 % zasobów bilansowych złóż LZW⁸.

W obszarze Lubelskiego Zagłębia Węglowego eksploatowana jest jedna kopalnia – Bogdanka (gm. Puchaczów). Gmina Siedliszcze znajduje się poza terenem górniczym kopalni Bogdanka, którego zachodnia granica przebiega w odległości około 6,4 km na północ. Na przedmiotowym terenie nie notuje się występowania szkód górniczych.

Udokumentowane w kategorii C₂ złoża surowców węglanowych „Bezek” o zasobach 865 715 tys. t. położone jest w północno-wschodniej części omawianej gminy. Złoże to znajduje się częściowo na terenie gminy Wierzbica. Złoże o powierzchni ok. 516 ha obejmuje wzniesienie kredowe o wysokości 210-240 m n.p.m. W złożu zalegają trzy rodzaje surowca dla przemysłu cementowego: opoki, margle i kreda piszcząca. Złoże ma budowę prostą, pokładową a poszczególne gatunki surowców zalegają w formie kilkudziesięciometrowych serii występujących w przekroju pionowym. Złoże nie jest eksploatowane i stanowi zaplecze surowcowe dla przemysłu cementowego.

Złoża ziemi krzemionkowej położone są w południowej części gminy. W gminie Siedliszcze znajduje się złożo Lechówka II, którego eksploatacja została zaniechana. Obejmuje ono kulminację i północny stok niewielkiego wzniesienia o wys. 242,6 m n.p.m. Zasoby geologiczne udokumentowane w kat. C₁ wynoszą 6,4 tys. t. Seria złożowa wykształcona jest w formie soczewki o średniej miąższości od 3,1 m. Powierzchnia złoża wynosi 0,26 ha. Ziemia krzemionkowa może być stosowana w przemyśle lekkich materiałów budowlanych, do produkcji tzw. ziem bielonych oraz w przemyśle spożywczym do odbarwiania olejów roślinnych.

Na obszarze gminy znajduje się rozpoznane wstępnie złożo kruszywa naturalnego „Mogielnica”. Złoże położone jest na wschód od wsi Mogielnica. Zasoby geologiczne bilansowe złoża udokumentowane w kat. C₂ wynoszą 4775,0 tys. t., a powierzchnia złoża 14,7 ha. Złoże stanowią piaski fluwioglacjalne drobne i średnioziarniste z domieszką pyłów o średniej miąższości od 20,2 m. Jakość złoża nie jest dobra ze względu na zawartość pyłów mineralnych. Piaski mogą być wykorzystywane w budownictwie do produkcji zapraw. Warunki geologiczno-górnicze nie są korzystne ze względu na zawodnienie złoża, duży nakład i znaczne zróżnicowanie spągu złoża. Złoże nie jest eksploatowane.

W odległości około 500 m na północny zachód od złoża Mogielnica, zlokalizowane jest złożo Mogielnica I. Kopalnią podstawową jest torf. Złoże jest rozpoznane szczegółowo, a średnia miąższość kopaliny wynosi 3,46 m. Zasoby bilansowe są szacowane na 481,61 tys. ton. Kopalnią towarzyszącą jest kreda, o szacowanych zasobach bilansowych 26,57 tys. ton.

Ponadto na obszarze gminy Siedliszcze znajdują się złoża:

- kruszyw naturalnych: Lechówka dz. 86, Lechówka dz. 19/1, Lechówka dz. 97/1, 101/1, Lechówka dz. 87, Lechówka dz. 104/1, Lechówka dz. 9;
- surowców ilastych Lechówka dz. 102/1, 99;
- torfu Chojno dz.171 (skreślone z bilansu).

Zestawienie złóż z podaniem ich stanu zagospodarowania zawiera tabela 2.1.

Tabela 2.2 Wykaz złóż na terenie gminy Siedliszcze

Lp.	Nazwa złoża	Rodzaj kopaliny	Stan zagospodarowania
1	Chełm II	WĘGLE KAMIENNE	złożo rozpoznane wstępnie
2	Lublin	WĘGLE KAMIENNE	złożo rozpoznane szczegółowo
3	Bezek	WAPIENIE I MARGLE PRZEM. CEMENTOWEGO	złożo rozpoznane wstępnie
4	Mogielnica I	TORFY	złożo rozpoznane szczegółowo

⁸ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

5	Mogielnica	KRUSZYWA NATURALNE	złoże rozpoznane wstępnie
6	Lechówka dz.86	KRUSZYWA NATURALNE	złoże zagospodarowane
7	Lechówka dz. 19/1	KRUSZYWA NATURALNE	złoże zagospodarowane
8	Lechówka dz.97/1,101/1	KRUSZYWA NATURALNE	złoże eksploatowane okresowo
9	Lechówka dz.87	KRUSZYWA NATURALNE	złoże eksploatowane okresowo
10	Lechówka dz. 104/1	KRUSZYWA NATURALNE	złoże zagospodarowane
11	Lechówka dz. 102/1, 99	SUROWCE ILASTE D/P CEMENTU	złoże eksploatowane okresowo
12	Chojno dz.171	TORFY	złoże skreślone z bilansu zasobów
13	Lechówka dz.99	KRUSZYWA NATURALNE	eksploatacja złoża zaniechana
14	Lechówka II	ZIEMIE KRZEMIONKOWE	eksploatacja złoża zaniechana

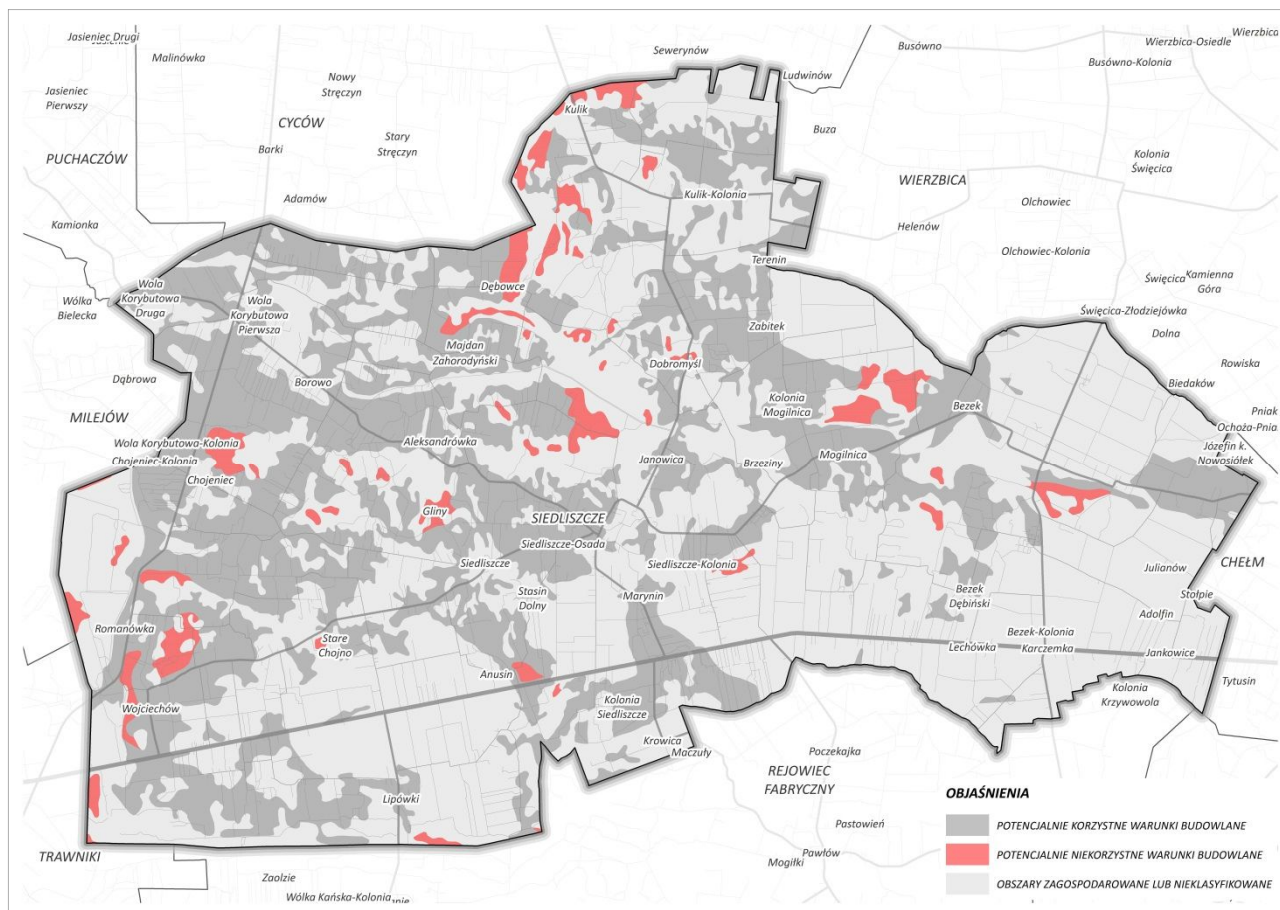
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MIDAS (PIG), stan na lipiec 2015 r.

2.4 Warunki geologiczno-inżynierskie

W granicach gminy nie występują tereny zagrożone ruchami masowymi ziemi.

Na rysunku 2.5 przedstawiono potencjalne warunki budowlane na terenie gminy Siedliszcze.

Rysunek 2.5 Potencjalne warunki budowlane na terenie gminy Siedliszcze

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Mapy Geośrodowiskowej Polski (PIG)

Na części obszaru gminy Siedliszcze występują niekorzystne warunki podłoża utrudniające budownictwo. Zostały one zaznaczone kolorem czerwonym. Dotyczy to obszarów występowania słabonośnych gruntów organicznych (takich jak: torfy, namuły den dolinnych i zagłębień bezodpływowych), rejonów występowania

Na terenie gminy Siedliszcze na jakość gleb wpływa przede wszystkim działalność rolnicza - poprzez stosowanie środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych i organicznych. Według badań IUNG w Puławach¹⁰ gleby charakteryzują się w 38,5 % zakwaszeniem (w tym kwaśnych i bardzo kwaśnych jest 21 %). Wapnowania obecnie wymaga 18,1% gleb, a wskazane jest na dalszych 6,7 % gleb. Silnie zakwaszenie gleby ogranicza możliwości produkcyjne a także sprzyja uaktywnianiu się związków toksycznych. Gleby gminy wykazują także silne wyczerpanie ze składników mineralnych na poziomie- 45% fosfor, 58% potas i 87% magnez. Brak informacji o właściwościach chemicznych i fizykochemicznych gleby prowadzi do zbędnego, nadmiernego nawożenia z jednej strony, z drugiej zaś do wyczerpywania gleb z podstawowych składników mineralnych.

W ramach Monitoringu Chemizmu Gleb Ornych Polski prowadzonym przez GIOŚ¹¹ na terenie gminy Siedliszcze nie ma wyznaczonego punktu pomiarowego.

Drugim czynnikiem mającym wpływ na jakość gleb jest emisja zanieczyszczeń wynikająca z ruchu pojazdów i utrzymywania drogi w okresie zimowym (zasolenie), zwłaszcza po drodze krajowej nr 12. Badania zanieczyszczenia gleby przy ww. trasie wykonywane są w miejscowości Marynin, poniżej miejscowości Siedliszcze. Badania prowadzone w latach dziewięćdziesiątych wykazywały zwiększone zawartości cynku, kadmu i chromu. Wyniki badań z 2000 r. wykazały poprawę stanu jakości chemicznej gleb. W latach kolejnych zawartość metali ciężkich w próbach gleb nie przekraczała wartości dopuszczalnych, określonych w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleb oraz standardów jakości ziemi¹².

2.6 Wody powierzchniowe

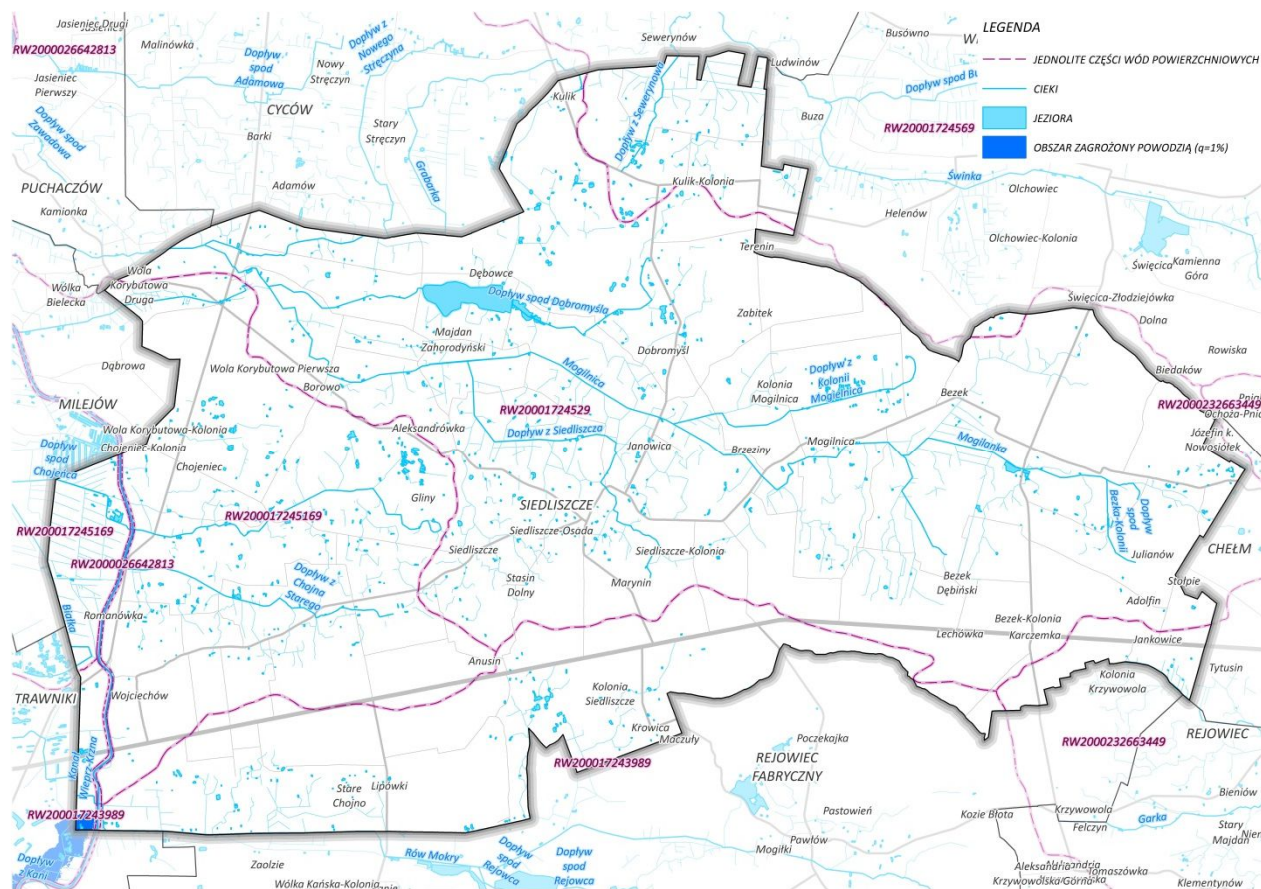
Na rysunku 2.7 przedstawiono sieć hydrograficzną na terenie gminy Siedliszcze na tle jednolitych części wód powierzchniowych.

¹⁰ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

¹¹ Link do strony internetowej: http://www.gios.gov.pl/chemizm_gleb/index.php?mod=monit

¹² Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń Zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze pod lokalizację ropociągu przesyłowego, Arcadis Sp. z o. o., Warszawa, 2012 r.

Rysunek 2.7 Sieć hydrograficzna oraz rozmieszczenie JCWP na terenie gminy Siedliszcze

Źródło: Mapa Podziału Hydrograficznego Polski (MPHP)

Największa część gminy znajduje się w obrębie JCWP Mogilnica RW20001724529. Pozostałe jednolite części wód powierzchniowych to:

- RW2000026642813 Kanał Wieprz-Krzna od Wieprza do dopł. z lasu przy Żulinkach
- RW200017243989 Rów Mokry
- RW200017245169 Białka
- RW20001724569 Świnka bez dopł. spod Kobyłki
- RW2000232663449 Uherka od źródeł do Garki
- RW2000232663469 Lepitucha

Obszar gminy charakteryzuje się przewagą wsiąkania i parowania nad splywem powierzchniowym. Stany niżówkowe rzek występują od lipca do października. Udział podziemnego zasilania rzek jest większy w okresie zimy (powyżej 70% całego zasilania) niż w okresie wiosny (50-60%) oraz lata i jesieni (60 – 70%)¹³.

¹³ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

Główną rzeką gminy jest rzeka **Mogilnica**, która przepływa przez gminę z południowego – wschodu w kierunku północno – zachodnim, a następnie uchodzi do Wieprza. Mogilnica ma długość 28 km. Jej średni spadek wynosi 1,6 ‰. Za początek rzeki przyjmuje się źródło bijące na wysokości 201 m n.p.m. na wschód od miejscowości Bezek. Ciek ten jest na niektórych fragmentach uregulowany (umocnienie dna, skarp, profilowanie koryta, budowle hydrotechniczne). Rzeka płynie w obszarze równinnym, w którym występuje mozaika małych wzniesień i płytkich zagłębień bezodpływowych. Dorzecze Mogilnicy charakteryzuje się dużą gęstością sieci wodnej, m. in. ze względu na szeroko podjęte prace melioracyjne¹⁴. W obecnej chwili trudno jest jednoznacznie ocenić czy odcinki łączące zagłębienia są naturalnym korytem czy sztucznym przekopem.

Zachodnią część gminy przecina **Kanał Wieprz-Krzna** o całkowitej długości około 140 km - najdłuższy kanał nawadniający w Polsce. Kanał prowadzi wodę w poziomie wyższym od krzyżujących się z nim rzek, które zostały przeprowadzone syfonami pod kanałem i uchodzą do Wieprza. Bieg kanału nie wpływa na wielkość prawobrzeżnych dopływów Wieprza.

Sieć hydrograficzną uzupełniają rowy melioracyjne. Wiele rowów napęcznionych jest wodą tylko okresowo. Największe obszary zmeliorowane znajdują się w rejonie Mokrego Rowu oraz w północno-zachodniej części gminy Siedliszcze. Istotnym elementem są tereny bagien i mokradeł z okresowo lub stale stagnującą wodą na powierzchni terenu - między innymi rejon Mokrego Rowu, Chojeńca, Kolonii Mogilnica oraz teren pomiędzy wsią Dębowce i Kulik - Kolonia.

Na terenie gminy znajduje się jeden sztuczny zbiornik wód powierzchniowych w Majdanie Zahorodyńskim o funkcji retencyjnej. Ma on powierzchnię 48,8 ha i pojemność 1 133 000 m³ (średnia głębokość to 2,32 m)¹⁵. Został on utworzony na terenach po eksploatacji torfu. Przelew ze zbiornika, który częściowo zbiera wody z obszaru Natura 2000 Dobromyśl, połączony jest rowem, który łączy się z Mogilnicą w pobliżu miejscowości Wola Korybutowa Druga i Kolonia Wola Korybutowa.

Na terenie gminy planuje się utworzenie nowego zbiornika wodnego Mogielnica o powierzchni około 60 ha na terenach podmokłych w rejonie wsi Mogilnica, na dopływie Mogilnicy (Dopływ z Mogielnicy).

Przy zachodniej granicy gminy Siedliszcze, planowana jest budowa zbiornika Romanówka, po zachodniej stronie Kanału Wieprz - Krzna. Zbiornik o pojemności około 1 mln m³ służyć ma głównie regulacji stosunków wodnych, co może mieć wpływ na warunki gruntowo – wodne na terenie gminy Siedliszcze.

Z uwagi na występujące zjawisko suszy, środkowa i wschodnia część obszaru gminy została zaklasyfikowana do obszarów bardzo pilnie wymagających nawodnień¹⁶.

Na terenie gminy, w południowo – zachodnim krańcu, występuje zagrożenie powodziowe (1% - woda 100-letnia), od Wieprza i jego dopływów. Teren, gdzie występuje zagrożenie nie jest zagospodarowany, występują tu głównie łąki, pola i pastwiska. Poza tym, na pewnych obszarach mogą występować lokalne podtopienia.

W PZP woj. lubelskiego¹⁷, w ramach przeciwdziałania skutkom suszy w zakresie przebudowy systemu melioracji szczegółowych w kierunku zwiększenia funkcji nawadniających, jako priorytetowe uznano realizację systemów nawodnień w obszarze Kanału Wieprz. Dotyczy to między innymi gminy Siedliszcze.

Rysunek 2.8 Mogielnica w Woli Korybutowej (zdjęcie z 09.08.2015 r., zasoby własne)

¹⁴ Michalczyk Z., Wilgat T. 1998: Stosunki wodne Lubelszczyzny. Wyd. UMCS, Lublin; 1-167

¹⁵ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

¹⁶ Studium programowo-przestrzenne rozwoju obszaru funkcjonalnego Kanału Wieprz - Krzna z elementami strategii, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2013 r.

Oceny jakości wód powierzchniowych w ramach monitoringu dokonuje się zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych. Stan/potencjał ekologiczny JCWP klasyfikowany jest w pięciostopniowej skali, ustalonej wg wskaźników biologicznych, fizykochemicznych i hydromorfologicznych (klasa I - stan bardzo dobry, klasa II - stan dobry, klasa III - stan umiarkowany, klasa IV - stan słaby, klasa V - stan zły). Pojęcie stanu ekologicznego odnosi się do JCWP naturalnych, do JCWP silnie zmienionych i sztucznych stosuje się pojęcie potencjału ekologicznego.

Zestawienie wszystkich JCWP na terenie gminy, wraz z podstawowymi parametrami i charakterystyką stanu, przedstawiono w tabeli 2.3. Z danych tych wynika, że stan pięciu (z sześciu) JCWP jest zły. Jedynie JCWP RW20001724529 ma stan określony jako dobry. Dla części JCWP stwierdzono zagrożenie osiągnięcia celów środowiskowych, między innymi wynikające z planowanej eksploatacji węgla kamiennego. Przewidziane są derogacje wynikające z art. 4 ust. 7 Ramowej Dyrektywy Wodnej.

¹⁷ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XLV/597/02 w dniu 29 lipca 2002 r. (opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 107, poz. 2449), zmieniony uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego: XXXI/546/09 z dnia 27 kwietnia 2009 r., VII/85/2011 z dnia 28 marca 2011 r., XXIII/393/2012 z dnia 25 czerwca 2012 r., XI/162/2015 z dnia 30 października 2015 r. (<http://umwl.bip.lubelskie.pl/index.php?id=56&p1=szczegoly&p2=1002592>)

Tabela 2.3 Wykaz JCWP na terenie gminy Siedliszcze

Kod JCWP	Nazwa JCWP	Powierzchnia [km ²]	Zlewnia	Status JCWP	Stan / potencjał ekologiczny / cel	Stan chemiczny / cel	Aktualny stan JCWP	Ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	Typ odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW	Uzasadnienie odstępstwa
RW200002 6642813	Kanał Wieprz-Krzna od Wieprza do dopł. z lasu przy Żulinkach	7,98356	Zlewnie Wieprza	Sztuczna część wód	PONIŻEJ DOBREGO / osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY / osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	Zagrożona	4(7)	Planowane inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, energetyki inwestycje spełniają potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego - Budowa zbiornika Oleśniki na rzece Wieprz, Eksploatacja podziemna węgla kamiennego ze złoża "Ostrów", Inwestycja polegająca na eksploatacji węgla kamiennego w Lubelskim Zagłębiu Węglowym, w obrębie udokumentowanych złóż węgla K-9, K-6-7, K-8 i K-4-5.
RW200017 243989	Rów Mokry	112,0262	Zlewnie Wieprza	Sztuczna część wód	UMIARKOWANY / osiągnięcie dobrego potencjału ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY / osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	Niezagrożona	4(7)	Planowane inwestycje z zakresu ochrony przeciwpowodziowej, inwestycje spełniają potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego - Budowa zbiornika małej retencji wodnej Poczekajka: Budowa zbiornika Oleśniki na rzece Wieprz.
RW200017 245169	Białka	64,76891	Zlewnie Wieprza	Naturalna część wód	SŁABY / osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY / osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	Niezagrożona	Brak.	Nie dotyczy.

RW200017 24529	Mogilnica	153,9302	Zlewnie Wieprza	Naturalna część wód	DOBRY I POWYŻEJ DOBREGO / utrzymanie dobrego stanu ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY / osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	DOBRY	Niezagrozo na	Brak.	Nie dotyczy.
RW200017 24569	Świnka bez dopt. spod Kobyłki	229,1001	Zlewnie Wieprza	Naturalna część wód	SŁABY / osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego oraz możliwość migracji organizmów wodnych	DOBRY / osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	Zagrożona	4(7)	Planowana inwestycja z zakresu energetyki, inwestycja spełnia potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego - Inwestycja polegająca na eksploatacji węgla kamiennego w Lubelskim Zagłębiu Węglowym, w obrębie udokumentowanych złóż węgla K-9, K-6-7, K-8 i K-4-5.
RW200023 2663449	Uherka od źródeł do Garki	228,6907	Zlewnie lewostronny ch dopływów Bugu granicznego	Naturalna część wód	UMIARKOWAN Y / osiągnięcie dobrego stanu ekologicznego	DOBRY / Osiągnięcie dobrego stanu chemicznego	ZŁY	Zagrożona	Brak.	Nie dotyczy.

Źródło: Projekt aPGW z grudnia 2014 r., pobrany dnia 12.11.2015 r. ze strony <http://www.apgw.kzgw.gov.pl/pl/dorzecze-wisly>

2.7 Wody podziemne i warunki hydrogeologiczne

Obszar gminy Siedliszcze położony jest w obrębie JCWPd nr PLGW200090. Tylko niewielki południowo – wschodni fragment gminy znajduje się w granicy JCWPd nr PLGW200091. Zestawienie wszystkich JCWPd na terenie gminy, wraz z podstawowymi parametrami i charakterystyką stanu, przedstawiono w tabeli 2.4.

Zgodnie z danymi przedstawionymi w tabeli stan obu JCWPd został określony jako dobry. Jednolita część wód podziemnych PLGW200090, która obejmuje największy obszar gminy nie jest zagrożona utrzymaniem dobrego stanu. Zagrożona jest natomiast JCWPd PLGW200091, która obejmuje jedynie niewielkie fragmenty gminy Siedliszcze. Presje i potencjalne zagrożenia w odniesieniu do tej JCWPd zostały przedstawione w tabeli 2.4.

Tabela 2.4 Wykaz JCWPd na terenie gminy Siedliszcze

Kod JCWP	Stan chemiczny / cel	Stan ilościowy / cel	Ocena stanu	Rodzaj użytkowania JCWPd	Presje oddziaływania i zagrożenia antropogeniczne	Ocena ryzyka	Typ odstępstwa z art. 4 ust. 7 RDW	Uzasadnienie odstępstwa
PLGW200090	DOBRY / utrzymanie dobrego stanu chemicznego	DOBRY / utrzymanie dobrego o stanu ilościowego	DOBRY	Rolniczy	Brak	Niezagrożona	4(7)	Planowana inwestycja związana eksploatacją podziemną węgla kamiennego ze złoża "Ostrów". Inwestycja spełnia potrzebę nadrzędnego interesu społecznego, a cele środowiskowe nie mogą być osiągnięte za pomocą innych działań znacznie korzystniejszych z punktu widzenia środowiska naturalnego. Zostało przewidziane zastosowanie działań minimalizujących negatywny wpływ na stan wód.
PLGW200091	DOBRY / utrzymanie dobrego stanu chemicznego	DOBRY / utrzymanie dobrego o stanu ilościowego	DOBRY	Rolniczy	Przegląd oddziaływania działalności człowieka na wody podziemne: Główna przyczyna zagrożenia ryzykiem nieosiągnięcia dobrego stanu JCWPd to lej depresji odwodnienia kopalni kredy i ujęcia komunalnego w Chełmie oraz nieuporządkowana gospodarka wodonośnikowa. W obrębie JCWPd występują obszary zaliczanych do obszarów zagrożonych podtopieniami – dolina Bugu. Eksploatacja wód podziemnych jest skoncentrowana w pobliżu największego ośrodka miejsko-przemysłowego w obrębie jednostki, tj. miasta Chełm. Kredowym użytkowy poziom wodonośny jest eksploatowany przez ujęcia komunalne i odwodnienie kopalni odkrywkowej kredy. Na obszarze JCWPd znajduje się 40 ujęć wód podziemnych. Żadne z nich nie posiada poboru średniodobowego powyżej 1000 m ³ /d. Leje depresji w pierwszej warstwie wodonośnej oraz użytkowych poziomach wodonośnych występują w skali regionalnej w centralnej części jednostki wokół Chełma i kopalni odkrywkowej kredy. Powszechnie występują także lokalne leje depresji. Leje związane są z poborem wód podziemnych oraz z odwodnieniem górniczym w rejonie Chełma z utworów kredy górnej. Brak przejawów ascencji wód głębszych do wód podziemnych. Na obszarze JCWPd 91 stwierdzono występowanie jednego głównego użytkowego poziomu wodonośnego związanego z kompleksem paleogeńsko-kredowym. W dolinach rzecznych, dolinach kopalnych i obniżeniach terenu mogą być również ujmowane wody z piasków kompleksu czwartorzędowo-neogeńskiego, lecz piętra te mają podrzędne znaczenie użytkowe i ograniczone zasoby. Czwartorzędowo-neogeński kompleks wodonośny jest zbudowany głównie z piasków i żwirów fluwioglacjalnych zlodowaceń warty i sanu oraz holocenijskich utworów akumulacji rzecznej lub bagiennej. Jego zwierciadło ma charakter swobodny. Poziom ten występuje w	Zagrożona	Brak.	Nie dotyczy.

obniżeniach terenu i dolinach rzecznych. Jego rozprzestrzenienie jest nieciągłe. Ujmowany jest generalnie studniami gospodarskimi. Paleogeńsko-kredowy kompleks wodonośny składa się z poziomów wodonośnych o charakterze szczelinowym. Są one zbudowane z paleoceńskich opok i geł oraz margli, margli piaszczystych, wapienie marglistych, wapieni, kredy piszącej, opok i geł kredy górnej. Poziom paleoceński występuje lokalnie, natomiast górnokredowy ma zasięg regionalny, chociaż na terenie jednostki jest on rozpoznany w niewielkim stopniu. Główny użytkowy poziom wodonośny jest związany ze stropową, zwierzalą partią osadów górnokredowych. Zwierciadło wód ma charakter przeważnie swobodny. Warunki naporowe występuje lokalnie, w strefach gdzie utwory kredowe zalegają pod nakładem słabo przepuszczalnych osadów kenozoicznych. Wodoprzepuszczalność ośrodka skalnego jest uzależniona od jego spękania. W stropowej części masywu na sieć spękań tektonicznych nakładają się spękania wietrzeniowe, ułatwiające przepływ wód podziemnych. Wraz ze wzrostem głębokości szczeliny są stopniowo zaciskane pod wpływem ciśnienia górotworu. Przeprowadzone badania wykazały, iż spąg strefy aktywnej wymiany wód znajduje się na głębokości 100-150 m, zaś skały występujące głębiej niż 200 m są praktycznie nieprzepuszczalne. Struktura JCWPd 91 jest złożona z dwóch poziomów wodonośnych, tylko lokalnie rozdzielonych utworami słaboprzepuszczalnymi. Poziomy te pozostają w więzi hydraulicznej. Rozpatrywany obszar pod względem hydrodynamicznym zawiera zamknięte systemy obiegu wód podziemnych. Nie stwierdzono lateralnych dopływów wód z obszarów sąsiednich. Wody podziemne obu poziomów są zasilane przez infiltrację części wód opadowych oraz w warunkach naturalnych drenowane są przez rzeki. Jednakże ten system krążenia został zmodyfikowany przez odwodnienie kamieniołomu pracującego na potrzeby Cementowni „Chełm” S.A. Eksploatacja ujęcia „Bariera” spowodowała powstanie regionalnego leja depresji i zmianę kierunków przepływu wód podziemnych. W wyniku braku izolacji warstwy wodonośnej od powierzchni terenu, wody kenozoicznego kompleksu wodonośnego są poddane silnej presji antropogenicznej. Ich chemizm jest często przeobrażony. Wody piętra kredowego charakteryzują się mniej zmiennym chemizmem i lepszą jakością. Zanieczyszczenia antropogeniczne stwierdzono tu jedynie lokalnie. W piętrze kredowym zaznacza się obniżenie powierzchni piezometrycznej wskutek eksploatacji wód w rejonie cementowni i ujęcia barierowego w Chełmie, skąd pochodzą wody wykorzystywane do celów komunalnych. Lokalnie wystąpiło w rejonie cementowni zanieczyszczenie wód podziemnych związkami chromu. Na obszarze JCWPd nie prowadzi się zabiegów sztucznego odnawiania zasobów. Pobór wód wynosi 2154,00 tys. m³/ rok, przy wykorzystaniu zasobów na poziomie 23,1% oraz 7799,00 tys. m³/ rok z odwodnień kopalnianych. Obszary szczególnie narażone na zanieczyszczenia azotanami pochodzenia rolniczego: OSN w zlewni Kanału Żmudzkiego (rozp.nr 6/2012 dyr. RZGW z 12.10.12), OSN w zlewni rzeki Uherka i jej dopływów (rozp.nr 6/2012 dyr. RZGW z 12.10.12). Miasta o liczbie mieszkańców >10 tys. – Chełm. W strukturze użytkowania dominują użytki rolne 73,29% oraz obszary leśne i zielone 20,06% Do obszarów chronionych w JCWPd zaliczamy: rezerваты przyrody oraz obszary Natura 2000 (ochrony siedlisk i ochrony ptaków). Presja

			<p>na ekosystemy. Wpływ na ekosystemy lądowe zależne od wód podziemnych mogą wywierać ujęcia wód podziemnych: [1] Ujęcie wody Chełm – wodociąg Trubaków o maksymalnym zasięgu oddziaływania (zasięg leja depresji) + 500 m może oddziaływać na obszary chronione: PLB060002 Chełmskie Torfowiska Węglanowe, PLH060067 Kamień, PLH060023 Torfowiska Chełmskie, Chełmski Park Krajobrazowy, Rezerwat Wolwinów, Rezerwat Bagno Serebryskie, [2] Ujęcie wody Chełm – przetwórnia owocowo-warzywna o maksymalnym zasięgu oddziaływania (zasięg leja depresji) + 500 m może oddziaływać na obszary chronione: PLB060002 Chełmskie Torfowiska Węglanowe, PLH060067 Kamień, PLH060023 Torfowiska Chełmskie, Chełmski Park Krajobrazowy, Rezerwat Wolwinów, Rezerwat Bagno Serebryskie. [3] Ujęcie wody Chełm – Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska o maksymalnym zasięgu oddziaływania (zasięg leja depresji) + 500 m może oddziaływać na obszary chronione: PLB060002 Chełmskie Torfowiska Węglanowe, PLH060067 Kamień, PLH060023 Torfowiska Chełmskie, Chełmski Park Krajobrazowy, Rezerwat Wolwinów, Rezerwat Bagno Serebryskie, [4] Ujęcie wody Żmudź - gorzelnia o maksymalnym zasięgu oddziaływania – 1160 m może oddziaływać na obszary chronione: PLH060075 Żmudź, Rezerwat Żmudź, [5] Odwodnienie kopalni- Cementownia Chełm o maksymalnym zasięgu oddziaływania (zasięg leja depresji) + 500 m może oddziaływać na obszary chronione: PLB060002 Chełmskie Torfowiska Węglanowe – południowy fragment w zasięgu leja depresji, PLH060067 Kamień – w zasięgu leja depresji, PLH060023 Torfowiska Chełmskie – w zasięgu leja depresji, Rezerwat Wolwinów – w zasięgu leja depresji, Rezerwat Bagno Serebryskie – w zasięgu leja depresji. Potencjalne oddziaływanie ujęć może spowodować zmniejszenie wilgotności gruntów w wyniku lokalnego obniżenia strefy saturacji poniżej zasięgu systemów korzeniowych. Przegląd oddziaływań na zmiany poziomu wód podziemnych: W granicach obszaru JCWPd nr 91 występują obniżenia zwierciadła wody w głównym, kredowym użytkowym poziomie wodonośnym spowodowane eksploatacją wód podziemnych przez ujęcia komunalne – wpływy lokalne i odwodnienie kopalni odkrywkowej kredy (okolice Chełma) – wpływ regionalny. Znaczny wpływ na środowisko gruntowo-wodne na obszarze JCWPd nr 91 wywierają również: ujęcie wód podziemnych „Bariera”(użytkownik Miejskie Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Sp. z o.o. w Chełmie) i ujęcie wód podziemnych Zakładu Cementownia Chełm w Chełmie (właściciel CEMEX Polska Sp. z o.o.). W celu umożliwienia prowadzenia eksploatacji kredy, oprócz poboru wody na cele komunalne, w/w podmioty prowadzą odwodnienie odkrywki kopalni. Odwadniany jest kredowy poziom wodonośny pozbawiony izolacji od powierzchni terenu. Na stan ilościowy wód podziemnych wpływ ma również ograniczenie infiltracji opadów do poziomu wodonośnego na obszarze aglomeracji miejsko-przemysłowej Chełma. Potencjalne oddziaływanie ujęć może spowodować zmniejszenie wilgotności gruntów w wyniku lokalnego obniżenia strefy saturacji poniżej zasięgu systemów korzeniowych. Stan ilościowy jednostki jest dobry – pobór wód kształtuje się na poziomie 23% zasobów dostępnych do zagospodarowania.Przegląd oddziaływań zanieczyszczeń na jakość wód podziemnych: W 3 punktach opróbowanych w ramach monitoringu przez PIG-</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>PIB w 2012 r wykazano wody klasy jakości III i V. Potencjalne ogniska zanieczyszczeń związane są przede wszystkim z zakładami przemysłowymi znajdującymi się na terenie miasta Chełma. Dominują tu: przemysł mineralny - Cementownia Chełm, szklarski, ceramiki budowlanej, betonów, odkrywkowa kopalnia kredy), lekkie (obuwniczy, odzieżowy), spożywczy (owocowo-warzywny, winiarski, mleczarski, piwowarski, cukierniczy), maszynowy, metalowy, precyzyjny, chemiczny, tartaczny, meblarski i poligraficzny. Na terenie JCWPd nr 91 istnieją potencjalne presje o charakterze liniowym. Są to odcinki głównych dróg krajowych i powiatowych o dużym natężeniu ruchu, szczególnie drogi prowadzące do przejść granicznych, dostępnego dla ruchu osobowego i towarowego. Presje o charakterze punktowym skupiają się generalnie wokół Chełma oraz szlaków komunikacyjnych. Potencjalne zagrożenie dla jakości wód podziemnych stanowią: zakłady metalurgiczne, gorzelnie, mleczarnie, zakłady mięsne, fermy, oczyszczalnie ścieków, magazyny paliw płynnych oraz miejsca zrzutu ścieków przemysłowych i komunalnych. Wrażliwość wód podziemnych na zanieczyszczenie JCWPd jest wysoka oraz bardzo wysoka. Łącznie w obrębie jednostki zidentyfikowano 66 obiektów. Zakłady rolno-spożywcze (głównie fermy i tuczarnie) w liczbie 29 dominują w obrębie JCWPd. W 6 z nich odmówiono lub nie podało informacji o udostępnieniu danych o ilości produkowanych odpadów i ścieków. Z innych podmiotów 2 zalicza się do zakładów chemicznych, 4 metalurgiczny, 1 elektromaszynowy i 8 mineralny, pozostałe – inny. W 20 z nich odmówiono lub nie podało informacji o udostępnieniu danych o ilości produkowanych odpadów i ścieków. Na obszarze jednostki występuje 102 miejsc zrzutu ścieków, z tego 34 do ziemi. Problemem jest m.in. to że spośród 102 miejsc zrzutu tylko 11 z nich wprowadza ścieki do wód lub do ziemi w strefach gdzie izolacja użytkowych poziomów wodonośnych jest lepsza niż izolacja typu „a”. W JCWPd znajduje się także 6 oczyszczalni ścieków - Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Sawinie, Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Zawadówce, Oczyszczalnia Ścieków "Bieławin", Oczyszczalnia Ścieków w Dorohusku, Gminna Oczyszczalnia Ścieków w Kamieniu, CEMEX Polska Sp. z o.o. Cementownia Chełm. Do istotnych ognisk zanieczyszczeń można zaliczyć stacje paliw i składowiska odpadów. Na obszarze JCWPd zlokalizowano 10 składowisk odpadów – 8 komunalnych, jedno azbestu (Srebrzyszcze) oraz Zakładowe składowisko odpadów poprodukcyjnych w Chełmie. Obszar JCWPd należy do obszarów o średniej odnawialności zasobów. Moduł wynosi 110 m³/d/km². W obrębie JCWPd występują także złoża węgla kamiennego, wapieni i margli przemysłu cementowego. Do największych obszarów należy zaliczyć złoża: Sawin (MIDAS 5101); Lublin K-8 (MIDAS 403), Chełm II (MIDAS 401), Pokrówka (MIDAS 1825), Chełm (MIDAS 1823, 10799). Ze względu na rolniczy charakter regionu do zagrożeń jakości wód podziemnych należy zaliczyć gospodarkę wodno-ściekową na obszarach wiejskich oraz nieuporządkowaną eksploatację wód podziemnych poziomu czwartorzędowego. Antropogeniczne przyczyny nieosiągnięcia celów środowiskowych: Silna presja antropogeniczna na wody kompleksu kenozoicznego, powodująca przeobrażenie chemizmu wód podziemnych, które przejawia się w podwyższonych stężeniach jonów: sodowych, potasowych, chlorkowych, azotanowych i siarczanowych. Regionalne</p>		
--	--	--	---	--	--

			<p>obniżenia zwierciadła wody w kredowym poziomie wodonośnym spowodowane odwodnieniem kopalni odkrywkowej kredy (okolice Chełma) oraz eksploatacją wód podziemnych przez ujęcia komunalne, które mogą powodować zagrożenia dla ekosystemów zależnych od wód podziemnych. Potencjalne zagrożenie dla jakości wód podziemnych stanowią: zakłady metalurgiczne, gorzelnie, mleczarnie, zakłady mięsne, ферmy, oczyszczalnie ścieków, magazyny paliw płynnych oraz miejsca zrzutu ścieków przemysłowych i komunalnych. Geogeniczne przyczyny nieosiągnięcia celów środowiskowych: Wapienie, margle i kreda pizująca wieku paleogen – kreda ma podwyższone stężenia strontu, co powoduje lokalne stężenia tego pierwiastka w wodach podziemnych powyżej 2 mg/l.</p>			
--	--	--	--	--	--	--

Źródło: Projekt aPGW z grudnia 2014 r., pobrany dnia 12.11.2015 r. ze strony <http://www.apgw.kzgw.gov.pl/pl/dorzecze-wisly>

W omawianym obszarze występują dwa użytkowe poziomy wodonośne pozostające w kontakcie hydraulicznym: czwartorzędowe i kredowe. Oba poziomy pozbawione są praktycznie na całym omawianym obszarze izolacji naturalnej.

Wody poziomu czwartorzędowego występują w utworach piaszczysto-żwirowych oraz torfach. Z reguły jest to jedna, rzadziej dwie czwartorzędowe warstwy wodonośne, ujmowane przede wszystkim studniami kopanymi.

Wody gruntowe na terenach równinnych oraz w obrębie rozległych torfowisk i mokradeł występują płytko, na głębokości 0-2 m p.p.t. Na obszarach wyniesionych pierwszy poziom wody gruntowej zalega na głębokości od 2 do 30 m p.p.t. i głębiej. Zwierciadło wód poziomu czwartorzędowego ulega znacznym wahaniom w ciągu roku do około 1,0-1,5 m. Wody drenowane są przez cieki powierzchniowe. Z uwagi na rozległe tereny o płytko zalegającym zwierciadle wody, w okresie wegetacyjnym znaczący udział w bilansie wodnym ma również ewapotranspiracja.

Poziom kredowy tworzą wody typu szczelinowo - warstwowego, występujące w utworach kredy górnej, w krasowiejących marglach i opokach mastrychtu, zwierciadło o charakterze swobodnym występuje na głębokości od kilku do kilkunastu m p.p.t. Wielkość strefy intensywnego krążenia wód zależna jest od litologii skał i zmienia się od ok. 100 m w miękkich osadach węglanowych do około 150 m w twardszym podłożu. Przewodność warstwy wynosi śr. 800 m²/d. Zasilanie kredowego poziomu wodonośnego odbywa się przez infiltrację wód opadowych bezpośrednio do warstwy wodonośnej, bądź w następstwie przesiąkania przez przepuszczalne utwory pokrywy czwartorzędowej.

Poziom kredowy stanowi fragment Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 407 Niecka Lubelska (Chełm-Zamość), charakteryzującego się wodami o wysokiej jakości. Jest to zbiornik o powierzchni 9015 km², szczelinowy i szczelinowo-porowy w utworach kredy górnej, o udokumentowanych zasobach dyspozycyjnych 1 128 tys.m³/d. Zbiornik ten obejmuje cały teren gminy Siedliszcze.

Z informacji zawartych w dokumentacji hydrogeologicznej dla GZWP 407¹⁸ wynika, że cały obszar zbiornika jest wrażliwy na zagrożenia i powinien być objęty ochroną. Przemawiają za tym takie uwarunkowania jak:

- duża powierzchnia,
- płytkie występowanie zwierciadła o charakterze swobodnym,
- niska naturalna odporność na infiltrację zanieczyszczeń antropogenicznych,
- tworzenie zasobów wód podziemnych poprzez infiltrację wód opadowych na całym obszarze zbiornika,
- skierowany na zewnątrz system drenażu naturalnego do rzek granicznych Bugu i Wieprza oraz ich dopływów,
- szybka wymiana wód w ośrodku skalnym wynikająca z porowatego charakteru,
- wysoka jakość wód podziemnych,
- rolniczy charakter regionu o niewielkim stopniu uprzemysłowienia i urbanizacji.

Obecnie jedyne obostrzenia jakie są obowiązujące dotyczą stref ochronnych ujęć wód podziemnych.

W sąsiedztwie istniejących ujęć wód podziemnych na terenie gminy Siedliszcze wyznaczono strefy ochronne bezpośrednie¹⁹:

- Ujęcie wody w Siedliszczu (Decyzja pozwolenie wodnoprawne znak ROL.6223/22/06 wydana przez Starostę Chełmskiego dnia 28.06.2006 r. ustanawiające strefę ochrony bezpośredniej), studnie na terenie działki nr 1626, ujęcie czynne, właścicielem ujęcia jest Gmina Siedliszcze,

¹⁸ Dokumentacja określająca warunki hydrogeologiczne dla ustanowienia stref ochronnych GZWP nr 407 (Chełm – Zamość), 1996. (oprac. H. Zezula, W. Pietruszka, M. Kopacz). Przeds. Geol. POLGEOL w Warszawie. Zakład w Lublinie, Lublin

¹⁹ Informacje pozyskane ze Starostwa Chełmskiego, Wydziału Rolnictwa.

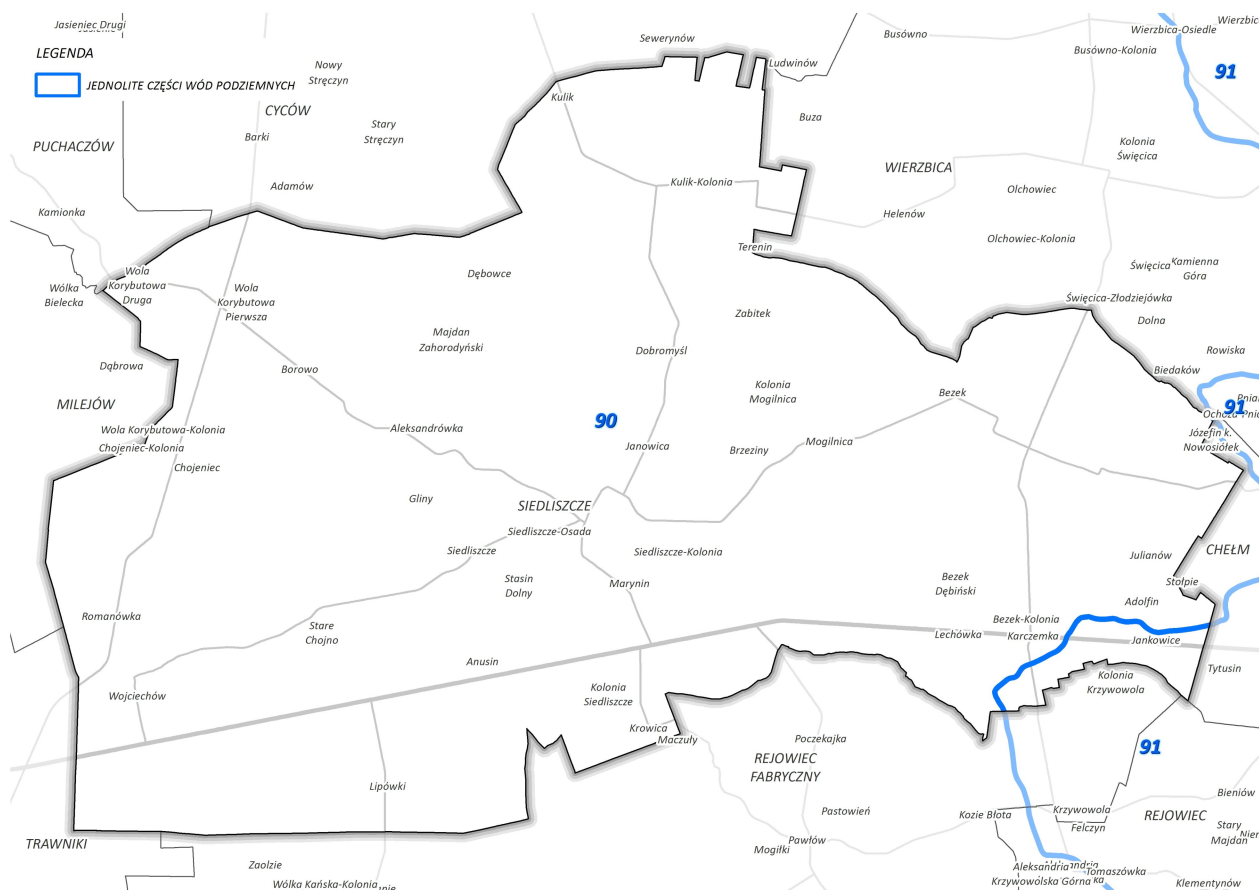
Gmina Siedliszcze

- Kolonia Bezek (Decyzja pozwolenie wodnoprawne znak ROL.6223/12/07 wydana przez Starostę Chełmskiego dnia 03.09.2007 r. ustanawiające strefę ochrony bezpośredniej), studnia na terenie działki nr 135/14, ujęcie czynne, właścicielem ujęcia jest Gmina Siedliszcze,
- Gorzelnia Chojno Nowe (Decyzja pozwolenie wodnoprawne znak OS.6201/2/95 wydana przez Wojewodę dnia 31.01.1995 r. ustanawiające strefę ochrony bezpośredniej), ujęcie zamknięte, pozwolenie wygaszone ale strefa obowiązuje,
- Kolonia Kulik (Decyzja pozwolenie wodnoprawne znak ROL.6223/3/04 wydana przez Starostę Chełmskiego dnia 04.02.2004 r. ustanawiające strefę ochrony bezpośredniej), ujęcie zamknięte, pozwolenie wygaszone ale strefa obowiązuje,
- Wola Korybutowa (Decyzja pozwolenie wodnoprawne znak OS.6201/115/97/98 wydana przez Wojewodę dnia 07.01.1998 r. ustanawiające strefę ochrony bezpośredniej), ujęcie zamknięte, pozwolenie wygaszone ale strefa obowiązuje.

Na terenie gminy nie ma wyznaczonych stref ochrony pośredniej ujęć wód.

Na rysunku 2.9 przedstawiono lokalizację JCWPd.

Rysunek 2.9 Gmina Siedliszcze na tle granic Jednolitych Części Wód Podziemnych

Źródło: Centralna Baza Danych Geologicznych (PIG)

Teren gminy Siedliszcze znajduje się w granicach jednostki hydrogeologicznej 4aCr3 II (zlewnia Rowu Mokrego). Użytkowy poziom wodonośny występuje tu w utworach kredy górnej, na głębokości od 5 m w dolinach do 70 m na wyniesieniach i nie jest izolowany od powierzchni terenu. Wydajność potencjalna studni wynosi 30 - 70 m³/h.

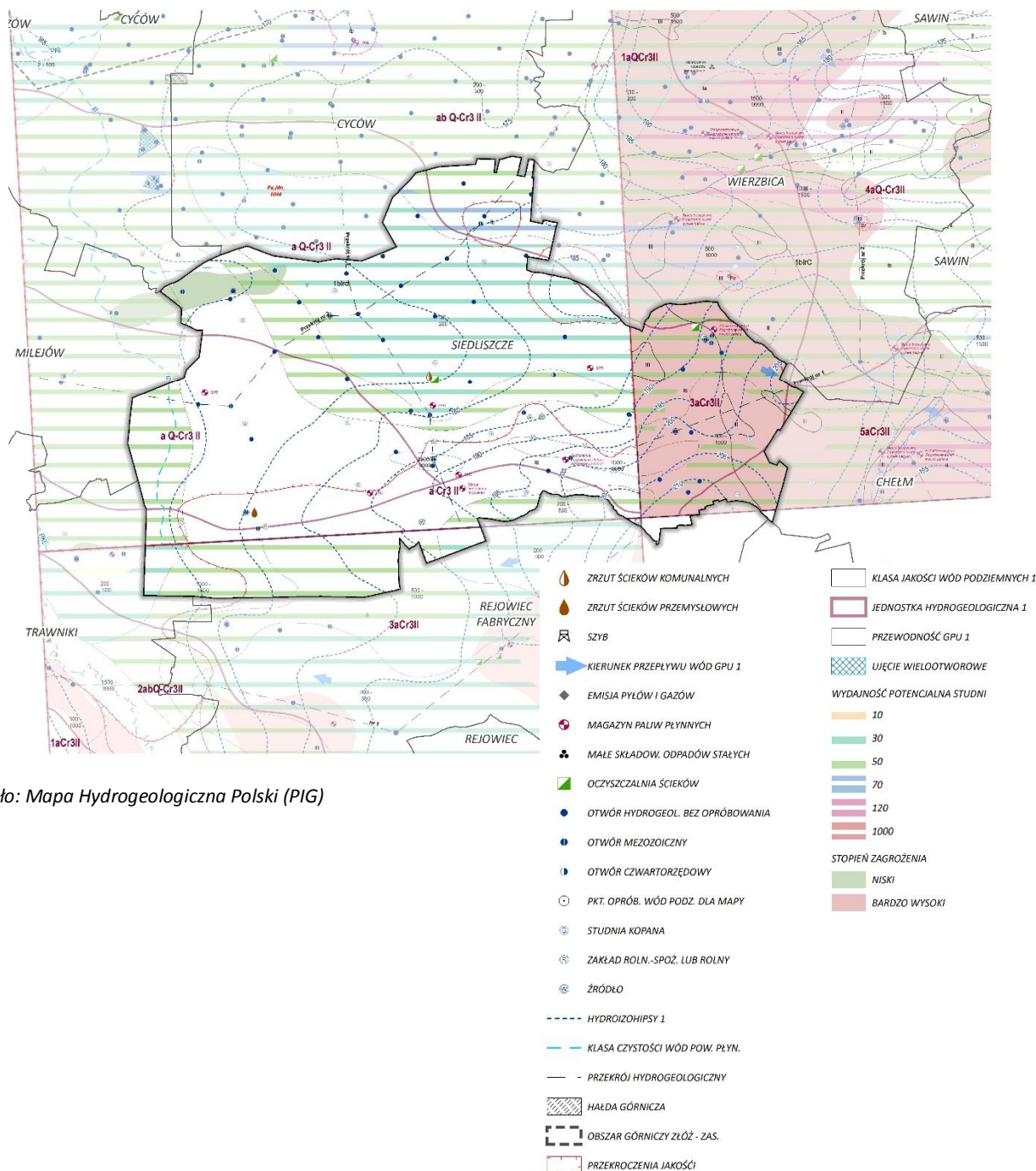
W obrębie jednostki 3aQ-Cr3 II (zlewnia Białki), główny poziom wodonośny współtworzą poziomy czwartorzędowy i górnokredowy. Swobodne zazwyczaj zwierciadło wody, lokalnie napięte, w większości

przypadków stabilizuje się na tym samym poziomie, na głębokości 5 - 15 m, co potwierdza dobry kontakt hydrauliczny. Wydajność potencjalna studni wynosi 30 - 50 m³/h oraz powyżej 70 m³/h.

Okolice Woli Korybutowej należą do jednostki hydrogeologicznej 2aQ-Cr3 II (zlewnia Mogielnicy), gdzie pozbawiony izolacji poziom czwartorzędowo-kredowy o swobodnym zwierciadle wody zalega na głębokości do 15 m. Miąższość warstwy wodonośnej wynosi ok. 60 m. Wydajność potencjalna studni poziomu kredowego wynosi do ponad 70 m³/h, a przy granicy gminy maleje do 10-30 m³/h.

Wycinek Mapy Hydrogeologicznej Polski został przedstawiony na rysunku 2.10.

Rysunek 2.10 Warunki hydrogeologiczne na terenie gminy Siedliszcze

Źródło: Mapa Hydrogeologiczna Polski (PIG)

2.8 Warunki klimatyczne i stan jakości powietrza

Klimat obszaru gminy kształtowany jest pod wpływem mas powietrza polarno – morskiego (60 % wystąpień) i polarno – kontynentalnego (34 % wystąpień). Układy mas powietrznych w przebiegu rocznym powodują duże

kontrasty termiczne. Teren gminy ma jedne z najwyższych w Polsce wartości promieniowania słonecznego ($98-100 \text{ kcal/cm}^2/\text{rok}$)²⁰.

Zgodnie z regionalizacją klimatyczną A. Wosia (1999) teren gminy Siedliszcze, jak również teren objęty opracowaniem znajduje się w granicach dwóch regionów klimatycznych²¹:

- Regionu Zamojsko – Przemyskiego (R-XXVNI),
- Regionu Wschodniomałopolskiego (R-XXI)

Oba regiony charakteryzują się dużą zmiennością występowania poszczególnych typów pogody.

Region Zamojsko-Przemyski obejmuje swym zasięgiem część wschodnią Wyżyny Lubelskiej, Rostocze, Płaskowyż Tarnogrodzki i wschodni skraj Pogórza Karpackiego, w tym południową część omawianego obszaru. Region Wschodniomałopolski obejmuje swoim zasięgiem część wschodnią Wyżyny Małopolskiej, zachodni fragment Wyżyny Lubelskiej i południowy skraj Niziny Mazowieckiej, w tym centralną i północną część omawianego obszaru. Obszar gminy Siedliszcze znajduje się w najbardziej na wschód wysuniętej części tego regionu.

Podstawowe parametry charakteryzujące klimat obszaru gminy Siedliszcze są następujące²²:

- Średnia temperatura powietrza wynosi około $7 - 8 \text{ }^\circ\text{C}$.
- Najniższe notowane temperatury wynoszą około $-28 - 29 \text{ }^\circ\text{C}$.
- Najwyższe notowane temperatury wynoszą około $+ 34 \text{ }^\circ\text{C}$.
- Średnia amplituda roczna temperatury mieści się w przedziale około $20,0 - 22,5 \text{ }^\circ\text{C}$.
- Średnia roczna suma usłonecznienia, czyli bezchmurnego nieba wynosi około 1600 h (Region Zamojsko - Przemyski) i około 1600 – 1700 h (Region Wschodniomałopolski).
- Średnia roczna suma opadów kształtuje się w granicach 450 – 500 mm (Region Zamojsko - Przemyski) i około 400 – 450 mm (Region Wschodniomałopolski).
- Pokrywa śnieżna zalega średnio ok. 40 – 50 dni w roku.
- Okres wegetacyjny wynosi ponad 200 dni w roku.
- Wiatry wieją najczęściej z sektora zachodniego (około 30 – 35%) oraz południowego (około 20 – 25%). Kierunki i prędkości wiatrów w dużym stopniu zależą jednak od lokalnego ukształtowania terenu. Cisze i wiatry słabe o prędkości poniżej 2 m/s występują z częstością ok. 50 – 60%.

Na terenie gminy Siedliszcze nie ma dużych źródeł emitujących zanieczyszczenia do atmosfery. Głównym źródłem emisji zanieczyszczeń jest tzw. emisja niska - z lokalnych kotłowni i palenisk domowych. Problem ten jest szczególnie odczuwalny w porze zimowej. Innym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest również komunikacja, związana z ruchem samochodowym. Przez teren gminy przebiega między innymi droga krajowa nr 12.

Ocena jakości powietrza dokonywana jest w oparciu o kryteria określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Obszar gminy Siedliszcze położony jest w strefie lubelskiej, wyodrębnionej w ramach implementacji Dyrektywy 2008/50/WE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza dla Europy. Najbliższy punkt pomiarowy zlokalizowany jest w mieście Chełm przy ul. Jagiellońskiej.

²⁰ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

²¹ Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze w zakresie lokalizacji ropociągu oraz jego strefy bezpieczeństwa, Arcadis Sp. z o. o., Warszawa, 2012 r.

²² Prognoza oddziaływania na środowisko ustaleń Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze w zakresie lokalizacji ropociągu oraz jego strefy bezpieczeństwa, Arcadis Sp. z o. o., Warszawa, 2012 r.

Zgodnie z wynikami oceny jakości powietrza województwa lubelskiego prowadzonymi przez WIOŚ w Lublinie²³, dla kryterium ochrony zdrowia, strefę lubelską zaliczono do:

- klasy C ze względu na przekroczenia 24 godzinnych stężeń pyłu PM10 i bezno/a/pirenu w pyłe PM10,
- klasy B ze względu na poziom stężeń pyłu PM2,5 (przekraczający poziom dopuszczalny lecz nie przekraczający poziomu dopuszczalnego powiększonego o margines tolerancji),
- klasy A ze względu na brak przekroczeń poziomu docelowego (i klasę D₂ ze względu na stwierdzone przekroczenia poziomu celu długoterminowego).

Zgodnie z klasyfikacją dla kryteriów ochrony roślin strefa ta została zaliczona do klasy A.

Klasyfikacja wykonana w 2014 roku potwierdza występujące w latach wcześniejszych przekroczenia 24-godzinne poziomu pyłu PM10 na terenie województwa lubelskiego. Dlatego też niezbędne jest wdrożenie działań wskazanych w Programie Ochrony Powietrza dla strefy lubelskiej²⁴. Zgodnie z tym Programem:

„Kierunkiem wspomagającym realizację działań, w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń, jest wprowadzenie odpowiednich zapisów do kluczowych dokumentów strategicznych, w tym:

- *sporządzanych lub aktualizowanych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i decyzji o warunkach zabudowy - wymogów dotyczących zaopatrzenia mieszkań w ciepło na nowych osiedlach, z nośników nie powodujących nadmiernej emisji zanieczyszczeń do powietrza (tj. podłączanie do sieci ciepłych tam gdzie jest to możliwe, stosowanie kotłów gazowych lub olejowych, ogrzewania elektrycznego oraz wykorzystanie energii odnawialnej nie powodującej zwiększonej emisji zanieczyszczeń), zapewnienia „przewietrzania” terenów zabudowanych, stosowania pasów zieleni ochronnej, ze szczególnym uwzględnieniem obszarów przekroczeń; (...).”*

2.9 Klimat akustyczny

Poziomy dopuszczalne hałasu określa Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku. Ochronie akustycznej podlegają tereny zabudowy mieszkaniowej, jednorodzinnej, wielorodzinnej i zagrodowej oraz tereny szpitali, szkół, domów opieki społecznej, uzdrowisk oraz tereny rekreacyjno-wypoczynkowe.

Z uwagi na brak dużych zakładów przemysłowych, położenie z dala od większych skupisk osadniczych oraz rozproszoną sieć osadniczą, o klimacie akustycznym decyduje przede wszystkim (uwzględniając charakter źródła dźwięku) hałas komunikacyjno - drogowy. Głównym źródłem hałasu w rejonie obszaru opracowania są: droga krajowa nr 12 oraz w mniejszym stopniu drogi wojewódzkie i pozostałe.

Na terenie gminy WIOŚ w Lublinie nie prowadzi pomiarów hałasu komunikacyjnego²⁵.

Z uwagi na plany budowy nowej drogi ekspresowej S12, można przyjąć, że nowa droga tranzytowa przejmie przeważającą część ruchu występującego obecnie na drodze krajowej nr 12. W przypadku wystąpienia ponadnormatywnych poziomów hałasu na terenach chronionych akustycznie, w decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach²⁶ dla tego przedsięwzięcia powinny być zaplanowane środki minimalizujące.

Mniej istotny, praktycznie nieodczuwalny, jest hałas kolejowy oraz hałas komunalny, związany z drobną działalnością usługową.

²³ Wyniki oceny jakości powietrza województwa lubelskiego za 2014 r., WIOŚ w Lublinie:

http://www.wios.lublin.pl/wp-content/uploads/strona-1/ocena-jakosci-powietrza/WIOS_Lublin_jakosc_powietrza_2014.pdf

²⁴ Program Ochrony Powietrza dla strefy lubelskiej został przyjęty Uchwałą z dnia 25 listopada 2013 r. Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XXXVII/607/2013: http://edziennik.lublin.uw.gov.pl/WDU_L/2013/5187/akt.pdf

²⁵ Link do strony internetowej WIOŚ ze sprawozdaniami z pomiarów krótkookresowych hałasu drogowego w latach 2009 - 2014: <http://www.wios.lublin.pl/wp-content/uploads/2015/11/Wyniki-pomiar%C3%B3w-kr%C3%B3tkookresowych-ha%C5%82asu-drogowego-w-latach-2009-2014.pdf>

²⁶ Decyzja wydawana na zasadach określonych w ustawie OOŚ.

2.10 Struktura przyrodnicza – bioróżnorodność

2.10.1 Ogólna charakterystyka przyrodnicza gminy i powiązania przyrodnicze z szerszym otoczeniem

Na tle województwa lubelskiego obszar gminy Siedliszcze charakteryzuje się przeciętnymi walorami przyrodniczymi²⁷.

Zasoby przyrody ożywionej tworzą głównie ekosystemy rolno-łąkowe. Elementem wzmacniającym biotopy polne są zadrzewienia i zakrzaczenia śródpolne oraz zbiorowiska zaroślowe i łąkowe występujące wzdłuż cieków, które stanowią obniżenia z rowami melioracyjnymi.

Charakterystyczną cechą terenu gminy jest niski stopień lesistości. Tereny leśne występują w niewielkich płatach, między innymi na obszarze od wsi Janowica w kierunku północnym.

Na terenie gminy nie ma wyznaczonych lasów ochronnych – zgodnie z ustawą z dnia 28 września 1991 r. o lasach.

W południowo – zachodniej części gminy, wzdłuż jej granicy, występują obszary bagienne i torfowiskowe. Spełniają one funkcje zbiorników małej retencji, charakteryzują się ponadto dużą różnorodnością przyrodniczą i dzięki temu stanowią jeden z najistotniejszych elementów struktury ekologicznej.

Na terenie gminy występują również zbiorowiska synantropijne, które rozprzestrzeniają się poprzez działalność człowieka. Terenami licznego występowania gatunków należących do tej grupy są pola uprawne, tereny zabudowy wiejskiej i miejskiej oraz tereny przydrożne.

Ze względu na niski stopień lesistości gmina Siedliszcze objęta została w poprzednim PZP woj. lubelskiego²⁸ priorytetem zalesień wodochronnych i przeciwoerozyjnych. W związku z tym, w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego z 2004 r., obejmującym obszar całej gminy, wyznaczono wiele obszarów tzw. dolesień. Obszary te wskazano przede wszystkim w środkowej części gminy tj. od wsi Brzeziny w kierunku Dobromyśla, gdzie występują już większe kompleksy leśne, w części środkowo – zachodniej tj. od rejonu Siedliszcze - Osada w kierunku Borowa, a także w mniejszych płatach w pozostałej części gminy.

Najcenniejsze obszary, o najwyższych walorach przyrodniczych i krajobrazowych, objęto ochroną prawną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Są to:

- Specjalny Obszar Ochrony SOO „Dobromyśl” - PLH 060033 – obszar powołany na podstawie Dyrektywy Siedliskowej,
- Specjalny Obszar Ochrony SOO „Pawłów” - PLH 060065 – obszar powołany na podstawie Dyrektywy Siedliskowej,
- Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu,
- Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Na terenie gminy wyznaczono także pomniki przyrody, które wraz z ww. obszarowymi formami ochrony przyrody zostały przedstawione w rozdziale „Zasoby przyrodnicze i ich ochrona prawna” i wskazane w Załączniku 1 do opracowania.

Oba wyżej wymienione OChK są połączone systemem korytarzy ekologicznych, umożliwiających łączność pomiędzy ostojami przyrodniczymi i migracją roślin, zwierząt oraz grzybów, tworzących pierścień wokół terenu gminy. W przypadku Chełmskiego OChK stanowi on bufor dla takich obszarów jak: Chełmski PK, Poleski PN, RP

²⁷ W województwie lubelskim najbardziej cenne przyrodniczo obszary to:

- pasmo w części północnej, przy granicy z Białorusią, od Włodawy do Ostrowa Lubelskiego – jest tam zlokalizowany między innymi Poleski Park Narodowy,
- pasmo przy granicy z województwem podkarpackim, w rejonie Zwierzyńca – jest tam zlokalizowany między innymi Roztoczański Park Narodowy.

²⁸ Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XLV/597/02 w dniu 29 lipca 2002 r.

Bachus, RP Jez. Świerszczów, RP Roskosz, RP Sieniawy oraz łącznik dla następujących obszarów: Chełmski PK, Poleski PN, RP Bachus, RP Jez. Świerszczów. Pawłowski OChK stanowi natomiast łącznik dla takich obszarów jak: Nadwieprzański PK i Skierbieszowski PK²⁹.

Korytarze ekologiczne są ważnym elementem sieci Natura 2000, gdyż umożliwiają przemieszczanie się organizmów między siedliskami. Na terenie gminy Siedliszcze zidentyfikowano następujące korytarze ekologiczne:

- korytarz Działy Grabowieckie,
- korytarz Wieprz – Krzna.

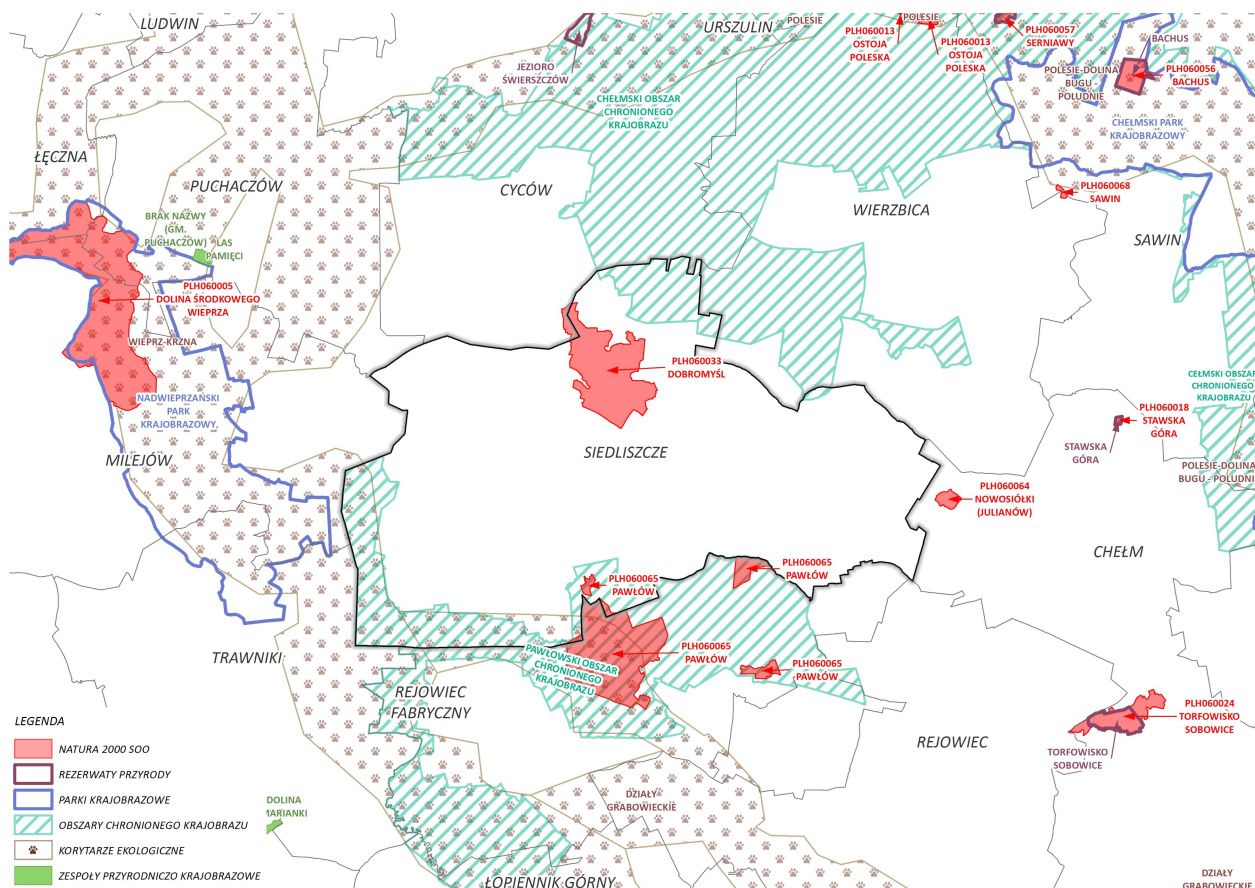
Korytarz Działy Grabowieckie rozciąga się na długości około 70 km, począwszy od terenów gminy Uchanie na wschodzie, dalej na północ między innymi przez tereny gminy Żmudź i następnie w kierunku zachodnim i północno – zachodnim do południowych obszarów gminy Siedliszcze. Korytarz ten łączy dwa korytarze ekologiczne: Polesie – Dolina Bugu – południe oraz korytarz ekologiczny Wieprz Krzna.

Korytarz Wieprz – Krzna obejmuje tereny od gminy Zwierzyniec na południu, dalej kierując się na północ aż do terenów gminy Ludwin, rozciągając się na długości około 90 km. Korytarz ten stanowi łącznik dla korytarzy ekologicznych: Roztocze, Zamojszczyzna, Działy Grabowieckie, Mazowsze – Polesie – południe i Polesie.

Nie ma on zachowanej pełnej ciągłości ekologicznej z uwagi na przecinającą go drogę krajową nr 12.

Wyżej wymienione obszary podlegające ochronie, a także korytarze ekologiczne, które warunkują prawidłową łączność pomiędzy nimi, zostały przedstawione na rysunku 2.11.

Rysunek 2.11 Obszarowe formy ochrony przyrody i korytarze ekologiczne na terenie gminy Siedliszcze oraz w jej otoczeniu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GDOŚ

²⁹ Opracowanie ekofizjograficzne do Planu zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, Biuro planowania Przestrzennego w Lublinie (<http://www.bpp.lublin.pl/pzpw/2015/ekofizjografia.html>).

Na terenie gminy nie ma parków narodowych, parków krajobrazowych (najbliższy to Nadwieprzański PK znajdujący się na zachód), rezerwatów, zespołów przyrodniczo – krajobrazowych, stanowisk dokumentacyjnych, ani użytków ekologicznych.

Wyżej wymienione formy ochrony przyrody występujące na terenie gminy Siedliszcze oraz korytarze ekologiczne zostały wskazane w Załączniku 1 do opracowania.

2.10.2 Szata roślinna

Do terenów charakteryzujących się dużą różnorodnością szaty roślinnej zalicza się obszary licznych w obrębie Gminy wilgotnych łąk kośnych i torfowisk. W ich obrębie dominuje związek *Arrhenatherion* i *Calthion* oraz zarastające wyrobiska potorfowe zarośla krzewiastych wierzb *Salicetum pentadro-cinereae*. Na brzegach rowów i torfianek rosną olchy czarne i wierzby białe. W zbiornikach wodnych występują rośliny pływające i zbiorowiska szuwarowe. Są one reprezentowane m. innymi przez: grążela żółtego, żabiścieka pływającego, rzęsę drobną, pałkę szerokolistną, skrzyp bagienny, szczaw ziemnowodny, szuwar trzcinowego, jaskra wielkiego i inne. Występują tu trzy gatunki roślin naczyniowych objętych ochroną całkowitą: grązel żółty, goryczka wąskolistna i storczyk szerokolistny³⁰.

Szczególnie cenne są tereny występowania siedlisk przyrodniczych w obrębie obszarów Natura 2000, w północnej i południowej części gminy. Więcej informacji na ten temat zamieszczono wraz z opisem przedmiotów ochrony tych obszarów w rozdziale 2.10.4.

2.10.3 Świat zwierzęcy

Na terenie gminy Siedliszcze gniazduje wiele gatunków ptaków, między innymi ptaki będące w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt”: bąk i bocian czarny. Obok nich liczne występują czaple siwe, bociany białe, łabędzie nieme, błotniak stawowy, skowronek, słowik i wiele innych. W zbiornikach wodnych występuje objęty całkowitą ochroną żółw błotny³¹. Gatunek ten (oraz inni przedstawiciele fauny) jest przedmiotem ochrony w ramach obszarów Natura 2000 wyznaczonych na terenie gminy. Świat bezkręgowców reprezentowany jest przez wiele gatunków. Szczególnie należy nadmienić występowanie cennych w skali Unii Europejskiej motyli (wiele gatunków stanowi przedmiot ochrony obszaru **PLH 060065 Pawłów**). Tereny wilgotne i podmokłe, rowy melioracyjne zasiedlone są przez płazy. Więcej informacji na ten temat zamieszczono wraz z opisem przedmiotów ochrony tych obszarów w rozdziale 2.10.4.

Ssaki reprezentowane są przez takie gatunki pospolite takie jak jak lis pospolity, zając szarak, sarna, czy kret europejski.

2.10.4 Zasoby przyrodnicze i ich ochrona prawna

⇒ Obszary Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000

Obszary Natura 2000 na terenie gminy to:

- Specjalny Obszar Ochrony SOO „Dobromyśl” - PLH 060033, o pow. 636,8 ha, ustanowiony w granicach gminy Siedliszcze (powierzchnia około 612 ha) i częściowo gminy Cyców (niewielki fragment), obejmujący kompleks leśny w zlewni rzeki Mogilnicy. Dla tego obszaru opracowano i przyjęto Plan zadań ochronnych (Zarządzenie RDOŚ w Lublinie z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dobromyśl PLH060033, Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 30.12.2014 r. poz. 4684).
- Specjalny Obszar Ochrony SOO „Pawłów” - PLH 060065, o pow. 871 ha, położony na terenie gminy Siedliszcze (powierzchnia około 27 ha) i gminy Rejowiec Fabryczny (znacznie większa część). Dla tego obszaru nie opracowano dotychczas Planu zadań ochronnych.

Najbliższym obszarem Natura 2000 położonym poza granicami gminy jest SOO PLH060064 Nowosiółki (Julianów). Znajduje się on około 430 m na wschód od gminy. Jest to niewielki obszar o powierzchni około

³⁰ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

³¹ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

33,5 ha. Głównym celem ochrony jest zachowanie siedlisk - zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, torfowiska przejściowe i trzęsawiska i torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe). Obszar ten ma znaczenie dla utrzymania dość dobrze zachowanych i zajmujących dużą powierzchnię siedlisk 6410 i 7140. Obszar ten chroni także siedliska silnej populacji *Ostericum palustre* i uzupełnia lukę w zasięgu występowania *Liparis loeselii*³².

Poniżej scharakteryzowano ww. specjalne obszary ochrony położone w obrębie granic administracyjnych gminy.

PLH 060033 Dobromyśl

Jest to obszar o powierzchni 636,8 ha. Obejmuje on fragment zlewni niewielkiej rzeki Mogielnicy z gęstą siecią drobnych dopływów i zarastających rowów melioracyjnych. Duży jest udział użytków zielonych (ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk), z wieloma zbiornikami wód w wyrobiskach potorfowych zamieszkałych przez żółwie oraz strzeblę błotną. Centrum obszaru zajmuje niewielki kompleks leśny, na który składają się zbiorowiska grądowe i borowe. Na obrzeżach kompleksu zlokalizowane są niewielkie uprawy sosnowe oraz murawy napiaskowe, które wykorzystywane są przez żółwie jako łągowiska³³.

Przedmiotem ochrony na terenie SOO Dobromyśl jest 9 siedlisk przyrodniczych z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Należy zwrócić uwagę, że w przypadku jednego z nich (7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk), w trakcie prac inwentaryzacyjnych związanych z opracowaniem PZO dla tego obszaru nie potwierdzono występowania tego siedliska. Prawdopodobnie zostało ono wpisane do SDF w wyniku błędu naukowego.

Poza siedliskami przyrodniczymi przedmiotem ochrony tego obszaru jest także kilka gatunków objętych art. 4 dyrektywy 2009/147/WE i gatunki wymienione w załączniku II do dyrektywy 92/43/EWG. Są to: jeden gatunek płazów, jeden gatunek gadów (żółw błotny), pięć gatunków bezkręgowców i dwa gatunki ryb. Żółwie błotne występują na tym terenie w bardzo wysokim zagęszczeniu. Zlokalizowano tutaj jedno z najbogatszych stanowisk w kraju. Obszar jest ważny również dla ochrony strzebli błotnej.

W tabeli 2.5 przedstawiono przedmioty ochrony w ramach obszaru Natura 2000 PLH 060033 Dobromyśl wraz z identyfikacją istniejących i potencjalnych zagrożeń dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt i ich siedlisk oraz celami działań ochronnych określonymi w PZO.

³² Dane z SDF dla tego obszaru.

³³ SDF na PLH 060033 Dobromyśl (data aktualizacji: kwiecień 2014 r.).

Tabela 2.5 Zestawienie przedmiotów ochrony w ramach obszaru Natura 2000 PLH 060033 Dobromyśl

Przedmiot ochrony	Zagrożenia		Cele działań ochronnych
	istniejące	potencjalne	
2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi	<p>K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja):</p> <p>Opis zagrożenia: W warunkach braku użytkowania pasterskiego murawy podlegają naturalnemu procesowi sukcesji, w którym rozwijają się krzewy i drzewa ocieniając gatunki murawowe. W efekcie murawa zmniejsza swoją różnorodność biologiczną przekształcając się w kompleks fitocenozy okrajkowej i zarośli, a następnie zarośla i las. Bezpośrednią przyczyną jest brak użytkowania pasterskiego; zagrożenie wewnętrzne; intensywność wysoka.</p> <p>I01 obce gatunki inwazyjne:</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój gatunków inwazyjnych (głównie nawłóć późna) powoduje ocienienie murawy i wycofywanie się gatunków typowych dla siedliska, spada różnorodność gatunkowa i wykształcają się fitocenozy ksenogeniczne (składające się z gatunków obcych). Bezpośrednią przyczyną jest rozprzestrzenienie się gatunków inwazyjnych w krajobrazach, w których występują nieużytki; zagrożenie wewnętrzne; intensywność wysoka.</p>	<p>B01 zalesianie terenów otwartych</p> <p>Opis zagrożenia: Nasadzenia drzew w miejscu występowania murawy ocienia siedlisko i powoduje zanikanie gatunków typowych; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p>	Utrzymanie muraw stanie otwartym poprzez zahamowanie sukcesji.
3140 Twardowodne oligoi mezotroficzne zbiorniki wodne z podwodnymi łąkami ramienic <i>Charetea</i>	<p>K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja):</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój roślinności wodnej i nadwodnej złożonej z gatunków mezo- i eutroficznych powoduje wypływanie i zarastanie zbiornika. Bezpośrednią przyczyną jest zmiana zwierciadła poziomu wód glebowych generujący rozwój roślinności w wypłyconych zbiornikach oraz zwiększoną dostawę biogenów; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p>	<p>H01.05 rozproszone zanieczyszczenie wód powierzchniowych z powodu działalności związanej z rolnictwem i leśnictwem:</p> <p>Opis zagrożenia: Dostawanie się do zbiorników wodnych biogenów (działalność związana z rolnictwem i leśnictwem) powoduje zmiany trofizmu wód, przez co może dojść do zmiany składu florystycznego tych zbiorników.</p> <p>J02.01.03 Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek:</p> <p>Opis zagrożenia: Zagrożeniem jest możliwe zasypywanie torfianek; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p>	Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska – o wartości minimalnej 0,27 ha.
6120 Ciepłolubne śródlądowe murawy napiaskowe (<i>Koelerion glaucae</i>)	<p>B01 zalesianie terenów otwartych:</p> <p>Opis zagrożenia: Nasadzenia drzew w miejscu występowania murawy ocienia siedlisko i powoduje zanikanie gatunków typowych; zagrożenie jest związane ze zmianą wykorzystania gatunków; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p> <p>K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja):</p> <p>Opis zagrożenia: W warunkach braku użytkowania pasterskiego murawy podlegają naturalnemu procesowi sukcesji, w którym rozwijają się krzewy i drzewa ocieniając gatunki murawowe. W efekcie murawa zmniejsza swoją różnorodność biologiczną przekształcając się w kompleks fitocenozy okrajkowej i zarośli, a następnie zarośla i las. Bezpośrednią przyczyną jest brak użytkowania pasterskiego; zagrożenie wewnętrzne, intensywność wysoka.</p> <p>A04.03 zarzucenie pasterstwa, brak wypasu:</p> <p>Opis zagrożenia: Brak wypasu skutkuje rozwojem drzew i krzewów co jest przejawem naturalnego procesu sukcesji; zagrożenie wewnętrzne intensywność wysoka.</p> <p>I01 obce gatunki inwazyjne:</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój gatunków inwazyjnych (głównie nawłóć późna) powoduje ocienienie murawy i wycofywanie się gatunków typowych dla siedliska; spada różnorodność gatunkowa i wykształcają się fitocenozy ksenogeniczne (składające się z gatunków obcych). Bezpośrednią przyczyną jest rozprzestrzenienie się gatunków inwazyjnych w krajobrazach, w których występują nieużytki; zagrożenie wewnętrzne, intensywność wysoka.</p>	<p>K02.03 eutrofizacja:</p> <p>Opis zagrożenia: Dostawa biogenów na skutek zmiany sposobu użytkowania (potencjalne przekształcenie siedliska murawy w łąkę lub intensywnie wykorzystywane pastwisko) będzie skutkować zanikaniem charakterystycznych gatunków i struktury siedliska; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p>	Utrzymanie muraw stanie otwartym poprzez zahamowanie sukcesji.
6230 Górskie i niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i>)	<p>K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja):</p> <p>Opis zagrożenia: W warunkach braku użytkowania pasterskiego murawy podlegają naturalnemu procesowi sukcesji, w którym rozwijają się krzewy i drzewa ocieniając gatunki murawowe. W efekcie murawa zmniejsza swoją różnorodność biologiczną przekształcając się w kompleks fitocenozy okrajkowej i zarośli, a następnie zarośla i las. Bezpośrednią przyczyną jest brak użytkowania pasterskiego; zagrożenie wewnętrzne, intensywność wysoka.</p>	<p>B01 zalesianie terenów otwartych:</p> <p>Nasadzenia drzew w miejscu występowania murawy ocienia siedlisko i powoduje zanikanie gatunków typowych; zagrożenie jest związane ze zmianą wykorzystania gruntów; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p> <p>K02.03 eutrofizacja:</p> <p>Dostawa biogenów na skutek zmiany sposobu użytkowania (potencjalne przekształcenie siedliska murawy w łąkę lub intensywnie wykorzystywane pastwisko) będzie skutkować zanikaniem charakterystycznych gatunków i struktury siedliska; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p>	Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i zachowanie płatów siedliska w stanie otwartym – wartość minimalna 0,01 ha.
6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>)	<p>A03.03 zaniechanie/brak koszenia:</p> <p>Rozwój krzewów i wysokich bylin w wyniku braku koszenia skutkuje zanikaniem gatunków typowych dla siedliska i przekształceniem w zbiorowiska ziołoroślowe. Bezpośrednią przyczyną jest zaniechanie użytkowania kośnego w ciągu ostatniego 10-lecia; zagrożenia wewnętrzne, intensywność wysoka.</p> <p>B01 zalesianie terenów otwartych:</p> <p>Opis zagrożenia: Wykorzystanie niekoszonych łąk jako miejsca</p>		Utrzymanie otwartego charakteru łąk.

	<p>zakładania upraw leśnych lub tworzenie zadrzewień powoduje zanikanie siedliska (zmiana struktury i składu gatunkowego). Bezpośrednią przyczyną jest zaniechanie użytkowania z łąkarskiego; zagrożenie wewnętrzne, intensywność średnia.</p> <p>Istniejące: J02.07 pobór wód z wód podziemnych;</p> <p>Opis zagrożenia: Obniżenie poziomu wód gruntowych na skutek melioracji skutkuje zanikaniem kluczowego parametru siedliska, jakim jest zmienny poziom wód glebowych i powoduje zmianę siedliska w zbiorowiska łąk świeżych; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p> <p>Istniejące: K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja);</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój krzewów i wysokich bylin w wyniku braku koszenia skutkuje zanikaniem gatunków typowych dla siedliska i przekształcenie w zbiorowiska ziołoroślowe. Bezpośrednią przyczyną jest zaniechanie użytkowania kośnego w ciągu ostatniego 10-lecia; zagrożenie wewnętrzne, intensywność wysoka.</p> <p>Istniejące: I01 obce gatunki inwazyjne;</p> <p>Opis zagrożenia: Wzrost udziału gatunków inwazyjnych, głównie nawłoci późnej powoduje wycofywanie się gatunków typowych dla siedliska, spada różnorodność gatunkowa i wykształcają się fitocenozy ksenogeniczne) składają się z gatunków obcych) lub z dużym udziałem gatunków obcych. Bezpośrednią przyczyną jest rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych w krajobrazach, w których występują nieużytki; zagrożenie wewnętrzne, intensywność wysoka.</p>		
6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>)	<p>Istniejące: A03.03 zaniechanie/brak koszenia;</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój krzewów i wysokich bylin w wyniku braku koszenia skutkuje zanikaniem gatunków typowych dla siedliska i przekształceniem w zbiorowiska ziołoroślowe. Bezpośrednią przyczyną jest zaniechanie użytkowania kośnego w ciągu ostatniego 10-lecia; zagrożenie wewnętrzne, intensywność wysoka.</p> <p>Istniejące: J02.07 pobór wód z wód podziemnych;</p> <p>Opis zagrożenia: Obniżenie poziomu wód gruntowych na skutek melioracji skutkuje zanikaniem niektórych gatunków łąkowych, co generuje zmniejszenie różnorodności; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p> <p>Istniejące: K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja);</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój krzewów i wysokich bylin w wyniku braku koszenia skutkuje zanikaniem gatunków typowych dla siedliska i przekształceniem w zbiorowiska ziołoroślowe. Bezpośrednią przyczyną jest zaniechanie użytkowania kośnego w ciągu ostatniego 10-lecia; zagrożenie wewnętrzne, intensywność wysoka.</p> <p>Istniejące: I01 obce gatunki inwazyjne;</p> <p>Opis zagrożenia: Wzrost udziału gatunków inwazyjnych, głównie nawłoci później powoduje wycofywanie się gatunków typowych dla siedliska, spada różnorodność gatunkowa i wykształcają się fitocenozy ksenogeniczne (składające się z gatunków obcych. Bezpośrednią przyczyną jest rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych w krajobrazach, w których występują nieużytki; zagrożenie wewnętrzne, intensywność wysoka.</p> <p>Istniejące: B01 zalesianie terenów otwartych;</p> <p>Opis zagrożenia: Wykorzystanie niekoszonych łąk, jako miejsca zakładania upraw leśnych lub tworzenia zadrzewień powoduje zanikanie siedliska (zmiana struktury i składu gatunkowego). Bezpośrednią przyczyną jest zaniechanie użytkowania z łąkarskiego; zagrożenie wewnętrzne, intensywność średnia.</p>	Potencjalne: A08 nawożenie/nawozy sztuczne;	Utrzymanie otwartego charakteru łąk, zmniejszenie zagrożeń związanych z brakiem użytkowania.
7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z <i>Scheuchzeria-Caricetea</i>)	<p>Istniejące: K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja);</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój drzew (głównie brzozy) jest wywołany obniżaniem poziomu wody na torfowisku. Przyczyna tych zmian jest prawdopodobnie naturalna; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p> <p>Istniejące: CO1.03 wydobywanie torfu;</p> <p>Opis zagrożenia: Zagrożeniem dla siedliska jest eksploatacja złoża torfowego co skutkuje zmniejszeniem powierzchni siedliska. Obecnie eksploatacja nie jest prowadzona; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p>	Potencjalne: J02.07 pobór wód z wód podziemnych;	Zachowanie dotychczasowej powierzchni siedliska i zachowanie płatów siedliska w stanie otwartym – wartość minimalna 0,76 ha.
9170 Grąd środkowoeuropejski	Brak.	Potencjalne: B02.02 wycinka lasu;	1.Zachowanie dotychczasowej
		Opis zagrożenia: Pozyskanie drewna w płatach siedliska może	

i subkontynentalny (<i>Galio-Carpinetum</i> , <i>Tilio-Carpinetum</i>)		skutkować obniżeniem parametru wieku drzewostanu; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska. Potencjalne: B02.04 usuwanie martwych i umierających drzew; Opis zagrożenia: W miejscach dostępnych może być usuwane martwe drewno, co skutkuje zmniejszeniem mikrobiotopów próchnojadów, zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska. Potencjalne: I01 obce gatunki inwazyjne; Opis zagrożenia: Rozprzestrzenianie się gatunków inwazyjnych; czeremcha amerykańska, dąb czerwony jest związane z częstym występowaniem gatunków obcych w siedliskach leśnych, ich rozprzestrzenianie ma obecnie charakter naturalny (zoochoria); zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.	powierzchni siedliska 2. Zwiększenie udziału martwego drewna
7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk	Brak.	Brak.	Rozpoznanie zasobów siedliska w obszarze.
1220 Żółw błotny <i>Emys orbicularis</i>	Istniejące: B01 zalesianie terenów otwartych; Opis zagrożenia: Nasadzenia drzew w miejscu występowania muraw będących miejscem legów ocienia podłoże i powoduje zanikanie istniejących i potencjalnych miejsc legowych; zagrożenie jest związane ze zmianą wykorzystania gruntów; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska. Istniejące: E03.01 pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych; Opis zagrożenia: Szczególnym zagrożeniem jest pozostawianie przez lokalną społeczność oraz sezonowych użytkowników Zbiornika Zahorodryńskiego odpadów w sąsiadujących torfiakach lub w korycie rzeki Mogielnica. Istniejące: J02.01.03 wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek; Opis zagrożenia: Wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek powoduje zmniejszenie podstawowego biotopu żółwia; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska. Istniejące: K03.04 drapieżnictwo Opis zagrożenia: Łęgi żółwi są niszczone przez drapieżniki, co zmniejsza możliwość odnowienia populacji gatunku; zagrożenie wewnętrzne, intensywność wysoka. Istniejące: K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja); Opis zagrożenia: Zarastanie przez drzewa i krzewy piaszczystych nieużytków będących istniejącym lub potencjalnym miejscem legów ocienia podłoże i powoduje zanikanie miejsc legowych; zagrożenie jest związane z zaniechaniem użytkowania gruntów; zagrożenie wewnętrzne, intensywność średnia.	Potencjalne: K2.03. eutrofizacja Opis zagrożenia: Eutrofizacja torfianek może prowadzić do nadmiernego rozwoju roślinności wodnej i nadwodnej i w konsekwencji do zarośnięcia zbiornika; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.	1. Utrzymanie lub wzrost liczebności populacji. 2. Utrzymanie lub poprawa warunków termicznych głównych legowisk.
1188 Kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	Istniejące: K03.04 antagonizm ze zwierzętami introdukowanymi; Opis zagrożenia: Zarybianie drobnych zbiorników wodnych powoduje zwiększoną śmiertelność kijanek; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska. Istniejące: J02.01.03 wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien Opis zagrożenia: Zасыpywanie płytkich, silnie nagrzewających się zbiorników wodnych powoduje zmniejszenie podstawowego biotopu kumaka nizinnego; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska. Istniejące: B01 zalesianie terenów otwartych; Opis zagrożenia: Wykorzystanie łąk jako miejsca zakładania plantacji, zanikanie biotopów legowych płytkich, silnie nagrzewających się zbiorników wodnych, jakie tworzą się na podtopionych łąkach; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.	Brak.	1. Zachowanie w strukturze przestrzennej obszaru min. 0,2% niewysychających zbiorników wodnych (stałych i efemerycznych), zacienionych w <60%, zarośniętych przez roślinność w 60-80%. 2. Zmniejszenie presji drapieżniczej poprzez eliminowanie ryb drapieżnych w materiale zarybieniowym”.
1134 Różanka <i>Rhodeus sericeus amarus</i>	Istniejące: F02.03 wędkarstwo; Opis zagrożenia: Pozyskiwanie ryb w celach akwarystycznych lub wędkarskich (zanęta na żywcą). Istniejące: E03.02 pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych; Opis zagrożenia: Szczególnym zagrożeniem jest pozostawianie przez lokalną społeczność oraz sezonowych użytkowników Zbiornika Zahorodryńskiego odpadów w sąsiadujących torfiakach lub w korycie rzeki Mogielnica.	Potencjalne: J02.01 zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie – ogólnie; Opis zagrożenia: Częściowe lub całkowite zasypianie zbiornika potorfowego, pogłębianie koryta rzeki, budowa nowych kanałów w celach odwadniających. W wyniku prac melioracyjnych istnieje prawdopodobieństwo zmiany poziomu wód w zbiornikach potorfowych, których aktualna głębokość w lecie nie przekracza 1 m.	Zachowanie naturalnego składu gatunkowego ryb i stanu biotopu wskutek utrzymania w obszarze niezarybionych zbiorników z płytką, porośniętą makrofitami wodą.
4009 Strzebla błotna <i>Phoxinus phoxinus</i>		Potencjalne: K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja);	Zachowanie naturalnego składu gatunkowego ryb i stanu biotopu wskutek utrzymania w obszarze

	<p>Istniejące: J02.02.01 bagrowanie/usuwanie osadów limnicznych;</p> <p>Opis zagrożenia: W wyniku prac melioracyjnych mających na celu usuwanie osadów dennych z dna rzeki Mogielnica wynoszone w mule osobniki piskorza oraz mięczaki z rodziny Unionidae (miejsce rozrodu różanki).</p> <p>Istniejące: K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja);</p> <p>Opis zagrożenia: Intensywne wypływanie i zarastanie zbiorników potorfowych prowadzące do zmiany składu gatunkowego (sukcesji).</p> <p>Istniejące: K03.04 antagonizm ze zwierzętami introdukowanymi;</p> <p>Opis zagrożenia: Występowanie sumika karłowatego w wodach rzeki Mogielnica oraz w sąsiadującym z torfiankami Zbiorniku Zahorodnyńskim.</p>	<p>Opis zagrożenia: Zmiana składu gatunkowego (sukcesja) – całkowite zagośnienie zbiorników roślinnością szuwarową i wodną.</p> <p>Potencjalne: I01 obce gatunki inwazyjne;</p> <p>Opis zagrożenia: Kolonizacja zbiorników przez sumaka karłowatego i/lub trawiankę.</p> <p>Potencjalnej: K03.04 antagonizm ze zwierzętami introdukowanymi;</p> <p>Opis zagrożenia: Przekształcenie zbiorników potorfowych w zbiorniki hodowlane bądź rekreacyjne (planowana przez UG Siedliszcze II komora Zbiornika Majdan Zahorodnyński), lub świadome (oficjalne lub nie) zarybienia.</p>	<p>niezarybionych zbiorników z płytką, porośniętą makrofitami wodą.</p>
1059 Modraszek telejus <i>Maculinea teleius</i>	<p>Istniejące: A03.03 zaniechanie/brak koszenia;</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój krzewów i wysokich bylin w wyniku braku koszenia, powoduje zanikanie roślin żywicielskich;</p> <p>Istniejące: B01 zalesianie terenów otwartych;</p>	Brak.	<p>Utrzymanie stanu biotopu poprzez zachowanie otwartego charakteru łąk i zachowanie bazy pokarmowej.</p>
1061 Modraszek nausitous <i>Maculinea nausithous</i>	<p>Opis zagrożenia: Wykorzystanie niekoszonych łąk jako miejsca zakładania plantacji powoduje wzrost ocienienia i zanikanie roślin żywicielskich;</p> <p>Istniejące: K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja);</p>		<p>Utrzymanie stanu biotopu poprzez zachowanie otwartego charakteru łąk i zachowanie bazy pokarmowej.</p>
4038 Czerwończyk fioletek <i>Lycaena helle</i>	<p>Opis zagrożenia: Rozwój krzewów i bylin przy braku użytkowania powoduje zanikanie roślin żywicielskich;</p> <p>Istniejące: J02.07 pobór wód z wód podziemnych;</p> <p>Opis zagrożenia: Obniżenie poziomu wód gruntowych na skutek melioracji odwadniających skutkuje zanikaniem kluczowego parametru biotopu, jakim jest zmienny poziom wód glebowych i powoduje zanikanie rośliny żywicielskiej; zagrożenie wewnętrzne, intensywność niska.</p>		<p>Utrzymanie stanu biotopu poprzez zachowanie otwartego charakteru łąk i zachowanie bazy pokarmowej.</p>
1060 Czerwończyk nieparek <i>Lycaena dispar</i>	<p>Istniejące: J02.02.03 wypełnianie rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien i torfianek;</p> <p>Opis zagrożenia: Zanikanie roślin żywicielskich wskutek wypełniania rowów, tam, stawów, sadzawek, bagien lub torfianek.</p> <p>Istniejące: J02.07 pobór wód z wód podziemnych;</p> <p>Opis zagrożenia: Zanikanie roślin żywicielskich na skutek obniżenia poziomu wód glebowych (melioracje odwadniające).</p>	Brak.	<p>Zachowanie bazy pokarmowej poprzez zapewnienie udziału różnych gatunków szczawiu w fitocenozach szuwarowych, łąkowych i ziołoroślowych nie mniej niż 0,5%.</p>
1065 Przeplatka aurinia <i>Euphydryas aurinia</i>	<p>Istniejące: A03.03 zaniechanie/brak koszenia;</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój krzewów i wysokich bylin w wyniku braku koszenia, zanikanie rośliny żywicielskiej.</p> <p>Istniejące: B01 zalesianie terenów otwartych;</p> <p>Opis zagrożenia: Wykorzystanie niekoszonych łąk jako miejsca zakładania plantacji co skutkuje zanikaniem rośliny żywicielskiej.</p> <p>Istniejące: J02.07 pobór wód z wód podziemnych;</p> <p>Opis zagrożenia: Zanikanie rośliny żywicielskiej na skutek obniżenia poziomu wód glebowych (melioracje odwadniające).</p> <p>Istniejące: K02.01 zmiana składu gatunkowego (sukcesja);</p> <p>Opis zagrożenia: Rozwój krzewów i bylin przy braku użytkowania, zanikanie rośliny żywicielskiej.</p>	Brak.	<p>Utrzymanie stanu biotopu poprzez zachowanie otwartego charakteru łąk i zachowanie bazy pokarmowej.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Planu zadań ochronnych (Zarządzenie RDOŚ w Lublinie z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Dobromyśl PLH060033, Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 30.12.2014 r. poz. 4684)

PLH 060065 Pawłów

Zgodnie z SFD SOO Pawłów PLH 060065 to ostoja o powierzchni około 871 ha, znajdująca się na terenie Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Obejmuje torfowiska leżące w pobliżu Pawłowa (w dolinie Dorohuczy i jej dopływów) i Krowicy, a także fragmenty lasów mieszanych znajdujących się w pobliżu Pawłowa i kompleks stawów w miejscowości Kanie (gmina Rejowiec Fabryczny). Wykształciły się tu zbiorowiska wodne z klas *Charetea*, *Lemnetea* i *Potametea*, szuwarowe z klasy *Phragmitetea*, łąkowe z klasy *Molinio-Arrhenantheretea*, torfowiskowe z klasy *Scheuchzerio-Caricetea fuscae* oraz zaroślowe i leśne z klasy *Alnetea glutinosae*. W zbiorowiskach tych zanotowano stanowiska kilkunastu rzadkich i objętych ochroną prawną gatunków roślin np. *Liparis loeselii*, *Carex davalla*, *Dactylorhiza incarnata* i *D. majalis*, *Epipactis palustris*, *Trollius europaeus*, *Veratrum lobelianum*, *Dianthus superbus*, *Iris sibirica*, *Nymphaea alba*. Na torfowiskach występują różnej wielkości i kształtu stare wyrobiska torfu. W ostatnich latach wykopano kilka nowych sadzawek i małych stawów.

Obszar chroni siedliska gatunków zwierząt: *Ophiogomphus cecilia*, *Leucorrhinia pectoralis*, *Maculinea teleius*, *Lycaena dispar*, *Lycaena helle*, *Maculinea nausithous*, *Euphydryas aurinia*, *Euphydryas aurinia*, *Phoxinus phoxinus* i *Misgurnus fossilis*, *Emys orbicularis*, *Bombina bombina* oraz roślin: *Ostericum palustre* i *Liparis loeselii*. Obszar ten chroni silną populację *Ostericum palustre*, uzupełnia także lukę w zasięgu występowania *Liparis loeselii*.

Głównym celem ochrony jest zachowanie silnej populacji żółwia błotnego *Emys orbicularis* i uzupełnienie reprezentacji strzebli błotnej *Phoxinus phoxinus* (wypełnienie luki w zasięgu występowania). Na terenie SOO Pawłów występują także objęte ochroną prawną gatunki zwierząt jak np: *Hyla arborea*, *Rana aesculenta*, *R. temporaria*, *R. arvalis*, *Bombina bombina*, *Triturus vulgaris*, *Bufo bufo* i *B. viridis*, *Emys orbicularis*, *Lacerta vivipara*, *Natrix natrix*, *Vipera berus*, *Circus pygargus*, *Cicus aeruginosus*, *Crex crex*, *Vanellus vanellus*, *Gallinago gallinago*, *Remiz pendulinus*, *Alcedo atthis* i inne.

Na obszarze zidentyfikowano 7 rodzajów siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG - twarde oligo-mezotroficzne wody z podwodnymi łąkami ramienic *Chara* sp., zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*), torfowiska przejściowe i trzęsawiska, górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk, grąd kontynentalny, lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe.

Rejon ten jest znaczącą w skali regionu ostoją rzadkich gatunków owadów, płazów i gadów. Występuje tu 13 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Obszar ma również duże znaczenie dla ochrony ptaków. Odnotowano na tym terenie gatunki ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG.

Typy siedlisk przyrodniczych występujących na obszarze Pawłowa będące przedmiotami ochrony to:

- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion);
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*);
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z *Scheuchzerio-Caricetea*);
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (*Galio-Carpinetum*, *Tilio-Carpinetum*).

Gatunki występujące na obszarze Pawłowa będące przedmiotami ochrony to:

gatunki roślin:

- 1617 Starodub łąkowy (*Angelica palustris*),
- 1902 Obuwik pospolity (*Cypripedium calceolus*),
- 1903 Lipiennik Loesela (*Liparis loeselii*),

gatunki płazów:

- 1188 Kumak nizinny (*Bombina bombina*),
- 1166 Traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*),

gatunki gadów:

- 1220 Żółw błotny (*Emys orbicularis*),

gatunki motyli:

- 1065 Przeplatka aurinia (*Euphydryas aurinia*),
- 1042 Zalotka większa (*Leucorrhinia pectoralis*),
- 1060 Czerwończyk nieparek (*Lycaena dispar*),
- 4038 Czerwończyk fioletek (*Lycaena helle*),
- 1061 Modraszek nausitous (*Maculinea nausithous*),
- 1059 Modraszek telejus (*Maculinea teleius*),

gatunki ważek:

- 1037 Trzepla zielona (*Ophiogomphus cecilia*),

gatunki ssaków:

- 1355 Wydra (*Lutra lutra*),

gatunki ryb:

- 1145 Piskorz (*Misgurnus fossilis*),
- 4009 Strzebla błotna (*Phoxinus phoxinus*) – gatunek o znaczeniu priorytetowym.

Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar przedstawiono w tabeli nr 2.6³⁴.

Tabela 2.6 Zagrożenia, presje i działania mające wpływ na obszar PLH 060065 Pawłów

Oddziaływania negatywne			
Poziom: M (średni), L (niski)	Zagrożenia i presje [kod]	Nazwa	Wewnętrzne (i) / zewewnętrzne (o) / jednoczesne (b)
L	J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	o
L	E03	Odpady, ścieki	i
L	D01.02	Drogi, autostrady	i
M	A01	Uprawa	o
L	J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	o
L	E03.01	Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	o
M	X	Brak zagrożeń i nacisków	b
L	C01.03	Wydobywanie torfu	o
L	J02.01	Zasypywanie terenu, melioracje i osuszanie - ogólnie	i
L	A08	Nawożenie /nawozy sztuczne/	o
L	K05.01	Zmniejszenie płodności / depresja genetyczna (inbredowa) u zwierząt	i

³⁴ Zgodnie z SDF dla tego obszaru.

L	E03.01	Pozbywanie się odpadów z gospodarstw domowych / obiektów rekreacyjnych	i
M	B01	Zalesianie terenów otwartych	i
L	C01.03	Wydobywanie torfu	i
L	E03	Odpady, ścieki	o
M	A04.03	Zarzucenie pasterstwa, brak wypasu	i
L	F04	Pozyskiwanie / usuwanie roślin łądowych - ogólnie	i
M	B01	Zalesianie terenów otwartych	o
L	F04	Pozyskiwanie / usuwanie roślin łądowych - ogólnie	o
L	J02.05	Modyfikowanie funkcjonowania wód - ogólnie	i
L	G01.08	Inne rodzaje sportu i aktywnego wypoczynku	i
Oddziaływania pozytywne			
Poziom: M (średni), L (niski)	Zagrożenia i presje [kod]	Nazwa	Wewnętrzne (i) / zewnętrzne (o) / jednoczesne (b)
L	A03	Koszenie / ścinanie trawy	i
M	X	Brak zagrożeń i nacisków	b
M	A04	Wypas	o

Źródło: SDF dla PLH 060065 Pawłów

⇒ Parki krajobrazowe

Na terenie gminy nie ma parków krajobrazowych. Najbliższy jest Nadwieprzański PK położony około 390 m na zachód od granic gminy.

Część Nadwieprzańskiego PK została objęta siecią Natura 2000 jako PLH 060005 „Dolina Środkowego Wieprza”.

⇒ Rezerваты przyrody

Na terenie gminy nie występują obszary objęte ochroną rezerwatową. Najbliższe: Jezioro Świerszczów, położone w północnej części Chełmskiego OCHK, rezerwat Uściwierz, rezerwat Jezioro Brzeziczno znajdują się w odległości kilkunastu kilometrów od granic gminy.

⇒ Obszary chronionego krajobrazu

Na terenie gminy Siedliszcze wyznaczono dwa obszary chronionego krajobrazu – tereny wyróżniające się krajobrazem o różnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnioną funkcją korytarzy ekologicznych.

Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu został powołany w 1983 r. Uchwałą WRN w Chełmie nr XVIII/89/83 z dnia 28 marca 1983 r., a następnie zmieniony Rozporządzeniem Nr 52 Wojewody Lubelskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. oraz Rozporządzeniem Nr 51 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r.³⁵.

Pawłowski Obszar Chronionego Krajobrazu obejmuje dolinę rzeki Dorohucz, otoczoną wzniesieniami kredowymi z półkolistym pierścieniem lasów otaczających miejscowość Pawłów oraz fragment doliny rzeki Wieprz na odcinku Trawniki - Krasnystaw. Obszar obejmuje tereny trzech gmin województwa lubelskiego: Rejowiec Fabryczny, Siedliszcze i Łopiennik Górny. Na terenie gminy Siedliszcze obejmuje on obszary położone w południowej (wzdłuż doliny Rowu Mokrego) i południowo-zachodniej części (wzdłuż Kanału Wieprz – Krzna),

³⁵ Dane Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody:

<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/download/pdf/PL.ZIPOP.1393.OCHK.176.pdf>

pokrywając się tym samym z przebiegiem korytarzy ekologicznych Działy Grabowieckie i Wieprz – Krzna. Lasy Pawłowskie, zróżnicowane gatunkowo, rosną na żyznych siedliskach i dzięki temu są dość odporne na zagrożenia emisją pyłów przemysłowych i obniżaniem się lustra wód gruntowych. Obszar oddziela od siebie dwa zagłębienia przemysłowe, cementowe z Rejowcem Fabrycznym od Lubelskiego Zagłębienia Węglowego. Dość duży kompleks Lasów Pawłowskich w sąsiedztwie doliny rzecznej i licznych stawów rybnych stanowi o atrakcyjności tego obszaru jako miejsca wypoczynku i rekreacji. Powierzchnia obszaru wynosi 8000 ha.

Zgodnie z Rozporządzeniem nr 51 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r. w sprawie Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu na jego obszarze zakazuje się:

1. zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor i legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
2. realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 51 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - Prawo ochrony środowiska (Dz.U. Nr 62, poz.627, z późn.zm.);
3. likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
4. wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
5. wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwsztorowym, przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
6. dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalna gospodarka wodna lub rybacka;
7. likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodno-błotnych;
8. lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

Zakaz, o którym mowa w pkt 2, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których sporządzenie raportu o oddziaływaniu na środowisko nie jest obowiązkowe i przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę Obszaru.

Zakaz, o którym mowa w pkt 8, nie dotyczy obiektów lokalizowanych w obszarach wyznaczonych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin lub w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gmin lub w ciągach istniejącej, legalnej zabudowy.

Jednocześnie zgodnie z art. 24 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko nie dotyczy:

1. wykonywania zadań na rzecz obronności kraju i bezpieczeństwa państwa;
2. prowadzenia akcji ratowniczej oraz działań związanych z bezpieczeństwem powszechnym;
3. realizacji inwestycji celu publicznego;
4. wykonywania zadań wynikających z planu ochrony, zadań ochronnych lub planu zadań ochronnych.

Zakaz realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, o którym mowa w art. 24 ust. 1 pkt. 2, nie dotyczy realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona ocena oddziaływania na środowisko wykazała brak negatywnego wpływu na ochronę przyrody i ochronę krajobrazu obszaru chronionego krajobrazu.

Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu został powołany w 1983 r. uchwałą WRN w Chełmie Nr XVIII/89/83 z dnia 28 marca 1983 r., a następnie zmieniony Rozporządzeniem Nr 50 Wojewody Chełmskiego z dnia 26 czerwca 1998 r. i Rozporządzeniem Nr 49 Wojewody Lubelskiego z dnia 28 lutego 2006 r.³⁶. Na terenie gminy Chełmski OChK zajmuje powierzchnię 5,5 km², w północnej części gminy.

Chełmski Obszar Chronionego Krajobrazu rozciąga się półkolem w środkowo - wsch. części woj. lubelskiego, w dolinie rzeki Świnki dochodząc w kierunku wschodnim do doliny rzeki Bug (w okolicy Świerża) i w kierunku południowym obejmując rejon Pobołowic. Obejmuje on tereny wielu gmin województwa lubelskiego: Wierzbica, Cyców, Ruda-Huta, Żmudź, Hańsk, Dorohusk, Chełm, Siedliszcze, Leśniowice, Kamień, Urszulin, Sawin. W części środkowej obszaru zlokalizowany jest Chełmski Park Krajobrazowy. W granicach obszaru znajdują się charakterystyczne krajobrazy Pagórów Chełmskich i Obniżenia Dubienki. Są to masywne wyniosłości na przemian z podmokłymi zagłębieniami przeważnie pochodzenia krasowego, które cechują się zróżnicowaną szatą roślinną. Lasy, które zajmują ok. 20% powierzchni w większości zachowały swój pierwotny charakter. Budują je wielogatunkowe drzewostany z bogatym runem podszytem na żyznych siedliskach. W obszarze znajdują się dwa rezerваты przyrody: „Świerszczów” i ”Serniawy”. W obniżeniach terenu spotyka się prawie wszystkie typy torfowisk niskich, z których najbardziej charakterystyczne są torfowiska węglanowe. Powierzchnia obszaru wynosi 32 110 ha.

⇒ Pomniki przyrody

Na terenie gminy Siedliszcze znajduje się 11 pomników przyrody, w tym: 10 pojedynczych drzew i 1 grupa drzew³⁷. Drzewa pomnikowe rosną w dwóch zabytkowych parkach podworskich – w Kuliku i Chojnie Nowym.

Są to :

- w parku w Kuliku:

jesion wyniosły	obw. 320 cm	utworzony w 1985 r.
3 jesiony wyniosłe	obw. 235-275 cm	utworzony w 1985 r.
jesion wyniosły	obw. 328 cm	utworzony w 1985 r.
lipa drobnolistna	obw. 310 cm	utworzony w 1985 r.

- w parku w Chojnie Nowym:

jesion wyniosły	obw. 290 cm	utworzony w 1985 r.
klon zwyczajny	obw. 250 cm	utworzony w 1985 r.
lipa drobnolistna	obw. 375 cm	utworzony w 1985 r.
klon zwyczajny	obw. 260 cm	utworzony w 1985 r.
klon zwyczajny	obw. 280 cm	utworzony w 1985 r.
dąb szypułkowy	obw. 330 cm	utworzony w 1985 r.
dąb szypułkowy	obw. 480 cm	utworzony w 1992 r.

2.11 Dziedzictwo kulturowe

Na terenie gminy Siedliszcze występują różne obiekty i obszary o wartościach kulturowo - historycznych, które składają się na dziedzictwo kulturowe tego terenu. Niektóre z tych obiektów i obszarów objęte są ochroną prawną w postaci wpisu do rejestru zabytków, zgodnie z ustawą z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami. Jest to pięć zespołów dworsko – parkowych oraz jeden zabytek archeologiczny opisany w dalszej części rozdziału³⁸. Zostały one wskazane w Załączniku 1 do opracowania.

³⁶ Dane Centralnego Rejestru Form Ochrony Przyrody:

<http://crfop.gdos.gov.pl/CRFOP/widok/viewobszarchronionegokrajobrazu.jsf?fop=PL.ZIPOP.1393.OCHK.175>

³⁷ Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Siedliszcze zatwierdzony uchwałą Nr XIII/69/04 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 25 lutego 2004 r. ogłoszonego w Dz. U. Woj. Lubelskiego z dnia 15 kwietnia 2004r., Nr 69, poz. 1240.

³⁸ Gminna Ewidencja Zabytków, Załącznik do Zarządzenia nr 8/2013 Wójta Gminy Siedliszcze z dnia 8 lutego 2013 r.

- Zespół dworsko-parkowy w Chojnie Nowym (Chojno Nowe 118, 22-130 Siedliszcze) (*nr na mapie 1*). Nr rejestru A/113/20. Stan zachowania: bardzo dobry.

W XVIII w. istniał w Chojnie drewniany dwór Karpińskich, na miejscu którego w 2 połowie XIX w. powstała niewielka rezydencja, otoczona parkiem angielskim i sadem. Po 1944 r. zespół użytkował m. in. Szpital Psychiatryczny w Abramowicach. Obecnie zarządcą obiektu jest Samodzielny Publiczny Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Chełmie. Budynek powstał około 1870 r. jako budowla klasycystyczna z elementami eklektycznymi. Obecnie założenie dworsko-parkowe posiada powierzchnię 5,2 ha (sam ogród liczy 2,5 ha). Mimo zatarcia układu kompozycyjnego przez utworzenie nowych alei, zachowały się fragmenty szpaleru grabowego odgraniczającego park od zachodu oraz pozostałości alei kasztanowcowych i żywopłotów. W parku znajduje się około 400 drzew.

Rysunek 2.12 Zespół dworsko-parkowy w Chojnie Nowym (karty zabytków, zasoby UG)

- Zespół dworsko-parkowy w Chojeńcu (Chojeniec 53, 22-130 Siedliszcze) (*nr na mapie 2*). Nr rej.: A114/20. Stan zachowania: zły.

Zespół dworski złożony jest z powstałego w 1 połowie XIX w. dworu i otaczającego go parku. Usytuowany na niewielkim wzniesieniu murowany dwór powstał około 1830 r. z fundacji Węgleńskich. Po II wojnie światowej użytkowany był przez szkołę podstawową, a obecnie jest w rękach prywatnych. Parterowy budynek dworu jest murowany, rozplanowany na rzucie prostokąta, z niewielkimi ryzalitami bocznymi i bardziej wydatnymi ryzalitami środkowymi w elewacji frontowej (pięcioboczny) i ogrodowej (prostokątny). Park dworski powstał na początku XX w. na bazie wcześniejszych ogrodów. Zajmuje powierzchnię 4,2 ha i posiada zachowany zarys układu kompozycyjnego, wykorzystującego naturalne walory terenu. Najlepiej zachowana jest część północno-wschodnia, obejmująca najstarsze drzewa (grab, lipy, jesiony i częściowo zachowana altana grabowa). Występuje tu około 200 drzew. Zachowała się także drewniana stodoła z około 1930 r.

- Zespół dworsko-parkowy w Brzezinach (Brzeziny 41, 22-130 Siedliszcze) (*nr na mapie 3*). Nr rej.: A/122/28. Stan zachowania: zaniedbany.

Już w XVI w. istniał tutaj drewniany dwór, na miejscu którego w 2 połowie XIX w. powstał obiekt murowany, otoczony parkiem. W 1944 r. został przejęty przez państwo. Dwór powstał w 2 połowie XIX w., w czasach Tytusa Piotrowskiego. Po I wojnie światowej został przebudowany i otrzymał charakter willi o stylu secesyjno-eklektycznym. Główny element stanowi czterokondygnacyjna wieża wtopiona w bryłę budynku z loggią widokową. Mimo związanej z pożarem przebudowy po II wojnie światowej, pałac zachował sporo pierwotnych elementów. Założenie dworsko-parkowe było kompozycyjnie powiązane z rzeczką Mogilanką i systemem sadzawek. Początkowo park miał charakter ogrodu użytkowego, dopiero w czasach Piotrowskich w związku z przekształceniem ośrodka dworskiego w rezydencję, nadano mu kształt spacerowo-ozdobny. Kolejne zmiany nastąpiły po I wojnie światowej w związku ze zniszczeniem większości zabudowań i dewastacją parku. Nowo powstałe założenie parkowe uległo kolejnej dewastacji po II wojnie światowej, w związku z przejściem obiektu przez PGR. Obecnie obiekt znajduje się w rękach prywatnych. Częściowo zachowany park składa się z ok. 200 drzew, skupionych głównie wokół trzech

Rysunek 2.13 Zespół dworsko-parkowy w Brzezinach (karty zabytków, zasoby UG)

sadzawek. Zachowały się także dwa murowane budynki gospodarcze z początków XX w. oraz murowane ogrodzenie z pozostałością bramy, równie z początków XX w.

- Zespół dworsko-parkowy w Kuliku (Kulik, 22-130 Siedliszcze) (nr na mapie 4). Nr rej.: A/137/43. Stan zachowania: bardzo dobry.

Rysunek 2.14 Zespół dworsko-parkowy w Kuliku (karty zabytków, zasoby UG)

Początkowo istniał w Kuliku drewniany dwór otoczony parkiem. Pod koniec XIX w. Załuscy wzniesli murowany obiekt i uporządkowali park, nadając obu obiektom charakter typowej dla tego okresu rezydencji ziemiańskiej. Cały obiekt ma duże okapy wsparte na ażurowych drewnianych krokwiniach. Obecnie założenie dworsko-parkowe obejmuje powierzchnię ok. 3 ha i powstało w dwóch etapach (w XVIII w. i w połowie XIX w.). Za dworem na jego osi znajdują się pozostałości regularnego parku, wyznaczonego alejami grabowymi. Zachowały się również fragmenty alei lipowych oraz stara aleja kasztanowcowa. W parku znajduje się obecnie około 400 drzew. Zachował się także drewniany dom ogrodnika z 1920 r. oraz drewniany czworak z 1922 r.

Zachowały się pozostałości regularnego parku, wyznaczonego alejami grabowymi. Zachowały się również fragmenty alei lipowych oraz stara aleja kasztanowcowa. W parku znajduje się obecnie około 400 drzew. Zachował się także drewniany dom ogrodnika z 1920 r. oraz drewniany czworak z 1922 r.

- Zespół dworsko-parkowy w Siedliszczu (ul. Szkolna 62, 22-130 Siedliszcze) (nr na mapie 5). Nr rej. : A/324. Stan zachowania: dobry.

Rysunek 2.15 Zespół dworsko-parkowy w Siedliszczu (karty zabytków, zasoby UG)

W XVII w. istniał tutaj dwór obronny, na miejscu którego Wojciech Węgleński ufundował kolejny obiekt, późnobarokowy dwór drewniany otoczony parkiem. Po II wojnie światowej był on wykorzystywany jako szkoła. Dwór został wzniesiony około 1760 r. przez podstolego buskiego Wojciecha Węgleńskiego. Dwór jest drewniany (konstrukcji zrębowej) i otynkowany. Częściowo zachowany park został zdewastowany w okresie międzywojennym. Obecnie założenie dworsko-parkowe posiada powierzchnię 1 ha. Usytuowane jest na wzgórzu, otoczonym od południa i zachodu stawami. W parku znajduje się około 200 drzew. Zachował się również murowano-drewniany czworak z połowy XIX w., 2 murowane budynki gospodarcze z około 1870 r., murowana obora z 3 ćwierci XIX w. murowana brama w ogrodzeniu z 2 połowy XIX w.

Usytuowane jest na wzgórzu, otoczonym od południa i zachodu stawami. W parku znajduje się około 200 drzew. Zachował się również murowano-drewniany czworak z połowy XIX w., 2 murowane budynki gospodarcze z około 1870 r., murowana obora z 3 ćwierci XIX w. murowana brama w ogrodzeniu z 2 połowy XIX w.

Ponadto, na terenie gminy zidentyfikowano liczne stanowiska archeologiczne zarejestrowane podczas badań archeologicznych przeprowadzonych metodą Archeologicznego Zdjęcia Polski. Zostały one wskazane w Załączniku 1 do opracowania. Występuje także jeden zabytek archeologiczny wpisany do rejestru zabytków. Jest nim grodzisko z wałami tzw. „Zamczysko”. Nr rej.: C/43. Grodzisko jest datowane na około XV wiek. Obiekt znajduje się na północ od miejscowości Siedliszcze. Usytuowany jest na podmokłych łąkach doliny rzeczki Mogiłanka, oddalonej od grodziska o około 400 m (w kierunku północnym). Grodzisko znajduje się na prywatnych gruntach, użytkowanych rolniczo. Obiekt jeszcze w latach pięćdziesiątych posiadał kształt regularnego czworoboku, otoczonego wałem i fosą. W wyniku użytkowania rolniczego przekształcił się w pagórkowate wzniesienie o średnicy około 100 m i wysokości około 4 m. Według ustaleń, grodzisko było typową siedzibą mieszkalno-obronną, wykorzystywaną przez właścicieli Siedliszcza.

Zgodnie z postanowieniami aktualnie obowiązującego PZP woj. lubelskiego na terenie gminy rekomendowane jest utworzenie parku kulturowego Siedliszcze³⁹.

³⁹ Według opracowania pt. Delimitacja Parków Kulturowych do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego (ROBiDZ, 2006).

Na terenie gminy Siedliszcze występują także obiekty i obszary lub ślady ich dawnego występowania, cenne z punktu widzenia dziedzictwa kulturowo – historycznego, które nie są ujęte ani w rejestrze, ani w ewidencji zabytków. Są to⁴⁰:

- Dawna cerkiew prawosławna, obecnie kaplica rzymskokatolicka pw. Św. Anny w Bezku
Obiekt powstał w 1867 r., na miejscu poprzednich świątyń, na potrzeby parafii unickiej w Bezku. Po 1975 r. wykorzystywany był przez wyznawców prawosławia (w 1896 r. powstała parafia prawosławna). W latach 1958 – 1962 dzierżawiony była przez Kościół polskokatolicki. W latach osiemdziesiątych został wydzierżawiona przez Kościół rzymskokatolicki. Obecnie funkcjonuje jako kaplica filialna parafii w Olchowcu. Obiekt jest budowlą murowaną, otynkowaną i rozplanowaną na rzucie krzyża greckiego. Obiekt otacza murowane ogrodzenie z około 1870 r. W otoczeniu kaplicy znajduje się cmentarz przycerkiewny z przełomu XIX i XX w.
- Kapliczka w Chojeńcu Kolonii
Obiekt powstał w 1947 r. Jest budowlą drewnianą.
- Kapliczka w Dębowcach
Obiekt powstał w 1947 r. Jest budowlą murowaną.
- Kapliczka w Dobromyślu
Obiekt powstał w 1950 r. na miejscu przednich kapliczek. Jest budowlą murowaną. We wnętrzu znajduje się barokowa rzeźba św. Marii Magdaleny z przełomu XVIII i XIX w. (klęcząca święta z założonymi rękami, oparta jest na ludzkiej czaszce, symbolu Golgoty). Nieopodal znajduje się krzyż prawosławny.
- Dawna cerkiew prawosławna, obecnie kościół rzymskokatolicki pw. Matki Boskiej Częstochowskiej w Siedliszczu
Obiekt powstał w 1905 r. na potrzeby parafii prawosławnej w Siedliszczu. Po I wojnie światowej został przejęty przez katolików (parafia rzymskokatolicka powstała w 1907 r. i wykorzystywał tymczasowy obiekt drewniany) i gruntownie przebudowany. Znajdująca się nieopodal drewniana plebania (z końca XX w.) została przeniesiona w okolice Urzędu Gminy.
- Kościół rzymskokatolicki pw. Najświętszego Serca Jezusa w Woli Korybutowej
Obiekt powstał w latach 1937 – 1939 z budulca po rozebranych kościele w Lubieniu (powiat włodawski), pochodzącym prawdopodobnie z XVIII w. Świątynia początkowo funkcjonowała w ramach parafii Siedliszcze. W 1946 r. erygowano samodzielną parafię. Obiekt jest drewniany o konstrukcji zrębowej, oszalowany wewnątrz w 1960 r. W kościele znajdują się fragmenty ołtarza rokokowego z 3 ćwierci XVIII w., przeniesionego z Lubienia (dawny ołtarz główny). Obok kościoła znajduje się drewniana dzwonnica z okresu budowy świątyni, na której znajdują się dwa dzwony (pierwszy pochodzi z XV-XVI w. i posiada gotycki napis fundacyjny, drugi przelany został w 1782 r. w Szczecinie przez ludwisarza Jana Henryka Scheela). Zespół kościelny oboczny jest ogrodzeniem.
- Kapliczka z 1905 r. w Woli Korybutowej
Obiekt powstał w 1905 r. jako budowla murowana.
- Kapliczka z 1950 r. w Woli Korybutowej
Obiekt powstał w 1950 r. jako budowla murowana.
- Dawny ewangelicki dom modlitwy w Woli Korybutowej Kolonii

⁴⁰ Inwentaryzacja obiektów zabytkowych gmin: Chełm, Rejowiec, Rejowiec fabryczny, Sawin, Siedliszcze, należących do ziemskiego powiatu chełmskiego, leżącego na obszarze Stowarzyszenia Lokalna Grupa działania Promenada S12, Zbigniew Lubaszewski

Drewniany obiekt powstał około 1900 r. na potrzeby koloni niemieckiej w Woli Korybutowej. Obecnie wykorzystywany jest jako dom mieszkalny.

- Folwark szlachecki Bezek

Szlachecki folwark, który jest wymieniany w źródłach od 1359 r. W przeszłości był w posiadaniu (jako całość lub częściowo) m. in.: Tęczyńskich, Czerskich, Pileckich, Dębowskich, Węgleńskich, Piotrowskich, Lewandowskich i Lechnickich. Już w XVI w. istniały tutaj dwa ośrodki dworskie (jeden został zniszczony w trakcie wojen w XVII w.). W XVII w. funkcjonował w Bezku murowany dwór otoczony ogrodem użytkowo-spacerowym. Kolejny obiekt (murowany parterowy pałacyk), powstały w połowie XIX w. z inicjatywy Adolfa Piotrowskiego, został zniszczony w okresie I wojny światowej. Po II wojnie światowej zniszczone obiekty przejęło państwo, a z czasem powstał tutaj Zakład Doświadczalny Akademii Rolniczej w Lublinie. Obecnie na powierzchni 3 ha znajduje się ok. 170 drzew. Pozostałości obiektu folwarcznego znajdują się również w miejscowości Bezek-Kolonia.

- Folwark Kamionka

Miejscowość wymieniana w 1578 r. wchodziła w skład dóbr Siedliszcze. Na początku XX w. powstał tutaj duży folwark, którego właścicielem był Piotr de Brunet, a w 1914 r. Stefan Sekutowicz. Zabudowania folwarczne otaczał park i ogrody. W 1935 r. majątek został rozparcelowany, a założenie dworskie zdewastowane. Obecnie w obiekcie pozostającym w rękach prywatnych zachowały się jedynie zadrzewienia graniczne, złożone z kilkunastu drzew 10 gatunków.

- Folwark Lipówki Kolonia

Folwark wchodzący w skład dóbr Chojno Nowe, będący w przeszłości własnością drobnej szlachty. W 1884 r. stał się samodzielnym majątkiem Edwarda Dziewickiego. W kolejnych latach był własnością m.in.: Bowników, Czechowskich, Komornickich, Grzybowskich i Zielińskich. W 1944 r. został przejęty przez państwo. Istniał tutaj murowany dwór otoczony sadem. Znajdowały się również rabaty kwiatowe i okrągły gazon otoczony podjazdem. Obecnie zachowały się od północy i wschodu zachowały się szpalery klonowe, które otaczają pozostałości sadu owocowego. W parku znajduje się ok. 50 drzew.

- Zajazd i olejarnia w Siedliszczu

Murowany obiekt z 2 połowy XIX w., służący jako zajazd i olejarnia. Z czasem przebudowany na kino „Wenus”. Usytuowany przy ulicy Szkolnej 1.

- Zespół młyna elektrycznego w Siedliszczu

Obiekt złożony z młyna i budynków gospodarczych. Powstał w 1928 r. Wykonany został z opoki. Obecnie nie jest użytkowany.

- Szkoła w Bezku

Murowany obiekt powstał w około 1935 r. Po II wojnie światowej został rozbudowany. Nadal użytkowany jest jako szkoła.

- Dawna szkoła w Chojnie Nowym

Drewniany i oszalowany obiekt powstał około 1930 r. Obecnie nie jest użytkowany.

- Dawny budynek urzędu gminy w Siedliszczu

Drewniany obiekt powstał w 1937 r. Znajduje się przy ulicy Szpitalnej 12. Obecnie jest własnością prywatną.

- Pozostałości zespołu szpitala w Siedliszczu

Zabudowania znajdują się przy ulicy Szpitalnej.

- Budynek banku spółdzielczego w Siedliszczu

Murowany obiekt powstał w latach 1913 – 1918. Znajduje się przy ulicy Szpitalnej 21. Obecnie funkcjonuje tutaj apteka i bank.

- Bezek – Cmentarz prawosławny – I poł. XIX w.
- Brzeziny – Cmentarz prawosławny – I poł. XIX w.
- Julianów – Cmentarz ewangelicki – II poł. XIX w.
- Kulik – Cmentarz greckokatolicki – XIX w.
- Siedliszcze – Cmentarz rzymskokatolicki – prawdopodobnie II poł. XIX w.
- Siedliszcze – Cmentarz żydowski – XVII w.
- Siedliszcze – Cmentarz powstańczy – II poł. XIX w.
- Wola Korybutowa – Cmentarz rzymskokatolicki – I poł. XX w.
- Wola Korybutowa – Cmentarz ewangelicki – II poł. XIX w.

Ponadto, na terenie gminy Siedliszcze znajdują się dwa parki podworskie (w Kolonii Bezek i w Lipówkach) oraz wiele domów drewnianych lub murowanych pochodzących z I połowy XX wieku.

W wyniku przeprowadzonej oceny zasobów ruralistycznych i zasobów dziedzictwa kulturowego, w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze zaproponowano objęcie ochroną układu przestrzennego we wsi gminnej Siedliszcze oraz przedpól ekspozycji zespołów zabytkowych⁴¹.

2.12 Walory krajobrazowe

Cechą charakterystyczną, dominującą na terenie gminy Siedliszcze jest krajobraz terenów otwartych, użytkowanych rolniczo. Tworzą go rozległe powierzchnie równinne - pola uprawne, liczne łąki i pastwiska, poprzecinane rowami melioracyjnymi i lokalnymi ciekami oraz rozproszoną zabudową o charakterze wiejskim.

W części wschodniej i południowej dominuje krajobraz wzgórz związany z mezoregionem Pagóry Chełmskie, gdzie wyraźne są deniwelacje terenu.

Z uwagi na ukształtowanie terenu gminy i jej aktualny sposób zagospodarowania, ważnym walorem krajobrazowym są dalekie otwarcia widokowe.

Urozmaiceniem dość monotonnego krajobrazu są niewielkie kompleksy leśne znajdujące się głównie w rejonie od wsi Janowica w kierunku północnym, a także zadrzewienia wzdłuż cieków wodnych i starodrzewy występujące w parkach i zespołach dworsko - parkowych.

Na krajobraz kulturowy składają się również obiekty zabytkowe opisane w rozdziale „Dziedzictwo kulturowe”, zwłaszcza zespoły dworsko – parkowe ze starym drzewostanem.

Ze względu na walory krajobrazowe ochroną prawną objęty został południowy i południowo-zachodni fragment gminy, położony w granicach Pawłowskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu oraz niewielki obszar w północnej części gminy należący do Chełmskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Teren gminy nie należy do obszarów o wysokich walorach atrakcyjności wizualnej⁴².

Gmina posiada przeciętne walory turystyczne i rekreacyjne. Na terenie gminy nie ma wyznaczonych szlaków turystycznych.

⁴¹ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy Siedliszcze przyjęte uchwałą nr II/7/02 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 11 grudnia 2002 roku, zmienione uchwałą nr XIX/120/08 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 15 października 2008 roku, zmienione uchwałą nr XXI/127/2012 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 14 listopada 2012 roku, zmienione uchwałą nr V/18/15 Rady Gminy Siedliszcze z dnia 12 marca 2015 roku.

⁴² Za obszary o najwyższych walorach atrakcyjności przyjęto obszary, którym przyznano sumarycznie 20 lub więcej punktów, zgodnie z metodyką wg: Śleszyński P., 2007, Ocena atrakcyjności wizualnej mezoregionów Polski, w: „Znaczenie badań krajobrazowych dla zrównoważonego rozwoju. Profesorowi Andrzejowi Richlingowi w 70. rocznicę urodzin i 45-lecia pracy naukowej” Wydział Geografii i Studiów Regionalnych UW, Warszawa 2007, s. 697-714.

3 Ocena funkcjonowania środowiska i barier ekofizjograficznych

3.1 Ocena zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi

Na obszarze gminy Siedliszcze nie stwierdzono istotnych niezgodności pomiędzy dotychczasowym zagospodarowaniem i użytkowaniem, a uwarunkowaniami przyrodniczymi.

Dominuje mozaika pól, łąk i nieużytków z niewielkimi powierzchniami zadrzewionymi, z rozproszoną zabudową typu zagrodowego.

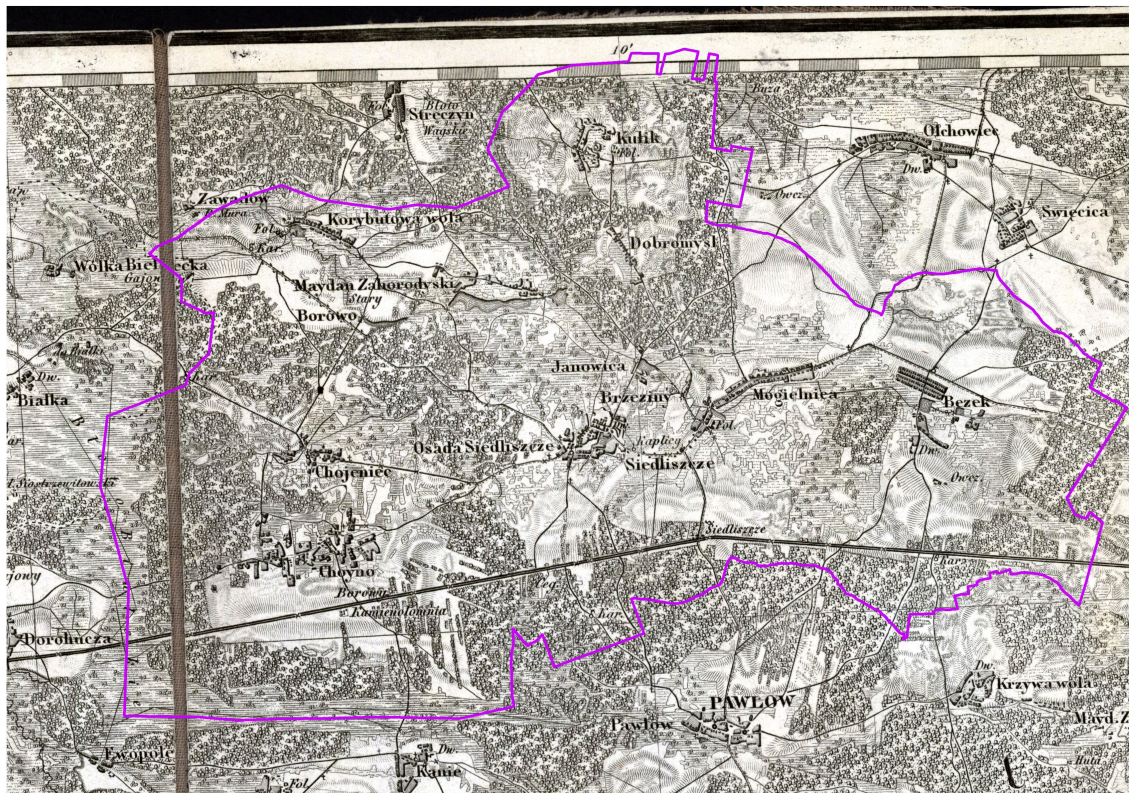
Tereny równinne, o lepszych stosunkach wodnych, wykorzystywane są jako grunty orne, co nie zaburza w znaczący sposób równowagi ekologicznej funkcjonujących tu systemów przyrodniczych.

W rejonach o płytko zalegającym zwierciadle wody, na terenach podmokłych, a także na obszarach najbardziej cennych pod względem przyrodniczym i krajobrazowym (OChK, obszary Natura 2000, korytarze ekologiczne) praktycznie nie występuje zabudowa.

3.2 Ocena zmian w środowisku i sposobie użytkowania terenu gminy

W gminie Siedliszcze można obserwować przekształcenia środowiska i krajobrazu, które nastąpiły w wyniku wielowiekowej działalności człowieka na tym terenie. Działalność ta miała głównie charakter rolniczy i objawiła się w zmianach użytkowania gruntów. Dawne tereny leśne zostały przekształcone głównie na pola uprawne (dobre gleby), a częściowo tylko na użytki zielone. Zmiany użytkowania gruntów towarzyszyły także rozwojowi osadnictwa i powstawaniu większych lub mniejszych jednostek osadniczych (szczególnie w formach dolinnych) oraz budowie dróg⁴³. Na rysunku 3.1 przedstawiono teren gminy Siedliszcze z XIX wieku.

Rysunek 3.1 Mapa Kwatermistrzostwa, gmina Siedliszcze, XIX wiek

Źródło: Mapa Kwatermistrzostwa 1:126 000, Kol.VI Sek.X Lublin

⁴³ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

(http://www.mapywig.org/m/Polish_maps/series/126K_Mapa_Kwaternistrzostwa/CP-49_Kol_VI_Sek_X_Lublin.jpg)

Generalnie stopień intensywności zmian zachodzących w środowisku na obszarze opracowania należy uznać za niski.

Aktualnie, od kilku lat obserwuje się tendencję wzrostową w udziale terenów leśnych, co jest związane z wdrożeniem zalecenia zalesienia części terenów gminy (szerzej opisano to w rozdziale 2).

Rolniczy charakter gminy Siedliszcze i brak dużych zakładów przemysłowych pozwalają zachować środowisko przyrodnicze w dobrym stanie. W obrębie gminy nie występują obiekty szkodliwe dla środowiska i zdrowia ludzi.

Dotychczasowe rolnicze wykorzystywanie spowodowało przekształcenie pierwotnych zespołów roślinnych, między innymi w wyniku melioracji w obrębie obszarów podmokłych, prowadzących do obniżenia poziomu wód gruntowych. Zmiany zachodzące w środowisku gruntowo-wodnym związane są ze stosowanymi metodami upraw (zabiegi mechaniczne - zmiana struktury gleby) oraz z wykorzystywaniem środków chemicznych w rolnictwie. Należy jednak podkreślić, że dotychczasowe rolnicze użytkowanie nie wpłynęło generalnie na pogorszenie wartości produkcyjnych gleb. Nie spowodowało również degradacji jakości wód podziemnych.

Uciążliwości hałasowe i zanieczyszczenia powietrza mają charakter lokalny i związane są przede wszystkim z rozwijającym się ruchem samochodowym na drodze krajowej oraz mniejszym na drodze wojewódzkiej i drogach lokalnych.

Na skutek nieprawidłowej melioracji i eksploatacji surowców miejscami nastąpiły zaburzenia stosunków wodnych. Melioracja prowadzona na terenach podmokłych doprowadziła do lokalnego obniżenia poziomu wód gruntowych.

Zmiana stosunków wodnych nastąpiła także wraz z wybudowaniem Kanału Wieprz – Krzna, który został wybudowany w latach 1954 – 1961. Kanał wraz z urządzeniami towarzyszącymi jest największym i najstarszym systemem wodno – melioracyjnym w kraju. Zasadnicza pierwotna koncepcja Kanału Wieprz – Krzna polegała na uregulowaniu stosunków wodnych na tzw. „użytkach zielonych” (gdzie zdecydowana część ich powierzchni nie mogła być traktowana jako typowe łąki i pastwiska, zarówno ze względu na skład florystyczny, jak i na warunki użytkowania – tereny podmokłe) występujących w wododziale Bugu i Wieprza.⁴⁴

W roku 2001 roku, w północnej części gminy, wybudowano zbiornik retencyjny w Majdanie Zahorodyńskim, który został opisany w rozdziale „Wody powierzchniowe”. Zbiornik ten jest aktualnie pod dzierżawą Zarządu Okręgu PZW w Lublinie i służy jako łowisko ryb.

3.3 Zagrożenia występujące na terenie gminy

Na terenie gminy występują następujące zagrożenia dla środowiska przyrodniczego gminy Siedliszcze:

- melioracja w obrębie obszarów podmokłych prowadząca do obniżenia poziomu wód gruntowych,
- dzikie wysypiska śmieci,
- nieracjonalne nawożenia pól poprzez stosowanie nadmiernej ilości środków ochrony roślin,
- odprowadzanie ścieków nieoczyszczonych do ziemi lub do wód powierzchniowych,
- zagospodarowanie terenu i zabudowa w oderwaniu od miejscowej tradycji,
- rozproszenie zabudowy wiejskiej – dotyczy to przede wszystkim wsi Chojno Nowe i Chojno Stare.

Ponadto, na prawie całym obszarze gminy obserwowane są przekształcenia warunków hydrogeologicznych wynikające z jurajskiego i karbońskiego leja depresji⁴⁵.

⁴⁴ Studium programowo-przestrzenne rozwoju obszaru funkcjonalnego Kanału Wieprz - Krzna z elementami strategii, Biuro Planowania Przestrzennego w Lublinie, 2013 r.

⁴⁵ Opracowanie ekofizjograficzne woj. lubelskiego, mapa nr 139 „Zmiany wód podziemnych” (<http://www.bpp.lublin.pl/pzpw/2015/ekofizjografia/ekofizjografia.t1.html>).

3.4 Ocena odporności środowiska na degradację oraz zdolność do regeneracji

Jednym z najbardziej zagrożonych na degradację mechaniczną i zanieczyszczenia komponentów środowiska jest powierzchnia ziemi i pokrywa glebowa. Ochrona gleb ma szczególne znaczenie z uwagi na rolniczy charakter gminy Siedliszcze. Czynnikiem zmniejszającymi odporność gleb na degradację i ich zdolności do regeneracji są przede wszystkim nieracjonalne ich użytkowanie poprzez np. ich przesuszanie, a także niewłaściwe składowanie odpadów i niekontrolowane odprowadzanie ścieków. Działalność rolnicza wpływa na zmianę właściwości gleby poprzez stosowanie środków ochrony roślin oraz nawozów mineralnych i organicznych. Może to prowadzić do chemicznej degradacji gleb poprzez wprowadzanie do gleby związków pochodzenia zewnętrznego, ale także na odprowadzaniu naturalnych składników w niej występujących. Wpływ na degradację gleb ma także erozja wietrzna, która jest zjawiskiem naturalnym. Występujące na powierzchni skały węglanowe są podatne na tego typu procesy. Potencjalną erozją słabą i średnią zagrożone jest około 25 % powierzchni użytków rolnych, głównie południowej części gminy⁴⁶. W okresie wiosennym (roztopy) i po ulewnych deszczach występuje również zjawisko erozji wodnej. Korzystne w tym aspekcie jest duże rozdrobnienie agrarne, gdyż układ miedz powstrzymuje przebieg procesów erozyjnych.

Za mało odporne na degradację należy uznać wody lokalnych cieków powierzchniowych oraz wody podziemne. Brak izolacji sprawia, że wody podziemne są podatne na zanieczyszczenia przedostające się z powierzchni terenu, wywołane głównie rolniczym użytkowaniem. W przypadku wód powierzchniowych niesprzyjającym czynnikiem jest mała zdolność samooczyszczania się cieków o małych przepływach, zaś w przypadku wód podziemnych jest ich szczelinowy charakter (procesy samooczyszczania się wód w skałach szczelinowych nie zachodzą lub przebiegają na małą skalę). Zagrożeniem dla jakości wód jest przede wszystkim stosowanie nawozów i środków ochrony roślin w rolnictwie oraz odprowadzanie nieoczyszczonych ścieków bytowo-gospodarcze z gospodarstw, które nie są podłączone do kanalizacji.

Elementem środowiska stosunkowo odpornym na degradację jest krajobraz, ze względu na niewielki stopień urbanizacji na terenie gminy, aczkolwiek w ostatnich latach zauważono, że ten komponent środowiska także ulega zmianom (głównie zalesienia).

Powietrze atmosferyczne jest jednym z najbardziej zmiennych elementów środowiska przyrodniczego. Brak dużych źródeł emisji substancji zanieczyszczających na terenie gminy (zanieczyszczeń przemysłowych) oraz dobre warunki przewietrzania charakterystyczne dla terenów otwartych sprawiają, że jest to komponent o stosunkowo wysokiej odporności. Jest to korzystne z punktu widzenia jakości środowiska, bowiem ogranicza kumulację zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, przyczyniając się w ten sposób do utrzymywania dobrej jakości powietrza atmosferycznego.

Ze względu na dobry stan powietrza roślinność nie wykazuje cech degradacji, które wynikałyby z zanieczyszczeń atmosferycznych. Największym zagrożeniem dla roślinności jest zanieczyszczenie wód powierzchniowych, wynikające przede wszystkim z nieuregulowanej gospodarki wodno-ściekowej. Może to w konsekwencji doprowadzić do osłabienia, występujących w granicach rozpatrywanego terenu ekosystemów (np. rejonu użytków zielonych), a tym samym do zmniejszenia ich zdolności do regeneracji. Podobne skutki mogą powodować zmiany stosunków wodnych.

3.5 Ocena zasięgu barier fizjograficznych i prawnych

Bariery fizjograficzne i prawne występujące na terenie gminy Siedliszcze zostały przedstawione poniżej. Szczegółowe informacje zostały opisane w rozdziale 2. Niezbędne jest przestrzeganie zasad ochrony tych obszarów, zgodnie z aktami szczegółowymi i aktualnie obowiązującymi przepisami prawa.

- Obszary ochrony ujęć wód.
- Obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (obszar Natura 2000, OChK, pomniki przyrody).

⁴⁶ Prognoza oddziaływania na środowisko projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Siedliszcze, dr Lidia Michalak, Chełm, 2003 r.

- Obszary niekorzystnych warunków budowlanych. Dotyczy to obszarów występowania słabonośnych gruntów organicznych (takich jak: torfy, namuły den dolinnych i zagłębień bezodpływowych), rejonów występowania słabonośnych gruntów spoiстых (mułki zastoiskowe i jeziorno-rozlewiskowe) oraz obszarów płytkiego występowania wód podziemnych.
- Obszary występowania złóż zgodnie z ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze.
- Obszary występowania gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I–III (wytworzonych z gleb pochodzenia mineralnego i organicznego), zgodnie z ustawą z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.
- Obszary i obiekty ujęte w rejestrze zabytków oraz zabytki archeologiczne ujęte w AZP.
- Obszary cmentarzy i stref ochrony sanitarnej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej z dnia 25 sierpnia 1959 r. w sprawie określenia, jakie tereny pod względem sanitarnym są odpowiednie na cmentarze.
- Grunty leśne i obszary planowanych zalesień zgodnie z mpzp z 2004 roku.
- Obszary zagrożenia powodziowego.

Ponadto, są to także strefy ochronne związane z lokalizacją linii energetycznych WN oraz gazociągu i ropociągu, do których szczegółowe zasady zagospodarowania są określone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

4 Wstępna prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku

Zgodnie ze strategią rozwoju oraz biorąc pod uwagę uwarunkowania gminy Siedliszcze, należy się spodziewać, że rolnictwo pozostanie nadal najważniejszym czynnikiem rozwoju gminy.

Istotną kwestią mającą wpływ na stan zagospodarowania i zmiany w środowisku na terenie gminy Siedliszcze będzie przekształcanie gruntów na grunty leśne. Według PZP województwa lubelskiego z 2002 roku gmina Siedliszcze wskazana jest jako obszar priorytetowy do zalesień o charakterze wodochronnym. Program zwiększenia lesistości dawnego województwa chełmskiego zakładał w okresie 1997 – 2020 zalesienie w gminie 1266 ha. W okresie 1999-2001 zalesiono powierzchnie około 70 ha⁴⁷. Porównanie sposobu użytkowania gruntów na obszarze gminy Siedliszcze w następnych latach (2006 – 2012⁴⁸) potwierdza tendencję wzrostową terenów leśnych. W okresie tym nastąpił wyraźny przyrost tego rodzaju terenów (z około 6,78 km² do około 10,01 km²), a także terenów zabudowanych (z około 0,47 km² do 1,15 km²). Dalsza realizacja planów związanych z zalesieniem części terenu gminy może spowodować wzrost lesistości gminy do poziomu 10 – 13 %. Zalesienia są pozytywne z punktu widzenia zrównoważonej gospodarki wodno – glebowej i przeciwdziałaniu suszy. Z drugiej strony zauważono również, że zmiana użytkowania rolniczego na leśne w obszarze, gdzie charakterystycznym elementem krajobrazu są dalekie otwarcia widokowe, może stwarzać realne zagrożenie dla walorów krajobrazowych wielu wzniesień. Zalesienia doprowadzą więc niewątpliwie do zmiany wnętrza architektoniczno – krajobrazowych. Ponadto, zalesienia planowane w obrębie korytarzy ekologicznych i OChK mogą zmienić warunki siedliskowe i funkcjonowanie korytarzy.

Znaczna część terenu gminy położona jest w zasięgu występowania złóż węgla kamiennego. W przypadku podjęcia wydobycia tego surowca w przyszłości, na obszarze gminy mogą wystąpić różnego typu zmiany w środowisku. Z uwagi na to, że eksploatacja węgla prowadzona będzie metodą podziemną (a nie odkrywkową z uwagi na głębokość zalegania surowca), zmiany dotyczyć będą przede wszystkim pojawienia się na powierzchni terenu struktur związanych z funkcjonowaniem kopalni, wśród których znaleźć się mogą różnego rodzaju budynki i budowle m.in. szyby wydobywcze, zakład przeróbki i wzbogacenia węgla, zwałowisko skały płonnej, budynki administracyjno-biurowe i socjalno-bytowe, parkingi, magazyny. Na potrzeby funkcjonowania

⁴⁷ Program Ochrony Środowiska dla gminy Siedliszcze (2004 – 2015), Siedliszcze, 2004 r.

⁴⁸ Porównanie danych CORINE z 2006 i 2012 roku.

kopalni niezbędne będzie także wybudowanie nowego odcinka linii kolejowej, dróg oraz linii zasilających WN (110kV).

Ponadto, zmiany mogą dotyczyć środowiska gruntowo – wodnego (między innymi wpływ na osiągnięcie celów ochrony środowiska JCWP), co z kolei może mieć wpływ na przyrodę ożywioną. Zakres, skala i intensywność zmian jest aktualnie trudna do przewidzenia, gdyż zależy to od przyjętych koncepcji i rozwiązań.

W trakcie budowy kopalni i infrastruktury towarzyszącej oraz eksploatacji węgla kamiennego mogą wystąpić oddziaływania wynikające z osiadań terenu. Będą one dotyczyć budynków i infrastruktury technicznej, w tym dróg będących w strefie oddziaływania. Charakter tych oddziaływań oraz konieczność zastosowania środków minimalizujących będzie określone w ramach oceny oddziaływania na środowisko związanej z eksploatacją surowca. W razie konieczności, w miejscowych planach zagospodarowania terenu powinny być przewidziane filary ochronne.

Wydobycie złóż innych niż węgiel kamienny będzie prowadziło do zmian w krajobrazie – będą to zmiany lokalne, które nie będą istotnie wpływały na funkcjonowanie środowiska przyrodniczego w gminie Siedliszcze, przynajmniej częściowo możliwe do zminimalizowania w postaci nasadzeń pasów ochronnych.

Mając na uwadze plany związane z budową drogi ekspresowej S12 należy się spodziewać wzrostu poziomu hałasu emitowanego do środowiska. Obciążenie szlaków komunikacyjnych bezpośrednio powiązanych z tą drogą będzie się zwiększać. Nowa trasa, wraz z infrastrukturą towarzyszącą (MOP-y), będzie stanowiła istotny element wizualny w krajobrazie. Przewiduje się również coraz intensywniejsze zainwestowanie wzdłuż drogi S12, co będzie miało wpływ na walory wizualne tej przestrzeni.

Poważnym elementem zakłócającym odbiór krajobrazu może być planowana nowa dwutorowa linia WN 400 kV Chełm – Lublin Systemowa.

Poza wspomnianymi powyżej aspektami, na terenie gminy nie przewiduje się znaczących zmian w środowisku w dającej się przewidzieć perspektywie czasowej. Poniżej wymieniono inne czynniki, które mogą mieć wpływ na zmiany zachodzące w środowisku. Zmiany te nie będą miały jednak istotnego znaczenia.

Zmiany wizualne będą dotyczyć także planowanych w dokumentach planistycznych (miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego) nowych terenów o przeznaczeniu na cele zabudowy terenów zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług.

Z uwagi na pełne pokrycie terenu gminy miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, nie przewiduje się niekontrolowanego rozlania zabudowy, a jedynie rozwój tych terenów, gdzie w planach przewidziano tego typu przeznaczenie.

Na terenie gminy projektowany jest zbiornik wodny Mogielnica o powierzchni około 60 ha, w rejonie wsi Kolonia Mogielnica. Ma on służyć potrzebom gospodarki wodnej, jako zbiornik retencyjny w okresach suszy. W zależności od uwarunkowań i kierunków polityki w gminie, może on także pełnić funkcje rekreacyjne.

Przy zachodniej granicy gminy Siedliszcze, planowana jest budowa zbiornika Romanówka, po zachodniej stronie Kanału Wieprz - Krzna. Zbiornik o pojemności około 1 mln m³ służyć ma głównie regulacji stosunków wodnych, co może mieć wpływ na warunki gruntowo – wodne na terenie gminy Siedliszcze.

W ramach odbudowy systemów melioracyjnych, na terenie gminy Siedliszcze oraz gmin sąsiednich, planowana jest odbudowa i rewitalizacja systemu wodnego Kanału Wieprz - Krzna - etap I, element 1 w km 11+000 - 40+570 - Zad. I "Odbudowa i uszczelnienie koryta Kanału Wieprz - Krzna wraz z budowlami w km 11+000 - 40+570 Część I w km 11+000 - 21+150" (lista 1, poz. 617)⁴⁹. Jest to zadanie inwestycyjne umieszczone w MasterPlanie dla obszaru dorzecza Wisły opracowanym na zlecenie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej.

⁴⁹ 10. Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Lubelskiego Nr XLV/597/02 w dniu 29 lipca 2002 r. (opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 107, poz. 2449), zmieniony uchwałą Sejmiku Województwa Lubuskiego: XXXI/546/09 z dnia 27 kwietnia 2009 r., VII/85/2011 z dnia 28 marca 2011 r., XXIII/393/2012 z dnia 25 czerwca 2012 r., XI/162/2015 z dnia 30 października 2015 r. (<http://umwl.bip.lubelskie.pl/index.php?id=56&p1=szczegoly&p2=1002592>)

Na terenach wykorzystywanych rolniczo prawdopodobne są przekształcenia z gruntów ornych na użytki zielone i na odwrót. W przypadku nadmiernego nawożenia i odwodnienia można się spodziewać obniżenia jakości i przydatności rolniczej gleb.

Spływy powierzchniowe z pól, podobnie jak nieuregulowana gospodarka wodno-ściekowa (ścieki odprowadzane bezpośrednio do gruntu lub gromadzone w nieuszczelnionych zbiornikach, niski stopień kanalizacji) mogą spowodować pogorszenie stanu wód tak powierzchniowych, jak i podziemnych (z uwagi na brak izolacji użytkowych poziomów wodonośnych).

5 Ocena uwarunkowań ekofizjograficznych – wskazania do dokumentów planistycznych

Określenie stanu funkcjonowania środowiska oraz ocena jego walorów krajobrazowych, przyrodniczych i kulturowych pozwoliło na sformułowanie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno – przestrzennej terenu gminy oraz wskazań dla przyszłego zagospodarowania.

Głównymi czynnikami warunkującymi dalszy rozwój gminy Siedliszcze są:

- urodzajne gleby o dużej przydatności rolniczej, występujące głównie w południowej części gminy,
- złoża, w tym węgla kamiennego występujące w środkowej i wschodniej części gminy,
- walory przyrodnicze (obejmujące głównie tereny objęte ochroną prawną) i krajobrazowe (obejmujące głównie tereny objęte ochroną prawną).

Teren gminy Siedliszcze znajduje się w obrębie obszaru funkcjonalnego o znaczeniu regionalnym o nazwie: **Łęczyńsko-chełmski okręg górniczo-energetyczny**⁵⁰. Łęczyńsko-chełmski okręg górniczo-energetyczny jest obszarem funkcjonalnym obejmującym udokumentowane złoża węgla kamiennego w obrębie lubelskiego basenu karbońskiego, położone w środkowej i południowej części Lubelskiego Zagłębia Węglowego. Priorytetem rozwojowym dla tego obszaru jest: „*rozwój energetyki w oparciu o miejscowe zasoby surowcowe (zapewnienie przestrzennych warunków rozwoju i zagospodarowania regionu przemysłowego opartego na zasobach węgla kamiennego)*”. Poniżej przedstawiono wiodące kierunki i zasady zagospodarowania tego obszaru funkcjonalnego określone w PZP woj. lubelskiego.

„Funkcje rozwojowe:

- *podstawowe – przemysłowa (górnictwo, energetyka, produkcja cementu),*
- *towarzyszące – rolnicza (wielokierunkowa), turystyczna.*

Wiodące kierunki zagospodarowania:

- *rozwój infrastruktury kopalni węgla kamiennego oraz transportowej dla potrzeb dystrybucji surowca,*
- *budowa elektrowni wraz z infrastrukturą elektroenergetyczną,*
- *rozwój specjalistycznej infrastruktury ochrony zdrowia i ratownictwa w Łęcznej,*
- *rozwój zaplecza badawczo-wdrożeniowego kopalni.*

Zasady i warunki zagospodarowania:

- *kontrolowanie procesu powstawania szkód górniczych,*
- *zapewnienie drożności powiązań ekologicznych,*
- *realizacja powierzchniowej infrastruktury wydobywczej poza granicami obszarów prawnie chronionych,*
- *prowadzenie eksploatacji z zastosowaniem technik i technologii minimalizujących jej wpływ na powierzchnię terenu.”*

⁵⁰ PZP woj. lubelskiego wskazane zostały obszary funkcjonalne.

Z tego względu najważniejszym kierunkiem rozwoju gminy powinno być rolnictwo oraz jako dodatkowe – przemysł wydobywczy.

Obszary o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych (obszary chronionego krajobrazu i obszary Natura 2000 występujące na terenie gminy) powinny w możliwie największym stopniu pozostać w dotychczasowym użytkowaniu. Na terenie gminy możliwy jest również rozwój funkcji turystycznej i rekreacyjnej. W tym celu może być wykorzystany istniejący Zbiornik Majdan Zahorodyński oraz projektowany Zbiornik Mogielnica.

Biorąc pod uwagę aktualny stan zagospodarowania, uwarunkowania środowiskowe, w tym przyrodnicze oraz pożądane kierunki rozwoju gminy, na terenie gminy wyznaczone zostały następujące strefy polityki przestrzennej:

- strefa rolnicza R – obejmująca większą część obszaru gminy związana z produkcją rolną, obejmuje grunty o najwyższej przydatności rolniczej,
- strefa osadnicza O – obejmująca tereny ośrodka gminnego i okolicznych wsi, w centralnej części gminy,
- strefa turystyczna T – obejmująca północną część gminy w rejonie zbiornika retencyjnego „Majdan Zahorodyński”,
- strefa ekologiczna E – obejmująca północną i południową część gminy o największych walorach przyrodniczych.

Biorąc pod uwagę to, że w PZP woj. lubelskiego, w obrębie łęczyńsko-chełmskiego okręgu górniczo-energetycznego, przewidziany jest rozwój przemysłu wydobywczego, na terenie gminy Siedliszcze widzi się potrzebę wskazania strefy przemysłowej.

Na mapie stanowiącej Załącznik nr 1 do niniejszego opracowania wskazano zasięgi wyżej wymienionych stref oraz uwarunkowań, które zostały wskazane w rozdziale 2 opracowania.

Poniżej przedstawiono zalecenia odnoszące się do poszczególnych stref:

Strefa rolnicza R:

- ochrona zwartych kompleksów gleb o najwyższych klasach bonitacyjnych, wskazane pozostawienie rolniczego użytkowania, jako głównej funkcji tych terenów,
- ograniczanie rozpraszania zabudowy,
- zalesienia należy dostosować do potrzeb ochrony dalekich otwarć widokowych.

Strefa osadnicza O:

- koncentracja rozwoju budownictwa mieszkaniowego jednorodzinnego w głównym ośrodku rozwoju osadnictwa – miasto Siedliszcze,

Strefa turystyczna T:

- pod lokalizację zabudowy przeznaczać grunty najniższych klas bonitacyjnych pochodzenia mineralnego,
- zabudowa letniskowa powinna być zharmonizowana z zabudową o charakterze wiejskim.

Strefa ekologiczna E:

- kształtowanie pasmowych struktur przyrodniczych (łąk, zadrzewień), zwłaszcza wzdłuż cieków wodnych,
- sukcesywna restytucja łąk, przekształcenie gruntów ornych na użytki zielone.

Ponadto, w ramach planowania przestrzennego istotne jest zachowanie następujących zasad:

- ⇒ Zagospodarowanie i użytkowanie terenu nie powinno powodować znaczącego oddziaływania na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000 występujących na terenie gminy oraz tych, znajdujących się poza granicami gminy.
- ⇒ W zagospodarowaniu obszarów położonych w obrębie Chełmskiego i Pawłowskiego OChK należy uwzględnić przepisy określające zasady ochrony tych terenów.
- ⇒ Z uwagi na wysoką jakość i znaczenie GZWP 407 dla zaopatrzenia w wodę pitną oraz jego wysoką wrażliwość (wody szczelinowo – krasowe), przy lokalizacji nowych obiektów zaleca się na etapie przedprojektowym wykonanie szczegółowych badań geologicznych i hydrogeologicznych, a także podtrzymanie zapisu w aktualnie obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy mówiący o tym, że docelowo wszystkie jednostki osadnicze w gminie należy wyposażyć w sieć wodociągową i kanalizacyjną.
- ⇒ Wskazane jest zagospodarowanie terenów otaczających zabytki ujęte w rejestrze zabytków w sposób umożliwiający wyeksponowanie ich w krajobrazie.
- ⇒ Utrzymanie elementów krajobrazu kulturowego takich jak obiekty małej architektury: kapliczki, krzyże przydrożne.

Poza wyżej opisanymi uwarunkowaniami ekofizjograficznymi, dla obszarów tzw. krajobrazów priorytetowych zidentyfikowanych w ramach audytu krajobrazowego, obowiązywać będą zasady zagospodarowania, zgodnie z audytem krajobrazowym, który będzie opracowany dla obszaru całego województwa lubelskiego. Audyt krajobrazowy będzie między innymi wskazywał rekomendacje i wnioski dotyczące kształtowania i ochrony krajobrazów priorytetowych oraz krajobrazów w obrębie Pawłowskiego i Chełmskiego OChK.